

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 11.9.2002
COM(2002) 488 definitief

2002/0219 (COD)
2002/0220 (COD)
2002/0221 (CNS)

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE
RAAD**

**De interne energiemarkt: Gecoördineerde maatregelen met betrekking tot de
continuïteit van de energievoorziening**

Voorstel voor een

**RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD
betreffende coördinatie van de maatregelen met betrekking tot de continuïteit van de
voorziening met aardolieproducten**

Voorstel voor een

**RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD
betreffende maatregelen tot veiligstelling van de aardgasvoorziening**

Voorstel voor een

**RICHTLIJN VAN DE RAAD
houdende intrekking van Richtlijnen 68/414/EEG en 98/93/EG van de Raad houdende
verplichting voor de lidstaten van de EEG om minimumvoorraden ruwe aardolie en/of
aardolieproducten in opslag te houden, alsmede Richtlijn 73/238/EEG van de Raad
betreffende de maatregelen ter vermindering van de gevolgen van moeilijkheden bij de
bevoorrading met ruwe aardolie en aardolieproducten**

Voorstel voor een

**BESCHIKKING VAN DE RAAD
houdende intrekking van Beschikking 68/416/EEG van de Raad betreffende het sluiten
en uitvoeren van de speciale intergouvernementele overeenkomsten inzake de
verplichting voor de lidstaten om minimumvoorraden ruwe aardolie en/of
aardolieproducten in opslag te houden en Beschikking 77/706/EEG van de Raad tot
vaststelling van een communautaire doelstelling inzake een beperking van het verbruik
van energie in geval van moeilijkheden bij de voorziening met ruwe aardolie en
aardolieproducten**

(door de Commissie ingediend)

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE
RAAD**

**De interne energiemarkt: Gecoördineerde maatregelen met betrekking tot de
continuïteit van de energievoorziening**

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

De interne energiemarkt: Gecoördineerde maatregelen met betrekking tot de continuïteit van de energievoorziening

1. DOELSTELLING: OPRICHTEN VAN DE INTERNE ENERGIEMARKT

Overeenkomstig artikel 14 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap omvat de interne markt een ruimte zonder binnengrenzen waarin het vrije verkeer van goederen, personen, diensten en kapitaal is gewaarborgd. Om bij te dragen aan deze wezenlijke doelstelling van het Verdrag van Rome, scheidt de Europese Gemeenschap onder andere de voorwaarden die nodig zijn voor het realiseren van een interne energiemarkt. Hiermee kan er steeds meer openheid op de markt komen, zodat de concurrentie in de energiesector kan toenemen. Voor deze interne markt dient er tevens solidariteit te bestaan tussen de lidstaten van de Europese Unie, vooral in de sectoren die onontbeerlijk zijn voor de energievoorziening (gas, aardolie en elektriciteit).

De verwezenlijkingen

Sinds het begin van de jaren negentig heeft de Gemeenschap in de vorm van richtlijnen een aantal maatregelen getroffen voor de voltooiing van de interne markt voor aardgas en elektriciteit. Het concurrentievermogen van de Europese Unie dient hierdoor te worden versterkt, hetgeen zou moeten leiden tot een aanzienlijke verlaging van de prijzen die de consumenten moeten betalen.

Voor het opengooien van de markt voor aardgas en elektriciteit is regelgeving opgesteld inzake de toegang tot hulpbronnen en vervoernetwerken, concurrentie en transparantie, die de landen van de Europese Unie moet beschermen tegen situaties waarin hun interne energievoorziening in het gedrang komt. Deze regelgeving is onmisbaar en moet crisissituaties zoals in 2000 in Californië, waar ernstige stroomonderbrekingen voorkwamen, voorkomen.

In het kader van de goede werking van de interne energiemarkt is de dichtheid van het netwerk uiterst belangrijk, omdat dit een fundamentele rol speelt voor de flexibiliteit van de bevoorrading. Tekortkomingen in de netwerkinfrastructuur, inclusief een inconsistente kwaliteit van de leveringen (stabiliteit van de netwerken), kunnen een remmende factor zijn voor de integratie van de nationale markten en dus de continuïteit van de voorziening beperken. Op 20 december 2001 heeft de Commissie een aantal nieuwe maatregelen met betrekking tot de energie-infrastructuur voorgesteld, die gericht zijn op het optimaliseren van de bestaande gas- en elektriciteitsinfrastructuur en om de aanleg van nieuwe infrastructuur van Europees belang aan te moedigen. In de conclusies van de Europese Raad van Barcelona staat dat het bestaan van een toereikend en efficiënt netwerk voor de energie-infrastructuur de werking van de interne markt zal waarborgen, terwijl het tevens een garantie is voor een betere continuïteit van de energievoorziening.

Op de aardoliemarkt bestaat binnen de Europese Unie meer concurrentie dan op de andere energiemarkten. Er dienen echter nog inspanningen te worden geleverd om tot een meer open markt te komen. In het Groenboek 'Op weg naar een Europese strategie voor een continue

energievoorziening', dat door de Commissie in november 2000 is goedgekeurd, stelde de Commissie vast dat er belemmeringen bestaan op de downstream-markten, met name bij de distributie. Hoewel de grote prijsverschillen voor aardolieproducten tussen de lidstaten op zich niet in strijd zijn met de concurrentieregels, wijzen zij er toch op dat de integratie van de markten nog niet voltooid is. Er is op communautair niveau en door de nationale mededingingsautoriteiten onderzoek gedaan en er zijn sancties opgelegd aan bepaalde aardoliemaatschappijen.

Het openstellen van de aardoliemarkt, met name voor nieuwe aanbieders, zal bijdragen aan het ontstaan van een gezonde concurrentiesituatie, die mede zal zorgen voor een regelmatige interne bevoorrading van de diverse verbruikers, ook al zal de markt zelf nog wisselvallig blijven door een toegenomen externe afhankelijkheid.

Het proces moet voortgezet worden

De talrijke communautaire initiatieven om een interne gasmarkt te creëren, net zoals de interventies om meer openheid op de aardoliemarkt te verschaffen, dragen bij tot een eerlijke concurrentie en een versterking van de interne continuïteit van de energievoorziening.

Inzake het energieaanbod wordt in het Groenboek 'Op weg naar een Europese strategie voor een continue energievoorziening' evenwel een paradoxale situatie beschreven. Hoewel de Europese Unie over de meest geïntegreerde energiemarkt ter wereld beschikt, is dit niet gepaard gegaan met de nodige coördinatie van de maatregelen om de continuïteit van de externe voorziening, zowel van aardolie als van aardgas, te waarborgen.

Verder heeft het Groenboek de aandacht gevestigd op de structurele zwakke punten van de externe energievoorziening van de Europese Unie en de geopolitieke, economische en sociale zwakheden. De Europese economie berust in wezen op fossiele brandstoffen, die 4/5 van het energieverbruik vertegenwoordigen en die voor 2/3 worden ingevoerd. Deze kwetsbaarheid zal in de toekomst nog toenemen. Over dertig jaar zou 70% van de totale energiebehoefte moeten worden ingevoerd. Voor aardolie zou dit zelfs 90% bedragen indien er niets aan wordt gedaan om dit tij te keren.

Voor wat betreft aardolie schrijven het Internationaal Energie Agentschap en de Gemeenschapswetgeving voor dat de lidstaten veiligheidsvoorraden van ruwe aardolie en aardolieproducten in opslag moeten houden en zijn er crisisbestrijdingsmaatregelen voorzien. Deze mechanismen, die dateren van begin jaren zeventig, zijn echter niet meer geschikt voor de huidige aardoliemarkt, die belangrijke wijzigingen heeft ondergaan in het kader van een steeds meer geïntegreerde interne energiemarkt. De communautaire maatregelen worden gekenmerkt door een gebrek aan solidariteit tussen de lidstaten – een gebrek dat niet te rijmen valt met de doelstellingen van de interne markt – terwijl de energiecrisisen gevolgen hebben voor alle landen van de Europese Unie. In de praktijk komt het er op neer dat er geen enkele communautaire beslissingsbevoegdheid is om deze aardolievoorraden in te zetten. Voor wat betreft het IEA worden de basiselementen van het verdrag van 1974 niet meer toegepast. Er zijn andere maatregelen in gebruik, waarvoor echter de unanimiteit van de 26 deelnemende landen vereist is. Deze mechanismen zijn verouderd, omdat er uitsluitend sprake is van een gemeenschappelijke interventie van alle lidstaten indien de aardolievoorziening daadwerkelijk onderbroken is. Er bestaat geen enkel wettelijk kader voor het coördineren van de acties bij een dreigende materiële onderbreking waardoor de aardolieprijzen onredelijk stijgen.

De Gemeenschapswetgeving inzake aardolievoorraden, met een eerste richtlijn uit 1968, en het IEA, dat in 1973 werd opgericht, vormden de eerste belangrijke stappen naar een beter

beheer van de afhankelijkheid van externe energievoorziening. Wel moet toegegeven worden dat deze mechanismen, waarvan de filosofie die erachter steekt in 30 jaar nooit diepgaand is herzien, niet meer passen in de context van de huidige energiemarkt. Ze zijn ingesteld toen de interne energiemarkt nog in de kinderschoenen stond. Verder was er nog vrijwel geen sprake van intracommunautaire uitwisseling van elektriciteit en de onderlinge afhankelijkheid van het elektriciteitsnet was nog miniem.

In deze context heeft de Commissie in haar mededeling over de olievoorziening van 4 oktober 2000 haar voornemen bekendgemaakt om de voorwaarden te onderzoeken die ten grondslag liggen aan een versterking van het mechanisme van de olievoorraden door een gemeenschappelijke aanpak van het inzetten van die voorraden.

Voor wat betreft aardgas heeft de Europese gasindustrie tot op heden efficiënt zorg gedragen voor de continuïteit van de voorziening. Doordat de gasbedrijven geheel of gedeeltelijk in handen waren van de overheid en deze ondernemingen met een machtspositie alle infrastructuur controleerden en de vraag en het aanbod beheersten, was het niet nodig om gemeenschappelijke regelgeving op te stellen voor de gasvoorziening.

In de nieuwe interne gasmarkt, waar de industrie geherstructureerd moet worden om zich verder te ontwikkelen in een geïntegreerde markt, waar nieuwe bedrijven zullen optreden in een omgeving waar steeds meer concurrentie heerst, zal er niet meer noodzakelijk één enkele actor zijn die de volledige verantwoordelijkheid draagt voor de continuïteit van de voorziening. Dit zal des te duidelijker worden omdat de afhankelijkheid van ingevoerd gas in de komende decennia nog zal toenemen. De continuïteit van de voorziening in de gasector mag derhalve niet meer volledig worden overgelaten aan de sector zelf, omdat deze op zijn beurt afhankelijk is van externe bevoorrading door een zeer beperkt aantal landen.

Tijdens de vijfde vergadering in februari 2002 in Madrid van de nationale regelgevende instanties, de lidstaten, relevante marktpartijen en de Commissie (Het Europese Regelgevende Forum voor Gas), is bovendien afgesproken dat *“Binnen de nieuwe regelgeving voor de interne gasmarkt, die gekenmerkt wordt door een veelvoud aan actoren en het opsplitsen van de activiteiten van de geïntegreerde gasmaatschappijen, mag verantwoordelijkheid voor de continuïteit van de bevoorrading niet meer berusten bij slechts een partij. Er dient derhalve een nieuwe keten van verantwoordelijkheden voor de continuïteit van de bevoorrading en het plannen van de infrastructuur te komen voor de overheid en de diverse actoren op de markt om zo zekerheid te scheppen over dit onderwerp. De verplichtingen van de diverse actoren dienen duidelijk en in overeenstemming met hun rol te worden toegewezen.”*

Er dienen derhalve geharmoniseerde maatregelen te komen waarmee een eensgezinde en gecoördineerde actie mogelijk wordt met betrekking tot de continuïteit van de gasvoorziening, met name dan opslagmaatregelen, en met betrekking tot de infrastructuur. De voorraden en de infrastructuur spelen immers een belangrijke rol in de gasvoorziening van de Europese Unie en de werking van deze markt, zowel in normale omstandigheden als in noodgevallen. Deze maatregelen ‘begeleiden’ het proces van de openstelling van de Europese gasmarkt, om de goede werking ervan te garanderen.

Een communautair proces

De Europese Unie werkt verder aan de voltooiing van de interne energiemarkt. Dit zal uiteindelijk de grootste geïntegreerde en open regionale markt ter wereld worden. Op deze geliberaliseerde markt zal de Europese Unie een belangrijke rol vervullen bij de coördinatie en de ondersteuning van de lidstaten met betrekking tot de continuïteit van de voorziening. Het gaat er immers om dat de markt goed moet werken en dat er in deze context gezorgd kan worden voor voldoende continuïteit van de voorziening.

De maatregelen ter verbetering van de continuïteit van de voorziening met koolwaterstoffen zullen weinig of geen effect sorteren als ze niet worden geïntegreerd in het grotere kader van de interne energiemarkt. Deze maatregelen zullen geen positief effect sorteren indien ze gedwarsboemd worden door prijsmanipulaties en de toegang tot de transportnetwerken beperkt is. De interne markt is derhalve de noodzakelijke basis voor de maatregelen inzake continuïteit van de energievoorziening.

Het is onmogelijk om een interne energiemarkt te creëren indien deze doelstelling niet gepaard gaat met regels voor de continuïteit van de bevoorrading. De grote elektriciteitsonderbrekingen in Californië in 2000 tonen dit aan. Deze stroomonderbrekingen waren niet veroorzaakt door ongepaste regels inzake continuïteit van de bevoorrading. Zij waren het gevolg van een liberalisering van de elektriciteitsmarkt die niet gepaard ging met passende regels om te zorgen voor een toereikende continuïteit van de bevoorrading. In de nieuwe concurrentiesituatie lag de prioriteit (voor de korte termijn) van de onderneming bij het behouden of uitbreiden van hun positie op de Californische elektriciteitsmarkt. Hierdoor hebben ze geen investeringen (op middellange en lange termijn) gedaan die nodig waren voor de waarborging van voldoende elektriciteitsvoorziening voor alle consumenten.

Maatregelen ter verbetering van de aardolie- en gasvoorziening dienen derhalve gebaseerd te zijn op de goede werking van de interne markt. Deze interne energiemarkt berust op haar beurt weer op passende maatregelen ter waarborging van de veiligheid van de voorziening. In dit opzicht dient te worden vastgesteld dat de geldende nationale wetgeving inzake de continuïteit van de aardolievoorziening onvoldoende geharmoniseerd en gecoördineerd is op communautair niveau en het evenwicht op de interne markt voor aardolieproducten kan verstoren en dat zelfs al heeft gedaan.

Deze maatregelen met betrekking tot de continuïteit van de voorziening dienen te passen in een concurrerende aardgas- en oliemarkt en mogen niet discrimineren voor wat betreft de rechten en plichten van de bedrijven in deze sector. De verplichtingen inzake continuïteit van de energievoorziening dienen nu duidelijk omschreven, transparant, niet-discriminerend en controleerbaar te zijn. Zij zullen niet verder gaan dan hetgeen strikt noodzakelijk is om een oplossing te bieden voor de mogelijke bevoorradingsproblemen. Zo zullen zij de werking van de interne markt zo min mogelijk verstoren.

Er is dus duidelijk behoefte aan een **communautair kader** waarbinnen er maatregelen zullen komen voor het waarborgen van de externe continuïteit van de energievoorziening die de concurrentie zo min mogelijk beperken. In deze regels worden de rol en de verantwoordelijkheden van de diverse actoren op de koolwaterstoffenmarkt duidelijk vastgelegd voor wat betreft de continuïteit van de voorziening. Het ontbreken van duidelijkheid over de rol en verantwoordelijkheden zal overigens de kans op een energiecrisis verhogen.

Volgens het subsidiariteitsbeginsel zullen deze regels het kader vormen waarvoor de lidstaten zelf bepaalde toepassingsvoorwaarden zullen moeten invullen. Zij zullen in nauwe samenwerking met de industrie worden uitgevoerd.

Het is belangrijk op te merken dat de vorming van een interne markt voor aardolie niet losgekoppeld kan worden van de ontwikkeling van andere energiebronnen en dan met name van de aardgasmarkt. Aardolie en aardgas zijn twee producten die deel uitmaken van eenzelfde energiemarkt. Ze zijn bovendien voor bepaalde toepassingen elkaars vervangers en concurrenten. Bovendien zijn de aardgasprijzen grotendeels gebaseerd op die van de aardolie. Deze beide energiebronnen kunnen niet los van elkaar worden gezien.

2. DE AFHANKELIJKHEID VAN DE EUROPESE UNIE VAN ENERGIE UIT DERDE LANDEN

De energiecontext van de Europese Unie

De Europese economie berust voornamelijk op fossiele brandstoffen (aardolie, aardgas, steenkool) waarvan circa 2/3 wordt ingevoerd. Deze brandstoffen vertegenwoordigen 80% van het energieverbruik van de Europese Unie. Als er niets wordt ondernomen zal binnen de komende twintig tot dertig jaar hun belang binnen de Europese energiebalans nog toenemen en zal de invoer van deze brandstoffen oplopen tot 70% van de totale energiebehoefte. De externe afhankelijkheid van de Unie zou in 2020 zelfs 90% kunnen bedragen voor aardolie en 70% voor aardgas. Verder dient te worden vermeld dat 90% van de aardolie per schip wordt aangevoerd.

De risico's die verbonden zijn met deze zeer grote structurele afhankelijkheid van de Unie van ingevoerde fossiele brandstoffen worden nog verergerd door de instabiele politieke situatie in diverse olieproducerende landen. Men heeft al diverse malen kunnen vaststellen dat gebeurtenissen in het Midden-Oosten of bepaalde politieke crisissen die de politieke macht in deze producerende landen aan het wankelen brachten de energiemarkt onder sterke druk plaatsten. Deze druk leidt dan, behalve tot problemen door het stopzetten van de bevoorrading, ten minste ook tot sterke schommelingen in de aardolieprijzen, die onvermijdelijk van invloed zijn op de economische groei in de verbruikslanden.

In dit stadium is het belangrijk op te merken dat de doelstelling, in het kader van een wereldeconomie, niet is om op energiegebied een zo groot mogelijke autonomie te hebben of om de afhankelijkheid zo veel mogelijk te beperken, maar om rekening te houden met de risico's die verbonden zijn met een dergelijke afhankelijkheid zodra deze zorgwekkende proporties aanneemt.

Het vraagstuk van de continuïteit van de energievoorziening is essentieel voor de Europese Unie. Ondanks het feit dat door de opeenvolgende crisissen de druk van de aardolie op onze economieën enigszins is verlicht, blijft aardolie immers een economische factor van vitaal belang voor de lidstaten. De Europese Unie zal in 2004 bijna 20% van de totale aardolieproductie verbruiken.

De situatie van de transportsector is veelzeggend in dit opzicht. Deze in sterke mate van aardolie afhankelijke sector (98% van de vervoersmarkt is van aardolie afhankelijk, hetgeen neerkomt op 67% van de finale vraag naar aardolie) heeft steeds meer energie nodig. De energie-intensiteit in de sector is tussen 1985 en 1998 met 10% toegenomen. De groei van de transportsector zal in het komende decennium aanhouden en uitkomen op 2% per jaar.

Aardgas is een veelzijdige energiedrager geworden, en is doorgedrongen in alle sectoren waar energie wordt verbruikt, met name in de elektriciteitsproductie en warmtekrachtkoppeling

maar ook – hoewel dit nog in het beginstadium verkeert – in de vervoerssector. Tussen 2020-2030 zal meer dan de helft van de elektriciteit geproduceerd worden uit aardgas. Hoewel aardgas vandaag het product schijnt te zijn dat de nodige diversificatie op energiegebied garandeert, waardoor een gezond evenwicht ten aanzien van de verschillende energiebronnen ontstaat, en dat eventueel kan bijdragen aan een vermindering van de CO₂-uitstoot, kan een te snelle groei van het verbruik van aardgas op bepaalde gebieden zoals de elektriciteitssector de vrees doen ontstaan dat de Unie met een nieuwe structurele zwakte met betrekking tot externe afhankelijkheid te maken kan krijgen.

In economisch onderzoek wordt geraamd dat een verhoging van de prijs van een vat ruwe aardolie met 10 USD een vermindering van de economische groei in de geïndustrialiseerde landen met 0,5% tot gevolg zou hebben. Voor ontwikkelingslanden zou deze groeivermindering 0,75 % bedragen. De invloed van de olieprijzen op de economische groei is trouwens niet lineair: grote, onverwachte en ingrijpende verhogingen zullen meer schade aan de economie toebrengen dan uit de vermelde ramingen blijkt. Interessant is trouwens dat de ingrijpende vertragingen van de economische groei in de VS en Europa sinds 1973 alle voorafgegaan werden door ingrijpende verhogingen van de aardolieprijzen.

De instabiliteit van de energievoorziening, of deze nu verband houdt met de instabiliteit van de prijzen, met de betrekkingen met de landen die aardolie leveren of met welke andere toevallige gebeurtenis dan ook, kan de aanleiding zijn voor een ‘sociale breuk’. Deze breuk kan ertoe leiden dat er eisen worden gesteld op sociaal terrein, dat er corporatisme ontstaat of zelfs conflicten. We moeten daarbij bedenken dat de eerste twee oliecrises hebben bijgedragen aan een sterke toename van de werkloosheid. Tegen die achtergrond zou het vergeefse moeite zijn een interne markt te willen creëren tussen economische krachten waarvan de doelstelling is de doelmatigheid van de Europese economie te bevorderen, indien die markt niet berust op beginselen die de maatschappelijke samenhang waarborgen. Hiervan getuigt de staking in het wegtransport als gevolg van de sterke stijging van de aardolieprijzen, waardoor veel landen in Europa in het najaar van 2000 werden getroffen. Daardoor is een zeer wanordelijke situatie op fiscaal gebied ontstaan, omdat de lidstaten probeerden de gevolgen die de stijging van de energieprijzen op de economische sectoren had, te verzachten door het toepassen van ongecoördineerde belastingverlagingen. Deze individuele initiatieven vormen een belangrijke rem op de goede werking van de interne markt, in het bijzonder voor wat betreft een gezamenlijk en gecoördineerd transportbeleid.

Voor de voltooiing van de interne markt is, zoals gesteld tijdens de Europese Raad van Barcelona, de continuïteit van de energievoorziening in de Europese Unie onontbeerlijk. Deze doelstelling zal, voor het welzijn van de burgers en een goed draaiende economie, bijdragen aan het materieel en continu beschikbaar zijn van energieproducten op de markt, voor een prijs die voor alle particuliere en industriële consumenten betaalbaar is.

De risico's

In zo'n context van energieafhankelijkheid, heeft de Europese Unie op energiegebied te maken met twee soorten risico's:

- **Materiële risico's**

Een permanente materiële onderbreking kan het gevolg zijn van het opraken van een energiebron of het stopzetten van de winning. Het is niet uitgesloten dat op termijn de Europese Unie niet meer beschikt over koolwaterstofreserves die tegen een redelijke prijs geproduceerd kunnen worden. Deskundigen schatten in dat de oliereserves in de Noordzee tegen 2030-2050 uitgeput zullen zijn. Iets vergelijkbaars is gebeurd met de steenkoolwinning, die al in diverse lidstaten geleidelijk aan is opgegeven.

Ook kunnen er tijdelijke onderbrekingen voorkomen in de voorziening in de Europese Unie, bijvoorbeeld als gevolg van ernstige ongelukken in de voor de veiligheid en de continuïteit van de communautaire bevoorrading cruciale transport- en opslaginfrastructuur binnen of buiten de Gemeenschap. Een politieke en/of militaire gebeurtenis in een regio waar aardolie wordt geproduceerd of doorgevoerd kan ook een tijdelijke materiële onderbreking van de wereldwijde aardoliebevoorrading veroorzaken.

- Economische risico's

Een economisch risico wordt veroorzaakt door instabiliteit van de markten. Deze instabiliteit kan worden veroorzaakt door een dreigende materiële onderbreking van de voorziening.

Recente ontwikkelingen op de energiemarkt laten, los van de materiële onderbreking van de bevoorrading, een ander probleem zien: anticipatie van een mogelijke onderbreking van de bevoorrading. De 'algemene verwachting' van de spelers op de markt van een mogelijke toekomstige onderbreking, vormt de aanleiding voor paniekaankopen, zelfs al zijn aanbod en vraag in evenwicht. Hierdoor ontstaan grote prijsschommelingen, die rechtstreeks van invloed zijn op de bedrijfskosten en de koopkracht van de consumenten. Het wisselvallige karakter van de internationale markt brengt de groei van de Europese economie in gevaar, met ernstige gevolgen voor de werkgelegenheid.

Tussen 1998 en 2000 was er een lichte daling van het aardolieaanbod (3%), die een sterke verhoging van de prijzen, met 10 USD per vat, tot gevolg had, tot – op bepaalde momenten – 37 USD per vat. Een dergelijke prijsverhoging betekent op jaarbasis een verhoging van de aardoliereningen met 100 miljard euro.

Het grootste risico op het gebied van energie is trouwens economisch van aard. Hoewel het risico van fysieke stopzetting van de voorziening niet helemaal weg te strepen is, zou dit risico alleen kunnen ontstaan bij buitengewone omstandigheden zoals een groot conflict in een gebied waar koolwaterstoffen worden geproduceerd. Het economische risico is dus de eigenlijke inzet geworden, omdat de prijsstijgingen een directe invloed hebben op de ondernemingskosten en de koopkracht van de particuliere consument.

3. ONTOEREIKENDE ACTIEMIDDELEN

Het is van vitaal belang dat de energieafhankelijkheid van de Europese Unie beter beheerd gaat worden, omdat een beter beheer zal bijdragen aan de voltooiing van de interne markt voor energie.

Wat beheersing van de energievraag betreft, heeft de Commissie, op basis van een ambitieuzere opzet dan alleen maar de bevordering of uitwisseling van goede praktijken, reeds voorstellen voor regelgeving gedaan waarvan een aantal door de Raad en het Europees Parlement is goedgekeurd. Het betreft met name de richtlijn inzake het opwekken van stroom uit duurzame bronnen, de richtlijn inzake energiebesparingen in de bouw en het pakket inzake biobrandstoffen. De tenuitvoerlegging daarvan zal in de komende jaren besparingen op het verbruik van conventionele energie in de orde van 10% opleveren en zal het mogelijk maken de stijgende tendens in de energievraag binnen de Europese Unie af te remmen die het gevolg is van een toegenomen verbruik van de huishoudens en de tertiaire sector.

Met betrekking tot het aanbod is uit de discussie over het Groenboek 'Op weg naar een Europese strategie voor een continue energievoorziening' gebleken dat de Europese Unie niet beschikt over de middelen om invloed uit te oefenen op de voorwaarden van het aanbod van koolwaterstoffen. De gevaren voor de Europese Unie van een onderbreking van de bevoorrading, de structurele zwakheden van onze energievoorziening en de geopolitieke, economische en sociale kwetsbaarheid werden besproken. De noodzaak om de continuïteit van de installaties op te nemen in het algemene veiligheidsconcept voor de bevoorrading was zelfs – nog voor 11 september 2001 – benadrukt.

Overeenkomstig het standpunt dat door de Europese Unie is ingenomen tijdens de onlangs in Johannesburg gehouden wereldtop over duurzame ontwikkeling, wordt ervan uitgegaan dat de binnenlandse productie van duurzame energie van een bepaalde lidstaat een gunstig effect heeft op de continuïteit van de energievoorziening en een kleinere omvang van de strategische olie- en gasvoorraden die die lidstaat verplicht is aan te houden, mogelijk maakt.

Onvoldoende harmonisering van de communautaire maatregelen inzake olievoorraden

Drie communautaire richtlijnen regelen het in opslag houden van nationale voorraden ruwe aardolie en aardolieproducten door de lidstaten. De lidstaten moeten voorraden handhaven die gelijk zijn aan negentig dagen verbruik voor de drie belangrijkste categorieën aardolieproducten. De lidstaten dienen bovendien klaar te staan om in te grijpen in het geval van een materiële onderbreking en dus te beschikken over interventieplannen, geschikte instanties en de macht om deze voorraden op de markt te brengen en het verbruik te beperken, om de bevoorrading van de prioritaire consumenten te verzorgen en de prijzen te regelen.

In het geval van een crisis kan de Europese Commissie op vraag van een lidstaat of uit eigen initiatief, een doelstelling bepalen voor de beperking van het verbruik. De Commissie beschikt echter over geen enkele macht om het vrijmaken van de aardolievoorraden op te leggen. De beslissing daartoe ligt bij de lidstaten, ook al vindt er op communautair niveau overleg plaats om tot coördinatie te komen. Uiteindelijk is het iedere lidstaat zelf die beoordeelt of het gewenst is maatregelen te nemen om voorraden vrij te maken. Behalve het feit dat door elke lidstaat individueel genomen maatregelen chaos op de aardoliemarkt kunnen veroorzaken, sorteren deze niet op elkaar afgestemde maatregelen weinig of geen effect gezien de omvang van de aardoliemarkt.

In geval van moeilijkheden bij de bevoorrading bestaat er dus geen gemeenschappelijk mechanisme voor het gebruik van de aardolievoorraden waardoor een onderlinge solidariteit tot stand zou worden gebracht tussen lidstaten die aan eenzelfde interne markt deelnemen.

Bovendien bevinden deze voorraden zich in de meeste lidstaten van de Unie – en dit in tegenstelling tot de Strategic Petroleum Reserve van de Verenigde Staten die door de overheid in opslag wordt gehouden – bij de aardoliemaatschappijen en zijn ze daar vermengd met hun werkvoorraden. Bepaalde lidstaten hebben ad hoc-organen opgericht voor het in opslag houden van de veiligheidsvoorraden. Deze fragmentering is nadelig voor de goede werking van de interne energiemarkt. Hierdoor ontstaat concurrentievervalsing tussen de raffinaderijen en de niet-raffinaderijen die over geringe werkvoorraden beschikken. Verder is het uiterst onzeker hoe groot de hoeveelheid aardolieproducten is die de lidstaten in het geval van een crisis, dus op korte termijn, effectief ter beschikking staat, omdat de veiligheidsvoorraden van de handelaars met hun werkvoorraden vermengd is. De Strategic Petroleum Reserve bevat 545 miljoen vaten en de Verenigde Staten hebben besloten om dit geleidelijk aan op te trekken tot 700 miljoen vaten in 2004.

Ten slotte bevat de huidige communautaire wetgeving uitsluitend geharmoniseerde regels voor het inzetten van de veiligheidsvoorraden bij een materiële onderbreking van de aardolievoorziening. Het gaat om een middel om op te treden bij een bestaand materieel gebrek, dat niet bestemd is om een oplossing te bieden voor de instabiliteit van de markten. Deze instabiliteit, die ontstaat doordat men verwacht dat de voorziening onderbroken gaat worden, kan onze economische groei ernstige schade toebrengen.

Gezien het feit dat het communautaire systeem voor veiligheidsvoorraden niet geschikt is in de huidige energiecontext en de ontwikkelingen op de interne energiemarkt, is het dus niet verwonderlijk dat dit systeem nooit heeft gewerkt. Er moeten dus regels komen om de nationale bepalingen onderling op elkaar af te stemmen en waarmee het mogelijk is om bij een (dreigende) crisis in de aardolievoorziening, solidair en eensgezind actie te ondernemen om de goede werking van de interne markt te waarborgen.

Ontoereikendheid van het Internationaal Energie Agentschap

Het verdrag tot oprichting van het Internationaal Energie Agentschap (IEA) bevat een verplichting voor de deelnemende landen om voorraden te handhaven die overeenstemmen met negentig dagen netto invoer van ruwe aardolie of aardolieproducten. Verder bevat het een reactiemechanisme, dat wordt ingezet bij een crisis in de bevoorrading, door een vraagbeperking zodra een bepaalde drempelwaarde bij de onderbreking van de bevoorrading wordt overschreden en door een procedure voor het inzetten van de voorraden en de verdeling ervan over de deelnemende landen.

Reeds in het begin van de jaren tachtig was het IEA tot de conclusie gekomen dat de mechanismen van het verdrag van 1974 niet meer waren afgestemd op de ontwikkelingen op de aardoliemarkt. De Governing Board van het IEA verving deze door een ander crisismechanisme, de CERM (Coordinated Emergency Response Measures), om zo het inzetten van de voorraden te vereenvoudigen. Elke beslissing in het kader van de CERM vereist echter eenparigheid van stemmen in de Governing Board, die bestaat uit vertegenwoordigers van de 26 deelnemende landen, waarvan de soms sterk uiteenlopende geografische ligging en belangen het bereiken van een consensus niet gemakkelijker maken (tot de deelnemende landen behoren met name de Verenigde Staten, Australië, Japan en Korea). Omdat er geen duidelijk criterium is voor het in werking stellen van dit mechanisme en de meningen van de deelnemende landen uiteen kunnen lopen, is het duidelijk dat er grote kans bestaat dat beslissingen worden geblokkeerd.

Er is slechts één keer beroep gedaan op de CERM, namelijk meer dan vijf maanden na het begin van de Golfoorlog, na de Iraakse invasie in Koeweit. De olieprijs hadden toen reeds een absoluut hoogtepunt bereikt en de negatieve gevolgen op de economie van de verbruikslanden waren voelbaar.

Ten slotte dient opgemerkt te worden dat de IEA-mechanismen het beheer van de olievoorraden van de Europese Unie verbinden met die van talrijke externe partners (26 landen), die niet noodzakelijkerwijs dezelfde prioriteiten stellen als de lidstaten van de Unie. Het geleidelijk invoeren van een interne markt op energiegebied, zoals dat in de Europese Unie gebeurt, is een uniek feit. Geen enkel ander lid van het IEA, ook de Verenigde Staten niet, beschikt over een dermate geïntegreerde constructie.

Zoals het IEA-verdrag nu luidt, kan een beslissing over het inzetten van de voorraden door een meerderheid van de landen binnen het IEA – bijvoorbeeld de lidstaten van de Europese Unie – vanwege de unanimiteitsregel die voor de CERM geldt, door een enkel land worden tegengehouden. De IEA-mechanismen geven dus aan de Europese Unie, 's werelds tweede

economische macht, niet het recht om zelf te beschikken over een strategisch belangrijk gebied, namelijk dat van de energie, of om de goede werking van de interne markt te waarborgen.

In navolging van de huidige communautaire wetgeving zijn de mechanismen van het IAE slechts gericht op een eventuele materiële onderbreking van de olievoorziening. De kernpunten van dit mechanisme, die uit 1974 dateren, zijn in wezen bedoeld als reactie op maatregelen zoals het olie-embargo dat de OPEC eind 1973, in de context van het toenmalige politieke klimaat in het Midden-Oosten, aan bepaalde geïndustrialiseerde landen had opgelegd. De politieke context die wij nu kennen, is echter een heel andere.

Ontbreken van gecoördineerde maatregelen voor de gasvoorziening

Gezien het strategische belang dat aardgas in de toekomst zal hebben, is er behoefte aan een vernieuwende aanpak, omdat er nu geen enkel communautair kader bestaat dat een minimumniveau waarborgt voor de continuïteit van de gasvoorziening in de Europese Unie. Het IEA voorziet ook geen specifieke acties voor het waarborgen van de externe gasvoorziening in de deelnemende landen. 40% van het gas dat de Europese Unie invoert komt van drie bronnen. Sinds 1995 is de elektriciteitsproductie uit gas elk jaar goed voor 50 tot 60% van de nieuwe investeringen in elektriciteitsproductie in de Europese Unie. De continuïteit van de gasvoorziening is dus uitermate belangrijk voor de continuïteit van de elektriciteitsproductie.

De Europese gasindustrie is er tijdens de afgelopen veertig jaar in geslaagd om de continuïteit van de bevoorrading op een zich steeds meer ontwikkelende Europese gasmarkt te waarborgen. Echter, de Europese gasmarkt is op dit ogenblik onderhevig aan snelle veranderingen en de rol van de traditionele actoren op de markt verandert mee.

Tot nu toe waren de werkzaamheden voor de planning en de ontwikkeling van het gasnetwerk om de doelstellingen inzake continuïteit te verwezenlijken, vaak door de gasindustrie zelf, relatief eenvoudig. De belangrijkste leveranciers beschikten immers over de hele infrastructuur, de gegevens over vraag en aanbod, de vereiste informatie en andere middelen om deze planning uit te voeren. Rechtstreeks ingrijpen door de overheid was niet meteen nodig, omdat de nationale gasmaatschappijen, die verantwoordelijk waren voor de continuïteit van de bevoorrading, vaak volledige of gemengde staatsbedrijven waren.

Op de nieuwe vrijgegeven gasmarkt zal geen enkele actor meer alleen de verantwoordelijkheid dragen voor de continuïteit op korte en lange termijn van de gasvoorziening op nationaal niveau. Dit komt door de herstructurering van de sector, de integratie van de nationale markten, de opkomst van nieuwe bedrijven en een grotere concurrentie. Het beleid en de procedures met betrekking tot de continuïteit van de bevoorrading dienen te worden herzien en formeel te worden vastgelegd. Op een vrije markt is het immers niet zeker dat de gasleveranciers strategische voorrang zullen geven aan de continuïteit van de bevoorrading; de concurrentiepositie wordt steeds meer de hoofddoelstelling van de gasmaatschappijen.

De organisatie van de continuïteit van de gasvoorziening mag derhalve niet meer uitsluitend worden overgelaten aan de gasindustrie zelf. Er dient een nieuw wetgevend kader te komen om ervoor te zorgen dat alle actoren op de markt minimale maatregelen nemen om deze doelstelling te verwezenlijken.

Het is ook belangrijk om, op een snel evoluerende markt, iedere onzekerheid over de verantwoordelijkheid inzake de continuïteit van de bevoorrading te vermijden. Het gebrek aan duidelijkheid verhoogt immers de kans op een bevoorradingscrisis.

Hoewel de verantwoordelijkheid voor de winning nog steeds bij de gasindustrie zal berusten, zal de Europese Gemeenschap nu een essentiële rol vervullen inzake coördinatie en ondersteuning voor de continuïteit van de gasvoorziening. De Gemeenschap zal de goede werking van de interne markt waarborgen en aan de actoren op de markt exacte benchmarks geven, waardoor zij de veranderingen kunnen interpreteren en beheren, en bovendien een voldoende veilige gasvoorziening kunnen waarborgen.

Net zoals voor aardolie, dienen er minimummaatregelen te komen voor de goede werking van de interne gasmarkt. Het gaat hierbij dan om geharmoniseerde maatregelen die zorgen voor een solidaire en gecoördineerde actie door alle lidstaten in het geval van een crisis in de voorziening.

4. DE OPLOSSING: EEN COMMUNAUTAIR KADER

Zoals in het Groenboek 'Op weg naar een Europese strategie voor een continue energievoorziening' staat, zijn de lidstaten onderling afhankelijk, zowel voor de bestijding van de klimaatverandering als voor de totstandbrenging van de interne energiemarkt. Elke door een lidstaat genomen beleidsbeslissing op energiegebied is onvermijdelijk van invloed op het functioneren van de markt in de overige lidstaten. De acties die bedrijven ondernemen, en die vergemakkelijkt worden door de geleidelijke invoering van de interne energiemarkt, beperken zich niet meer tot hun nationale grondgebied.

Bovendien sorteert een geïsoleerde reactie van een land op een wijziging in de bevoorradingsvoorwaarden van koolwaterstoffen weinig of geen effect. Een gecoördineerde en solidaire reactie van alle lidstaten is het enige geschikte middel dat efficiënte en bruikbare oplossingen oplevert voor een afdoende continuïteit en ter voorkoming van crisissen en ernstige incidenten.

De Europese Unie is ook bezig met een belangrijk politiek project, namelijk de uitbreiding. Dit is een grote uitdaging en de Unie mag niet besluiteloos blijven omtrent het beheer van een van haar belangrijkste behoeften, de voorziening van koolwaterstoffen.

Overeenkomstig artikel 5 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap kunnen de doelstellingen van de actie niet voldoende worden uitgevoerd door de lidstaten en kunnen deze, gezien de omvang en de gevolgen van de actie, beter uitgevoerd worden op communautair niveau.

In het Groenboek 'Op weg naar een Europese strategie voor een continue energievoorziening' werden reeds diverse voorstellen aangereikt:

- onderzoek naar de voorwaarden voor een versterking van het mechanisme van de olievoorraden door een gemeenschappelijke aanpak van het inzetten van die voorraden;
- de mogelijkheid overwegen om de voorraadregeling uit te breiden tot aardgas;
- de noodzaak overwegen van het op gang brengen van een permanente dialoog met de olieproducerende landen. Een dergelijke dialoog moet het mogelijk maken de

prijsvormingsmechanismen te verbeteren, akkoorden te sluiten en reservevoorraden in te zetten op een wijze die het wederzijds belang dient;

- versterking van de integratie en diversificatie van de voorzieningsnetwerken en de waarborg voor hun veiligheid.

In haar mededeling van 26 juni 2002 aan het Europees Parlement en de Raad over het eindverslag over het Groenboek 'Op weg naar een Europese strategie voor een continue energievoorziening', stelt de Commissie: "De geopolitieke onzekerheden en de onbestendigheid van de voorraden doen vragen rijzen in verband met een betere organisatie van de voorraden en de coördinatie van het gebruik ervan."

Doelstellingen

De maatregelen die zullen bijdragen aan een goede werking van de interne energiemarkt zullen in een communautair verband gericht zijn op:

- de bevordering van de solidariteit tussen de lidstaten van de Europese Unie in het geval van een energiecrisis, door het uitvoeren van van tevoren vastgelegde maatregelen en mechanismen die moeten zorgen voor een gecoördineerde actie;
- toezicht op de continuïteit van de bevoorrading door middel van gepaste mechanismen om in te grijpen bij een materiële onderbreking van de energievoorziening;
- toezicht op de continuïteit van de bevoorrading en infrastructuur door het nemen van veiligheidsmaatregelen die een maximale betrouwbaarheid van de bevoorradingsstromen uit de producerende landen waarborgen;
- de bevordering van stabiliteit op de markten, in overleg met de producerende landen, door het voorzien van mogelijke maatregelen indien de markten anticiperen op een materiële onderbreking, om zo de goede marktwerking te herstellen.

Deze doelstellingen dienen binnen de interne energiemarkt te worden verwezenlijkt. De Commissie zal voor deze markt de noodzakelijke maatregelen nemen om een billijke concurrentie te waarborgen. Maatregelen voor de verbetering van de bevoorrading met koolwaterstoffen zullen immers geen of weinig positief effect sorteren indien ze gedwarsboemd worden door prijsmanipulaties en de toegang tot de transportnetwerken beperkt is.

De maatregelen ter verbetering van de continuïteit van de voorziening mogen de toegang van nieuwe actoren op de Europese energiemarkt niet belemmeren of de activiteiten van ondernemingen die slechts een klein marktaandeel hebben bemoeilijken. Er dient over te worden gewaakt dat de regels die de lidstaten gaan invoeren billijke en niet-discriminerende omstandigheden creëren inzake opslag, met name dan met betrekking tot de bouw van opslaginstallaties en de toegang tot de opgeslagen voorraden.

Rekening houdend met deze doelstellingen en uitgaande van de overwegingen die in het Groenboek 'Op weg naar een Europese strategie voor een continue energievoorziening' zijn vermeld, dienen er op communautair vlak diverse initiatieven te worden genomen.

Harmoniseren van de organisatie en bevorderen van het gecoördineerd inzetten van de aardolievoorraden

1. Harmoniseren van de nationale voorraadssystemen

Bepaalde lidstaten hebben ad hoc-instanties opgericht voor het in opslag houden van alle of een deel van de veiligheidsvoorraden. In andere lidstaten worden de voorraden door particuliere ondernemingen in opslag gehouden.

Deze verdeeldheid is nadelig voor de goede werking van de interne energiemarkt. De onafhankelijke distributiemaatschappijen of de importeurs van raffinaderijproducten, die slechts beperkte werkvoorraden nodig hebben, beschouwen de opslagverplichting namelijk als netto kosten die voor hun rekening komen, terwijl de raffinaderijen sowieso over werkvoorraden zouden beschikken, zelfs indien de opslagverplichting ten behoeve van de veiligheidsvoorraad niet zou bestaan. De opslagverplichtingen kunnen derhalve tot verstoring van de concurrentie leiden. Om een dergelijke situatie te vermijden, dienen alle lidstaten een publiek orgaan op te richten voor de opslag van de aardolievoorraden, dat eigenaar zal zijn van voorraden die ten minste een derde van de vastgelegde verplichtingen vertegenwoordigen. Deze zeer gedeeltelijke en ontoereikende onderlinge aanpassing van de regelgeving in verband met opslag in de lidstaten zal onder andere bijdragen aan een betere werking van de interne markt, doordat regels worden vastgelegd die een betere concurrentie tussen de economische actoren mogelijk maken. Door het oprichten van een centraal orgaan ten behoeve van een strategische opslag behoeven de onafhankelijke distributiemaatschappijen of importeurs van raffinaderijproducten zelf geen voorraden meer aan te leggen. Zij kunnen hun opslagverplichting door dit orgaan laten vervullen tegen betaling van een billijke vergoeding. Een gezonde concurrentie tussen de diverse actoren op de aardoliemarkt zal ervoor zorgen dat de diversiteit van de bevoorradsingsbronnen op de markt bewaard blijft en er aldus betere voorwaarden komen voor de bevoorrading van de consumenten.

Bovendien moet geconstateerd worden dat de veiligheidsvoorraden nu lang niet altijd duidelijk zichtbaar zijn en er daardoor een gebrek aan geloofwaardigheid is. De werkvoorraden van de industrie kunnen meegerekend worden in het kader van de verplichting tot het houden van een minimumvoorraad. De voorraden die naast de werkvoorraden in opslag worden gehouden, specifiek met het oog op de continue aanwezigheid van voorraad, zijn daardoor heel moeilijk te onderscheiden van de werkvoorraad. Doordat een centraal orgaan een deel van de voorraden zal opslaan, wordt de aanwezigheid van veiligheidsvoorraden duidelijker en zal het inzetten van deze voorraden in het geval van een crisis doeltreffender en efficiënter verlopen.

2. Gecoördineerd inzetten van de veiligheidsvoorraden

In de communautaire wetgeving is voor het inzetten van voorraden een eenvoudige overlegprocedure van technische deskundigen uit de lidstaten vastgelegd, onder beschermheerschap van de Europese Commissie. Elke staat kan dus naar eigen inzicht maatregelen nemen voor het inzetten van de voorraden.

Voor het mechanisme dat door de IAE wordt gebruikt (CERM), is de unanimiteit van de 26 deelnemende landen vereist. Daarbij komt dat de landen, zelfs indien tot het nemen van een maatregel in het kader van de CERM wordt besloten, zoveel ruimte hebben om zelf invulling te geven aan de manier waarop zij hun bijdrage leveren, dat nauwelijks nog sprake is van een gezamenlijke actie.

In de toekomst zal de Europese Gemeenschap beslissen over een gemeenschappelijke strategie die door alle lidstaten zal worden uitgevoerd om zo efficiënt te kunnen inspelen op

een materiële of economische onderbreking van de aardolievoorziening. In deze strategie dienen de te nemen maatregelen, hun doelstellingen, looptijd en de door de lidstaten te leveren middelen te worden vastgelegd.

Om doelmatig te kunnen optreden, moet snel actie kunnen worden ondernomen zodat kan worden gereageerd op een onderbreking van de aardolievoorziening of een dreigende onderbreking waardoor de markten instabiel worden. Zo zal de Europese Commissie, indien de dringende noodzaak daartoe zich voordoet in verband met de ontwikkeling van de aardoliemarkt, in staat zijn om snel de nodige maatregelen te nemen, waarbij zij rekening houdt met de algemene doelstellingen van de mechanismen tot gebruik van de veiligheidsvoorraden. De Commissie zal bijgestaan worden door een comité dat is samengesteld uit vertegenwoordigers van de lidstaten en zal worden voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Commissie.

3. Harmoniseren van de interventiecriteria

De huidige communautaire wetgeving bevat uitsluitend regels voor het inzetten van de veiligheidsvoorraden bij een materiële onderbreking van de aardolievoorziening. Het gaat om een middel om een bestaand fysiek tekort te beheersen, waarmee echter niet gereageerd kan worden op een plotselinge prijsstijging die wordt veroorzaakt door anticipatie op een materiële onderbreking van de voorziening.

Nader onderzoek van de instabiliteit van de markten toont aan dat indien de spelers op de markt een mogelijke toekomstige onderbreking verwachten, er paniekaankopen worden gedaan, zelfs al zijn vraag en aanbod in evenwicht. De invloed van de niet-commerciële spelers op de markt heeft bovendien tot gevolg dat de effecten van de verwachte materiële onderbreking nog worden versneld en versterkt.

Naast het tot nu toe gebruikelijke criterium voor het inzetten van de voorraden, namelijk bij materiële onderbreking van de aardolievoorziening, dienen er dus ook gemeenschappelijke regels te komen voor het inzetten van de veiligheidsvoorraden zodat eensgezind en solidair kan worden gereageerd in het geval van een economisch risico, met name indien er een algemene verwachting bestaat van een onderbreking van de bevoorrading en een daaruit voortvloeiende prijsvolatiliteit op de markten. Individuele acties van de lidstaten stroken niet met de doelstellingen van de interne markt en zijn bovendien ondoeltreffend bij het herstellen van een betere werking van de aardoliemarkt. Gemeenschappelijke regels dragen in het geval van een crisis bij aan het waarborgen van de onderlinge solidariteit en eenheid die nodig zijn voor de goede werking van de interne markt.

Elke beslissing tot actie die de Commissie neemt, zal berusten op een aantal factoren die rekening houden met de exacte omstandigheden van de energiecrisis. Het is duidelijk dat het element "prijs" een van de fundamentele elementen zal zijn bij de definitie van een situatie waarin economisch risico bestaat, gezien het feit dat de verwachting van een onderbreking van de voorziening van invloed zal zijn op de prijzen. De "alarmdrempel" zal bereikt zijn indien de prijs van de ruwe aardolie op de contantmarkt zodanig hoog is dat, wanneer dat prijspeil gedurende twaalf maanden wordt aangehouden, de externe aardolierekening van de Europese Unie gedurende de twaalf komende maanden met meer dan een half procent van het BBP van de Europese Unie in het voorgaande jaar zou stijgen in vergelijking met de gemiddelde externe aardolierekening van de afgelopen vijf jaar. Zo zouden bijvoorbeeld in de huidige omstandigheden (situatie in 2002) de communautaire mechanismen door de Commissie in werking worden gesteld indien de drempel van 30 USD per vat Brent (hetgeen

overeenstemt met een drempel van circa 28 USD voor de OPEC prijzenmand) wordt overschreden.

Deze alarmdrempel is een noodzakelijke voorwaarde, maar volstaat op zich nog niet om in te grijpen wanneer algemeen het gevoelen bestaat dat de voorziening dreigt te worden onderbroken: het overschrijden van de drempel markeert slechts het begin van een onderzoek door de Commissie van alle elementen die bijdragen tot de crisis en met name van de aard, de duur en het belang van de aan de crisis ten grondslag liggende factoren. Elke beslissing over de wenselijkheid van ingrijpen zal namelijk gebaseerd zijn op een combinatie van diverse factoren waaruit kan worden afgeleid in hoeverre er sprake is van een dreiging van een onderbreking in de voorziening waarop moet worden gereageerd.

In deze nieuwe context, waarin de mechanismen voor het inzetten van de veiligheidsvoorraden een steeds belangrijker rol gaan vervullen, moet ook de omvang van de voorraden toenemen. De huidige minimale hoeveelheid is gelijk aan negentig dagen. Voor een efficiënte en geloofwaardige toepassing van de crisismaatregelen dient deze te worden opgetrokken tot 120 dagen. De voorraden dienen geleidelijk te worden vergroot, waarbij met name rekening moet worden gehouden met de mogelijkheden om de nodige opslagcapaciteit te ontwikkelen. Op te merken valt dat het communautair gemiddelde van de veiligheidsvoorraden thans overeenkomt met een verbruik van ongeveer 114 dagen.

Er moet hierbij ook rekening gehouden worden met de situatie van de kandidaat-lidstaten van de Europese Unie. Bij de huidige stand van de onderhandelingen over de toetreding zijn met de meeste kandidaat-landen reeds tot 31 december 2009 lopende overgangsperiodes overeengekomen die deze landen in staat moeten stellen hun veiligheidsvoorraden geleidelijk aan te vullen tot 90 dagen binnenlands verbruik. De Commissie verwacht van de nieuwe lidstaten dat zij er principieel mee instemmen veiligheidsvoorraden van 120 dagen verbruik aan te leggen. Zij onderkent echter dat in terdege gemotiveerde gevallen een geleidelijke invoering van de nieuwe bepalingen inzake de uitbreiding van de olievoorraden zal moeten worden toegestaan, ook na de reeds overeengekomen overgangsperiodes.

Harmoniseren van de minimummaatregelen voor de continuïteit van de gasvoorziening

Hoewel de omstandigheden voor de gasopslag verschillen van die van de opslag van aardolie en aardolieproducten, ook vanuit technisch oogpunt, blijft het wel een feit dat het prijsbepalingsmechanisme voor aardgas verbonden is met dat van de olieprijsen, doordat het eerste gekoppeld is aan de laatste. De problemen omtrent de continuïteit van de bevoorrading en de oplossingen daarvoor lijken voor deze twee energiebronnen sterk op elkaar. Vandaar dat het net zoals voor aardolie belangrijk is om te zorgen voor geharmoniseerde maatregelen om een bepaald niveau van gasvoorraden te waarborgen evenals de mogelijkheid om deze voorraden in te zetten. Deze nieuwe maatregelen zullen deel uitmaken van de bepalingen die reeds in de Gemeenschapswetgeving zijn opgenomen om derden toegang te verschaffen tot de gasvoorraden.

1. Bepaling van een bevoorradingsbeleid en verduidelijking van de verantwoordelijkheden

Het ontbreekt de meeste lidstaten aan een uiterst coherente aanpak voor de continuïteit van de gasvoorziening op de interne markt. De lidstaten dienen dus in eerste instantie de noodzakelijke bepalingen vast te stellen voor een algemeen beleid voor de continuïteit van de gasvoorziening. Dit beleid, dat dient bij te dragen aan de goede werking van de nieuwe opengestelde aardgasmarkt, impliceert een duidelijke definitie van de rol en

verantwoordelijkheden van de diverse actoren op de markt met betrekking tot de continuïteit van de voorziening.

Bij de ontwikkeling van dit algemene beleid inzake continuïteit van de bevoorrading, zullen de lidstaten rekening houden met het belang van het waarborgen van de continuïteit van de gasvoorziening in moeilijke omstandigheden, met name dan voor de consumenten die niet kunnen overstappen op een andere energiebron. Tevens dient ervoor gezorgd te worden dat de gasvoorraden of de voorraden vervangingsbrandstoffen op een geschikt peil worden gehouden, dat de bevoorrading uit diverse bronnen wordt betrokken en dat er een evenwicht bestaat tussen die diverse bronnen.

Dit beleid van de lidstaten dient transparant te zijn. Hiertoe zullen de lidstaten en de Commissie regelmatig verslagen opstellen, waarin met name de mechanismen worden beschreven die ingezet worden in noodgevallen en onvoorziene situaties om zodoende een crisis op de gasmarkt te ondervangen en het peil van de voorraden, de getroffen of te nemen maatregelen voor het verwezenlijken van de doelstellingen inzake opslag te waarborgen. De Commissie zal beoordelen in welke mate de maatregelen met betrekking tot de continuïteit van de voorziening geharmoniseerd zijn evenals hun bijdrage aan de werking van de interne gasmarkt.

2. Harmoniseren van de minimumnormen voor continuïteit van de gasvoorziening

De lidstaten nemen de passende maatregelen om ervoor te zorgen dat de bevoorrading van de consumenten waarvan de bevoorrading niet onderbroken mag worden en die geen alternatieve brandstof hebben voor gas, gewaarborgd is indien er zich gedurende zestig dagen bij gemiddelde klimatologische omstandigheden storingen voordoen bij de belangrijkste gasvoorzieningsbron. Er zullen door de lidstaten tevens geharmoniseerde maatregelen worden getroffen in de nieuwe opengestelde gasmarkt om de veiligheid van de bevoorrading te waarborgen bij extreem lage temperaturen.

Deze normen voor de continuïteit van de voorziening worden geïmplementeerd door middel van instrumenten die de staten zullen inzetten naar gelang de omstandigheden van de bevoorradingscrisis en de kenmerken van de nationale gasmarkt van elke lidstaat.

In de maatregelen die getroffen worden om in te grijpen bij een onderbreking van de bevoorrading zullen de lidstaten passende bepalingen vastleggen die ervoor moeten zorgen dat de gasvoorraden een minimumhoeveelheid bijdragen om zodoende te komen tot de normen voor de continuïteit van de bevoorrading. Bij de vorming of het onderhoud van een geharmoniseerd minimumpeil voor de gasvoorraad dient rekening te worden gehouden met de geologische en economische mogelijkheden voor opslag in de lidstaten. In sommige lidstaten zijn geologische formaties die zich lenen voor de bouw van nieuwe ondergrondse gasopslaginstallaties namelijk slechts beperkt of helemaal niet beschikbaar.

3. Gecoördineerd gebruik van crisismaatregelen - gasvoorraden

Een ongecoördineerde reactie van de lidstaten bij een energiecrisis kan de goede werking van de interne gasmarkt in gevaar brengen. Voor een goede werking van de interne gasmarkt en de continuïteit van de bevoorrading is het onontbeerlijk dat de lidstaten solidair handelen in uitzonderlijke situaties bij de bevoorrading. Er dienen mechanismen te komen voor op communautair niveau gecoördineerde maatregelen om dergelijke situaties het hoofd te bieden.

Het is derhalve de taak van de Commissie om, naargelang de ernst van de situatie, op te treden, zodat passende maatregelen worden getroffen en specifieke bijstand wordt verleend aan lidstaten die buitengewoon getroffen zijn door de onderbreking van de gasvoorziening. In deze context en gelet op de specifieke kenmerken van de aardgasmarkt lijkt een dubbel interventiemechanisme gepast.

Bij een buitengewone situatie in de gasvoorziening, met name een ernstige onderbreking van de gasleveringen door een van belangrijkste leveranciers van de Europese Unie, zal de Commissie aanbevelingen kunnen geven om de lidstaten aan te sporen passende maatregelen te nemen voor het verlenen van specifieke bijstand aan lidstaten die buitengewoon getroffen zijn door deze onderbreking.

Indien de maatregelen die de lidstaten nemen ontoereikend zijn gelet op de ontwikkeling van de markt of indien de economische gevolgen van de buitengewone situatie omtrent de gasvoorziening uiterst ernstig zijn, kan de Commissie, door middel van een beschikking, de lidstaten ertoe verplichten om specifieke maatregelen te treffen voor het verlenen van de noodzakelijke bijstand aan de lidstaten die buitengewoon getroffen zijn door deze onderbreking.

Deze maatregelen, die naargelang de omstandigheden de vorm van een aanbeveling of een beschikking van de Commissie zullen aannemen, kunnen het volgende betreffen: inzetten van de gasvoorraden, het ter beschikking stellen van gasleidingen om het gas te vervoeren naar de getroffen gebieden of de onderbreking van de onderbreekbare vraag om een herverdeling van het gas mogelijk te maken en de flexibiliteit van het systeem en de spotmarkten te waarborgen.

In navolging van de maatregelen met betrekking tot de veiligheidsvoorraden voor aardolie zal de Commissie worden bijgestaan door een comité bestaande uit vertegenwoordigers van de lidstaten.

Het nieuwe communautaire kader voorziet in dit stadium niet in het geharmoniseerd vastleggen van minimumgasvoorraden, zoals dat wel het geval is voor de olievoorraden die de lidstaten in opslag moeten houden om de continuïteit van de voorziening te waarborgen. Er worden wel kwantitatieve eisen ingevoerd met betrekking tot de normen voor de continuïteit van de voorziening. Zo dienen, overeenkomstig het nieuwe communautaire kader, de lidstaten te bepalen op welke wijze zij zullen garanderen dat klanten die niet kunnen overstappen op een vervangende brandstof, gedurende 60 dagen zullen worden bevoorradt indien de grootste toeleverancier op de desbetreffende markt in gebreke blijft. Om deze bevoorrading gedurende 60 dagen te kunnen garanderen dient elke staat een combinatie van maatregelen ten uitvoer te leggen. Deze zullen de opslag van gas betreffen, maar ook het op verzoek onderbreken van de vraag zodat gezorgd kan worden voor een herverdeling van het gas en het waarborgen van de flexibiliteit van het systeem, de flexibiliteit van de voorziening en de spotmarkten.

Deze combinatie van diverse maatregelen moet elke lidstaat in staat stellen om een continuïteit van de gasvoorziening te waarborgen, die vergelijkbaar is met die van de aardolievoorziening waaraan de verplichte maatregelen met betrekking tot de aardolieopslag bijdragen, en waarbij ook rekening wordt gehouden met de eigen kenmerken van de gasmarkt. Niet alle lidstaten hebben de mogelijkheid om de voorraden ondergronds op te slaan, omdat de geologische omstandigheden daarvoor niet geschikt zijn. Bepaalde landen beschikken zelfs helemaal niet over geschikte locaties voor gasopslag.

Gezien het belang van de opslag bij de verschillende maatregelen die ten uitvoer kunnen worden gelegd, wordt voorzien dat de lidstaten nationale indicatieve doelstellingen dienen te bepalen voor een minimumbijdrage van de gasopslag aan de normen voor continuïteit van de gasvoorziening. Deze opslag zal zich bevinden in de lidstaten zelf of buiten het grondgebied van de Gemeenschap.

Opgemerkt moet worden dat de maatregelen inzake gasopslag, net zoals trouwens de verplichtingen inzake aardolieopslag, geen afbreuk doen aan eventuele maatregelen betreffende de veiligheid van de opslaginstallaties.

4. Bevoorradingscontracten

Bevoorradingscontracten met een lange looptijd hebben een fundamentele rol gespeeld in de ontwikkeling van de Europese gasmarkt. Ze zijn onmisbaar bij het opstarten van grootschalige investeringsprojecten voor de ontwikkeling van winningen en projecten voor infrastructuur over een grote afstand. Voor de verbruikslanden brengen deze contracten enige stabiliteit in hun aankopen. Contracten met een lange looptijd vergemakkelijken ook de diversificatie op middellange termijn van de gasvoorziening van de Europese Unie en zorgen ervoor dat er nieuwe gasbronnen op de markt komen, hetgeen de concurrentie aan de aanbodzijde bevordert. Er dient dus voor te worden gezorgd dat voor een adequaat gedeelte van de voorziening vanuit derde landen langlopende importcontracten worden gesloten. De Commissie zal toezicht houden op de gasvoorzieningsstructuur in de lidstaten en kan in voorkomend geval noodzakelijke maatregelen treffen.

Naast deze contracten met een lange looptijd dienen de lidstaten te beschikken over passende maatregelen om meer liquiditeit op de gasmarkt en een transparante prijsontwikkeling te krijgen, om zodoende de voorziening te beveiligen, de toegang tot het gas te vergemakkelijken en afzetmogelijkheden te bieden voor bedrijven die gebonden zijn door contractuele verplichtingen met een lange looptijd. Hierbij dient een minimumdeel van de nieuwe gasvoorziening te berusten op spotcontracten met korte looptijd of op contracten met een lange looptijd waarvan de prijzen teruggrijpen naar de spotmarkt voor aardgas.

Er is een misverstand ontstaan, eerst in de relaties met Rusland, toen bepaalde landen blijkbaar hadden begrepen dat de Europese Unie niet meer gunstig zou staan tegenover contracten met een lange looptijd. De Europese Commissie heeft niettemin de noodzaak van dergelijke contracten bevestigd. Zij zijn een stabiliserende factor, zowel voor de producerende landen als voor de verbruikslanden. Dergelijke contracten zijn overigens uitdrukkelijk erkend in de communautaire wetgeving met betrekking tot de gemeenschappelijke regels voor de interne aardgasmarkt.

De Commissie zal erop toezien dat deze contracten niet tot concurrentievervalsing leiden, hetzij doordat in de contracten specifieke bepalingen worden opgenomen die tot restrictieve marktcondities leiden, hetzij doordat dominante posities worden gecreëerd waardoor de markt wordt "afgegrendeld". Het is dus van belang dat deze contracten zich mee-ontwikkelen met de nieuwe componenten van de interne gasmarkt.

Organiseren van een dialoog over energie tussen de producerende landen en de verbruikslanden

Al deze maatregelen met betrekking tot de coördinatie van de actiemiddelen inzake continuïteit van de aardolie- en gasvoorziening, kunnen slechts in samenwerking met de producerende landen, en dus zonder confrontatie, worden opgesteld. De uitgebreide Europese

Unie grenst aan de belangrijkste productiezones voor koolwaterstoffen (Rusland, Kaspische Zee, Noord-Afrika). De uitbreiding is in wezen ook een geografische troef, waarmee rekening dient te worden gehouden bij het nemen van een beslissing over de locatie van de aardolie- en gasvoorraden. De voorraden kunnen in opslag worden gehouden in de lidstaten, de kandidaat-lidstaten van de Europese Unie, de producerende landen of de transitlanden.

De Europese Gemeenschap moet dus de energiedialoog tussen de productie- en consumptielanden op gang brengen, institutionaliseren en er een concrete inhoud aan geven. Hierbij zal zij in overleg met het International Energy Forum (Riyad) handelen.

Een dialoog over energie tussen de producerende landen en de verbruikslanden zal bijdragen aan een stabielere bevoorrading. Bovendien wordt het mogelijk om op de externe bevoorrading de veiligheidsnormen van de Europese Unie toe te passen, met name inzake bouw en beheer van aardolie- en gasinfrastructuur of het vervoer over zee van koolwaterstoffen en gevaarlijke koolwaterstofderivaten.

Een versterkte dialoog tussen de Europese Unie en de producerende landen is een van de absolute voorwaarden voor een verbetering van het prijsmechanisme en het sluiten van toereikende bevoorradingsovereenkomsten. Zoals werd aangehaald in het Groenboek dient deze dialoog te worden voortgezet ongeacht de internationale conjunctuur en ongeacht of de prijzen hoog of laag zijn. Daarnaast dient deze te gaan over de voorwaarden voor het samenstellen en gebruiken van de voorraden. Voor aardgas geldt dat dit overleg zou uitmonden in onderhandelingen, met name om te komen tot contracten met een lange looptijd.

In dat licht kan de dialoog die de Europese Unie met Rusland op gang heeft gebracht, als eerste voorbeeld dienen. Zoals is gebleken tijdens de Top van Parijs en die van Brussel, is deze gericht op het vormen van een nieuwe solidariteit op energievlak. Zo zijn er acties ondernomen inzake de continuïteit van de netwerken, het beschermen van investeringen of het bepalen van grote projecten van gemeenschappelijk belang. Hopelijk maakt deze dialoog het mogelijk om het beste gebruik te bepalen voor de intergouvernementele overeenkomsten voor de lange termijn en de overeenkomsten voor het delen van de productie.

De dialoog met Rusland vormt overigens geen belemmering voor een dialoog met de andere partnerlanden van de Europese Unie, met name Noorwegen, de landen rond de Kaspische Zee, de Euro-mediterrane landen en het Midden-Oosten. Ook zijn er nog de relaties met OPEC, een organisatie waarmee permanent relaties dienen te worden onderhouden, zelfs wanneer de olieprijs niet uitzonderlijk hoog zijn.

Verwerven van technische kennis voor het uitvoeren van de maatregelen

Het oprichten van de interne energiemarkt vindt geleidelijk en op zeer complexe wijze plaats, met name in die zin dat er zeer technische regels worden opgesteld. Het is dus belangrijk ervoor te zorgen dat het nieuwe wettelijke kader op effectieve, doelmatige en uniforme wijze door alle partijen op de markt wordt toegepast, onder omstandigheden die de concurrentiepositie van de ondernemingen waarborgen.

Om deze reden gaan de diverse fasen van het voltooien van de interne markt voor gas en elektriciteit vergezeld van mechanismen waarin de nationale regelgevende instanties, de lidstaten, de economische actoren en de Commissie in technische vergaderingen samenkomen (Forum van Florence voor elektriciteit, Forum van Madrid voor gas). Deze werkvergaderingen onderzoeken welke maatregelen het beste genomen kunnen worden voor

de tenuitvoerlegging van de opening van de gas- en elektriciteitsmarkt, en doen herhaaldelijk zeer technische aanbevelingen aan de Commissie.

Door de invoering van dit nieuwe communautaire kader, dat in het kader van de voltooiing van de interne energiemarkt zal zorgen voor de coördinatie van de maatregelen voor continuïteit van de bevoorrading met koolwaterstoffen, is de uitvoering van ingewikkelde en technische taken vereist. Het gaat hierbij om het volgen van de ontwikkelingen op de internationale aardolie- en gasmarkten en de evaluatie van de gevolgen voor de continuïteit van de bevoorrading met koolwaterstoffen. Ook de doeltreffendheid van de geldende maatregelen dient voortdurend te worden beoordeeld. Hierbij dient het peil van de voorraden koolwaterstoffen in de lidstaten te worden gecontroleerd. Om die taken uit te voeren, moet er objectieve, betrouwbare en vergelijkbare informatie beschikbaar zijn.

Indien de Europese Commissie tijdens een energiecrisis een beschikking geeft of aanbeveling doet om maatregelen te treffen inzake het inzetten van de voorraden aardolie of aardgas, dienen de gevolgen hiervan voor de energiemarkt en de economie in het algemeen te worden beoordeeld.

Het blijkt steeds meer noodzakelijk te zijn om prijsindexen te ontwikkelen die betrouwbaarder zijn en beter de marktomstandigheden weergeven dan de huidige. De Commissie heeft reeds in haar mededeling van 4 oktober 2000 betreffende de oliebevoorrading in de Europese Unie medegedeeld dat de producerende landen, alsmede de actoren op de markten en in de sector, dienen te worden aangespoord om de indicatoren voor de prijsvorming te verbeteren, met name rond een algemene index die de gehele markt zou moeten weergeven.

Het lijkt daarom van wezenlijk belang om binnen de diensten zelf van de Commissie te voorzien in een Europees observatiesysteem voor het toezien op de bevoorrading met koolwaterstoffen, waardoor de nodige expertise wordt verkregen om te kunnen reageren op de in hoge mate technische aard van die taken. Onder het beschermheerschap van de Commissie zal technische en wetenschappelijke steun worden verleend. Voor de bijstand bij de correcte toepassing van de Gemeenschapswetgeving op het gebied van de bevoorrading met koolwaterstoffen zal men beroep kunnen doen op deskundigen.

Dit Europese observatiesysteem zal worden bestuurd door de Commissie, die voor de vergaderingen vertegenwoordigers van de lidstaten alsmede vertegenwoordigers van de betrokken sectoren zal uitnodigen.

5. BESLUIT

De Europese Gemeenschap voert geleidelijk de voorwaarden in die noodzakelijk zijn voor de voltooiing van de interne energiemarkt. Het concurrentievermogen van de Europese Unie dient hierdoor te worden versterkt, hetgeen zou moeten leiden tot een aanzienlijke verlaging van de prijzen die de consumenten moeten betalen. Bovendien wordt de continuïteit van de energievoorziening versterkt.

Voor een voltooiing van de interne energiemarkt dienen ook de maatregelen ter waarborging van de continuïteit van de externe olie- en aardgasvoorziening te worden gecoördineerd. Door de oprichting en ontwikkeling van een interne energiemarkt worden de lidstaten immers steeds meer onderling afhankelijk met betrekking tot de continuïteit van de voorziening. Doordat de lidstaten geen gemeenschappelijke minimumregels kennen inzake de continuïteit van de voorziening, wordt de goede werking van de interne aardolie- en aardgasmarkt in gevaar gebracht.

De enige manier om te zorgen voor een toereikende continuïteit en veiligheid van de energievoorziening, die zullen bijdragen aan de goede werking van de interne energiemarkt, is actie op het niveau van de Gemeenschap en ook op mondiaal niveau. Een gecoördineerde en solidaire reactie van de staten die aan de interne markt deelnemen, is het enige goede antwoord in het geval van een energiecrisis.

De coördinatie van het optreden van de Gemeenschap met de maatregelen van andere verbruikerslanden, ook in het kader van het IEA, moet voorrang krijgen. Voor ingrijpen bij een crisis of dreigende crisis moeten namelijk zoveel mogelijk op mondiaal niveau middelen worden ingezet.

In overleg met het International Energy Forum (Riyad), alle verbruikerslanden en de producerende landen dienen aan de Europese Unie eigen middelen te worden verschafte voor reactie en interventie in het geval van een energiecrisis. Het gaat hierbij om bepalingen die de Europese Unie in staat moeten stellen om de maatregelen inzake continuïteit van de voorziening beter te coördineren. Deze mechanismen zullen bijdragen aan de oprichting van de interne energiemarkt.

Dit initiatief, dat betrekking heeft op een grondbeginsel van de werking van onze economieën, is des te belangrijker naarmate het wordt geïntegreerd in het toetredingsproces van de nieuwe lidstaten van de Europese Unie. Deze landen zijn uitermate afhankelijk van fossiele energiebronnen. De Europese Gemeenschap zal rekening houden met de situatie in elk van de kandidaat-lidstaten om, indien nodig, overgangperiodes te voorzien voor bepaalde verplichtingen.

Passende maatregelen inzake continuïteit van de aardolie- en -gasvoorziening dienen te leiden tot een vermindering van de risico's van permanente of tijdelijke materiële onderbrekingen en de economische risico's die met de voorziening gepaard gaan. Deze actiemiddelen zullen in overleg met de producerende partnerlanden worden ingezet, in het kader van een dialoog over energie, die niet alleen met de OPEC-landen wordt gevoerd, maar tevens met de geprivilegieerde partner Rusland.

Gelet op het voorgaande stelt de Commissie, overeenkomstig artikel 95 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, twee wetgevende acties voor:

- (1) Een voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende coördinatie van de maatregelen met betrekking tot de continuïteit van de voorziening met aardolieproducten;
- (2) Een voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende maatregelen tot veiligstelling van de aardgasvoorziening.

Voorstel voor een

RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

**betreffende coördinatie van de maatregelen met betrekking tot de continuïteit van de
voorziening met aardolieproducten**

TOELICHTING

1. DE VOLTOOIING VAN DE INTERNE ENERGIEMARKT

1.1. Doelstelling: een interne markt voor aardolieproducten

Op de aardoliemarkt bestaat binnen de Gemeenschap meer concurrentie dan op de andere energiemarkten. Desondanks moeten er nog belangrijke inspanningen geleverd worden voordat er daadwerkelijk sprake kan zijn van een open en geïntegreerde aardoliemarkt op Europees vlak. Daarom dient de Europese Gemeenschap de noodzakelijke maatregelen te treffen om ervoor te zorgen dat deze sector, samen met die van de andere energiebronnen en dan met name aardgas, effectief deelneemt aan een echte interne energiemarkt.

De Commissie vermeldt in haar mededeling van 4 oktober 2000 betreffende de aardolievoorziening en in het Groenboek 'Op weg naar een Europese strategie voor een continue energievoorziening', dat in november 2000¹ werd goedgekeurd, dat de consumentenprijzen van de aardolieproducten exclusief heffingen en belastingen sterk variëren van lidstaat tot lidstaat. Zij gaf aan dat het gebrek aan concurrentie op de downstream aardoliemarkt² in bepaalde lidstaten één van de belangrijkste redenen kon zijn voor deze prijsverschillen. De Commissie vermeldde dan ook dat het "noodzakelijk was om te zorgen voor meer openheid en concurrentie in de downstream voor aardolie." Verder merkte zij op dat hierbij "de ontwikkeling van een volwaardige interne markt voor geraffineerde producten (op groothandelniveau) van doorslaggevend belang (is), waardoor elke distributeur de gelegenheid krijgt zich gemakkelijk en tegen concurrerende prijzen te bevoorraden, ook buiten de nationale raffinadeurs om."

Een grotere openstelling in de sector van de distributie van aardolieproducten, met name dan voor nieuwe handelaars, en de aanwezigheid van een echte interne markt voor geraffineerde producten dienen de omstandigheden te scheppen voor een gezonde concurrentie. Zo zou het mogelijk moeten zijn om de diverse soorten consumenten zo voordelig mogelijk te bevoorraden, zelfs al zou de markt haar wisselvallige karakter behouden vanwege de grote externe afhankelijkheid van de EU.

De Europese Unie werkt verder aan de voltooiing van de interne markt voor aardgas en elektriciteit. Zo wordt de grootste geïntegreerde en open markt ter wereld gecreëerd. Deze interne energiemarkt kan er echter niet komen zonder de integratie van alle energiebronnen. Met name aardolie en aardgas zijn twee producten die deel uitmaken van eenzelfde markt: voor diverse toepassingen zijn het elkaars concurrenten en vervangers. Bovendien zijn de aardgasprijzen grotendeels gebaseerd op die van de aardolie. Deze twee energiebronnen zijn onderling nauw verbonden, met name bij contracten voor ononderbroken aardgasleveringen.

1.2. Context: de afhankelijkheid van de Europese Unie van energie uit derde landen en de gevolgen

Zoals aangegeven in het Groenboek over de continue energievoorziening, zal deze afhankelijkheid van de voorzieningen van buitenaf, die momenteel 75% bedraagt, in 2020 boven 85% uitkomen. Door de geografische concentratie van de aardolieproductie in het

¹ COM(2000)769.

² d.w.z. de raffinage en distributie van aardolieproducten.

gebied rondom de Perzische Golf, die de komende decennia³ nog in belangrijke mate zal toenemen, groeit de onzekerheid met betrekking tot de energievoorziening in de Unie alleen maar.

De aardoliemarkt wordt bovendien gekenmerkt door zeer weinig flexibiliteit op de korte termijn, zowel voor wat betreft vraag⁴ als aanbod⁵. Dit structurele kenmerk van de aardoliemarkt verklaart de grote instabiliteit ervan. De minste verstoring van het evenwicht van vraag of aanbod, of zelfs het vooruitlopen op een dergelijk verstoord evenwicht, heeft al een zeer grote invloed op de prijzen. Hiervan getuigt het laatste aardolieconflict van 1999-2000, toen marginale beperkingen van het aanbod al tot gevolg hadden dat de prijs voor ruwe aardolie tot driemaal zo hoog werd.

Iedere gebeurtenis die een daadwerkelijke stopzetting van de voorziening vanuit dat gebied tot gevolg heeft, of elke gebeurtenis die enkel het risico van een stopzetting in het vooruitzicht stelt, kan ernstige verstoringen in het functioneren van de economie en de maatschappij in Europa veroorzaken. Hoewel de aardolie nu een minder zware rol speelt in de economie dan in de jaren zeventig⁶, betekent een stijging van de aardolieprijs nog altijd een behoorlijke aderlating voor de Europese economie. Een prijsstijging van 10 dollar per vat doet de kosten voor aardolie die van buiten de Europese Unie wordt betrokken met ongeveer 40 miljard euro per jaar toenemen. De stijging van de aardolieprijs heeft een nadelige invloed op de koopkracht van de consumenten en betekent hogere ondernemingskosten.

Bij een prijsstijging van 10 dollar per vat kan het verlies aan economische groei op een halve punt geschat worden. Deze invloed kan echter niet als lineair beschouwd worden: plotselinge prijsveranderingen van grote omvang kunnen de economie veel meer schade toebrengen dan deze schatting doet veronderstellen. De invloed is eveneens afhankelijk van de rol die de aardolie speelt in de economie en die van lidstaat tot lidstaat verschilt.

Meer algemeen kan geconstateerd worden dat door de overheersende plaats die de energieproducten in onze maatschappij hebben ingenomen, en dan met name de aardolie, het vraagstuk van de afhankelijkheid van energie een vraagstuk van maatschappelijk evenwicht wordt. We moeten daarbij bedenken dat de eerste twee oliecrises hebben bijgedragen aan een sterke toename van de werkloosheid. Een breuk in dat evenwicht kan er dus voor zorgen dat er eisen worden gesteld op sociaal terrein en dat er corporatisme ontstaat.

1.3. Vaststelling: de mechanismen voor continue bevoorrading zijn onvoldoende geharmoniseerd

De geldende nationale wetgeving inzake de continuïteit van de aardolievoorziening, welke op communautair niveau onvoldoende is geharmoniseerd en gecoördineerd, kan

³ Van 30% op dit moment, zou het aandeel van de totale aardolieproductie uit de landen in de regio rond de Perzische Golf kunnen oplopen tot 40% in 2020. 65% van de bewezen reserves in de wereld bevinden zich in dit gebied en 30% van de aardolie die thans in de Gemeenschap wordt verbruikt komt daarvandaan (de Verenigde Staten zijn slechts voor 14% van hun aardolieverbruik afhankelijk van de Golfstaten).

⁴ De enige belangrijke flexibiliteit van het aanbod vindt haar oorsprong in de niet-benutte productiecapaciteit, welke voornamelijk te vinden is in de regio rond de Perzische Golf.

⁵ De ontwikkeling van de vraagstructuur (continue groei van het aandeel van het vervoer in het totale aardolieverbruik, daling van het aandeel van de industrie daarin, het vrijwel verdwijnen van de rol van aardolie bij het produceren van elektriciteit) en de daarmee samenvallende vermindering van de mogelijkheden om aardolie op korte termijn door een andere brandstof te vervangen, accentueren des te meer de uiterst geringe elasticiteit van de vraag naar aardolie.

⁶ De energie-intensiteit van de Europese economie, d.w.z. de verhouding tussen de omvang van het aardolieverbruik en het bruto binnenlands product, is sinds 1973 gehalveerd.

het evenwicht op de interne markt voor aardolieproducten verstoren en heeft dat zelfs al gedaan.

De grote afhankelijkheid van de Europese Unie van aardolieproducten uit derde landen en de gevolgen voor de economie rechtvaardigen het bestaan van mechanismen om eventuele problemen te verhelpen. Er zijn in de lidstaten reeds lang geleden maatregelen genomen om de gevolgen van eventuele problemen met de aardolievoorziening te kunnen opvangen. Zij worden in bepaalde mate ondersteund door communautaire wetgeving, die voorziet in het aanleggen door de lidstaten van “veiligheidsvoorraden”. Bij een crisis kunnen zulke voorraden op de markt worden gebracht. Richtlijn 68/414/EEG⁷, gewijzigd bij Richtlijn 98/93/EG⁸, verplicht de lidstaten een voorraad in opslag te houden overeenkomend met minimaal 90 dagen verbruik voor drie categorieën aardolieproducten⁹. Ten slotte worden de lidstaten in Richtlijn 73/238/EEG¹⁰ verplicht alle nodige voorzieningen te treffen die de bevoegde autoriteiten in staat stellen om, in geval van moeilijkheden bij de bevoorrading, aardolie aan de veiligheidsvoorraden te kunnen onttrekken en het verbruik te beperken.

We moeten evenwel erkennen dat deze richtlijnen niet meer passen in de huidige situatie op de interne energiemarkt. Ze zijn ingesteld toen de interne energiemarkt nog in de kinderschoenen stond. De geldende communautaire bepalingen zorgen niet voor een voldoende harmonisatie en coördinatie van de nationale maatregelen. Dit is echter wel nodig voor de goede werking van de interne markt. **Meer nog, de interne markt moet zelfs gebaseerd zijn op voldoende geharmoniseerde en gecoördineerde regels inzake continue voorziening.**

In de praktijk zijn er twee soorten problemen:

- problemen die te maken hebben met het gebrek aan harmonisatie in de organisatie van de veiligheidsvoorraden (zie hoofdstuk 2),
- problemen die te maken hebben met het gebrek aan harmonisatie in de nationale wetgeving met betrekking tot crisismaatregelen en het gebrek aan coördinatie in de acties van de lidstaten in crisissituaties (zie hoofdstuk 3).

2. VOORRAADSYSTEMEN

2.1. Fragmentering van het Europese systeem van veiligheidsvoorraden

De lidstaten beschikken op dit moment over een zeer ruime vrijheid bij het concreet opstellen van opslagverplichtingen. Daardoor bestaat het Europese systeem van veiligheidsvoorraden uit maar liefst vijftien nationale systemen die zeer verschillend zijn:

- Bepaalde lidstaten hebben ad-hocorganen opgericht voor het in opslag houden van alle of een deel van de veiligheidsvoorraden en andere lidstaten niet. In de lidstaten die niet over een dergelijk orgaan beschikken, berust de opslag volledig bij de industrie, in het kader van verplichtingen die haar zijn opgelegd door de overheid. De

⁷ PB L 308, 23.12.1998, blz. 14.

⁸ PB L 358, 31.12.1998, blz. 100.

⁹ Een soortgelijke verplichting, maar dan berekend aan de hand van de invoer van de lidstaten, bestaat in het kader van het Verdrag tot oprichting van het Internationale Energie-agentschap (minimumvoorraden gelijk aan 90 dagen invoer).

¹⁰ PB L 228, 16.8.1973, blz. 1.

veiligheidsvoorraden zijn dan vermengd met de eigen werkvoorraden van de ondernemingen in de sector¹¹.

- Regels die betrekking hebben op de mogelijkheid voor handelaars om aan hun opslagverplichtingen te voldoen door middel van voorraden in een andere lidstaat lopen uiteen. Bepaalde lidstaten verbieden dit zelfs.

In een dergelijke context kunnen de nationale bepalingen die de organisatie van de veiligheidsvoorraden regelen in bepaalde gevallen zelfs tot gevolg hebben dat de markten voor geraffineerde producten worden afgesloten en dat de handelaars die geen nationale raffinaderijen zijn benadeeld worden¹². Er dient rekening te worden gehouden met het feit dat de onafhankelijke distributiemaatschappijen of de importeurs van raffinaderijproducten slechts beperkte werkvoorraden nodig hebben, terwijl de raffinaderijen sowieso over werkvoorraden zouden beschikken, zelfs als de opslagverplichting ten behoeve van de veiligheidsvoorraad niet bestond.

Het feit dat nationale bepalingen voor het samenstellen van veiligheidsvoorraden in bepaalde gevallen kunnen leiden tot een afsluiting werd bevestigd in het arrest van het Hof van Justitie van 25 oktober 2001 (zaak C-398/98) waarin het Griekse systeem van veiligheidsvoorraden wordt veroordeeld. Volgens het Hof beperkte de manier waarop de opslagverplichtingen in Griekenland waren geregeld de mogelijkheden voor Griekse distributeurs van aardolieproducten om zich te bevoorraden bij raffinaderijen in een andere lidstaat. Het Hof vond dat dit in strijd was met het principe van het vrije verkeer van goederen.

Met het onderhavige voorstel voor een richtlijn beoogt men niet de organisatie van de veiligheidsvoorraden volledig eenvormig te maken. Het is veeleer de bedoeling om deze onderling aan te passen door het vaststellen van bepaalde minimumeisen: het gaat hierbij dan om eisen die nageleefd dienen te worden met het oog op de openstelling van de sector van de distributie van aardolieproducten en het daadwerkelijk oprichten van een interne markt voor aardolieproducten.

Hiertoe bevat het voorstel voor een richtlijn twee wijzigingen:

- de lidstaten worden verplicht om een nationaal opslagagentschap op te richten,
- een wijziging van de bepalingen met betrekking tot het opslaan van de veiligheidsvoorraden in een andere lidstaat.

2.2. De oprichting van een nationaal opslagagentschap in alle lidstaten

Voor de niet-raffinaderijen is de opslagverplichting een blok aan het been en eventueel zelfs een belemmering voor de toegang tot de markt. In een aantal gevallen is de beste oplossing om samen te werken met nationale raffinaderijen via het systeem van voorraden die ‘ter beschikking’ worden gesteld (waarbij de raffinaderijen de opslagverplichtingen van andere handelaars op zich nemen). Door de oprichting van een centraal orgaan dat belast is met de strategische voorraden en het verlenen van het recht aan niet-raffinaderijen om hun

¹¹ In een stelsel waarvoor de voorraden van de industrie (gedeeltelijk) als basis dienen, zijn de werk- en veiligheidsvoorraden noodzakelijkerwijs vermengd. Het is niet mogelijk om te bepalen wat de omvang van de voorraden is van een bepaalde handelaar als er geen opslagverplichting bestaat.

¹² Onder “nationale raffinaderij” worden de handelaren verstaan die over een raffinaderij in de desbetreffende lidstaat beschikken.

opslagverplichting door dat orgaan tegen een redelijke vergoeding te laten vervullen, kan de concurrentiewerking op de markt van geraffineerde producten worden verbeterd. Hierdoor worden de niet-raffinaderijen immers minder afhankelijk van afspraken met nationale raffinaderijen.

Bovendien moet geconstateerd worden dat de veiligheidsvoorraden van de lidstaten lang niet altijd duidelijk zichtbaar zijn, in tegenstelling tot die van de Amerikaanse Strategic Petroleum Reserve¹³. Men kan zelfs stellen dat de Europese veiligheidsvoorraden niet geloofwaardig overkomen, omdat de voorraden die bovenop de werkvoorraden worden opgeslagen ter waarborging van de continuïteit van de voorziening moeilijk te identificeren en dus ook niet meetbaar zijn. Bovendien kan het feit dat er in bepaalde lidstaten een belangrijke activiteit is in de aardolie-industrie gericht op het voldoen aan een niet-nationale vraag zorgen voor de aanwezigheid van buitengewoon grote werkvoorraden ten opzichte van het binnenlandse verbruik. Tegen die achtergrond wordt de verplichting tot het houden van een hoeveelheid aardolie en aardolieproducten gelijk aan 90 dagen verbruik zeer onzeker.

In het voorstel voor een richtlijn wordt dan ook bepaald dat de ad-hocorganen voor opslag in alle lidstaten verantwoordelijk zal zijn voor ten minste één derde van de opslagverplichting. Zij dienen zelf eigenaar te zijn van die voorraden en mogen niet via bepaalde systemen een beroep kunnen doen op de werkvoorraden van de industrie. De daadwerkelijke beschikbaarheid zal buiten twijfel staan en de geloofwaardigheid en de zichtbaarheid zullen optimaal zijn.

2.3. Opslaan van de veiligheidsvoorraden in een andere lidstaat

Volgens de huidige communautaire wetgeving mogen de lidstaten het opslaan van de veiligheidsvoorraden in andere lidstaten verbieden. Bovendien moeten er volgens de huidige communautaire wetgeving intergouvernementele overeenkomsten worden gesloten om voorraden te mogen opslaan op het grondgebied van een bepaalde lidstaat voor rekening van bedrijven, organisaties of agentschappen die in een andere lidstaat zijn gevestigd. Het ontbreken van een dergelijke intergouvernementele overeenkomst kan dus betekenen dat een handelaar geen voorraden buiten het nationale grondgebied mag opslaan. Omdat er in de bevoorradingketen voor aardolieproducten normaliter sprake is van omvangrijke concentratie van de voorraden bij de raffinaderijen, kunnen deze beperkingen een grensoverschrijdende downstream bevoorradingketen benadelen in vergelijking met een volledig nationale keten.

Om de goede werking van de interne markt te garanderen dienen de communautaire bepalingen er uitdrukkelijk in te voorzien dat de lidstaten ervoor waken dat de maatregelen die zij zullen treffen met betrekking tot de veiligheidsvoorraden niet nadelig zullen zijn voor de bevoorrading bij raffinaderijen in andere lidstaten in vergelijking met de bevoorrading bij raffinaderijen op het eigen grondgebied. In het voorstel voor een richtlijn is bepaald dat de lidstaten moeten toestaan dat de handelaars hun opslagverplichtingen naleven door gebruik te maken van voorraden in lidstaten die hun bevoorradingbron zijn voor geraffineerde producten.

¹³ In de Verenigde Staten bestaat er geen opslagverplichting voor de industrie. Daar is immers, los van de voorraden van de industrietak zelf, een Strategic Petroleum Reserve (SPR) gevormd. Deze voorraad bevat nu 545 vaten en wordt opgeslagen in ondergrondse ruimtes (zoutkoepels). De Amerikaanse president beslist over de verkoop ervan. De omvang van de voorraden in de SPR wordt tegen 2004 op 700 miljoen vaten gebracht.

Overigens valt het feit dat er eerst intergouvernementele overeenkomsten moeten worden gesloten alvorens een veiligheidsvoorraad in een andere lidstaat mag worden opgeslagen niet meer te rijmen met de nieuwe interne energiemarkt. Dit mechanisme dient derhalve te worden vervangen door een toezichtstelsel, zodat de voorraden die op het grondgebied van een lidstaat worden opgeslagen voor rekening van bedrijven, organisaties of agentschappen die in een andere lidstaat zijn gevestigd kunnen worden geïdentificeerd, geregistreerd en gecontroleerd.

3. HARMONISATIE EN COÖRDINATIE VAN DE BEPALINGEN INZAKE CRISISMAATREGELEN

De huidige communautaire wetgeving bevat geen voorzieningen voor een eensgezind, solidair en coherent optreden van de lidstaten van de Europese Unie bij een crisis op de aardoliemarkten. Eensgezindheid en coherentie in het optreden zijn echter wel nodig om de goede werking van de interne markt in dergelijke situaties te vrijwaren.

In de praktijk zijn er twee soorten problemen:

- in bepaalde lidstaten belemmert de wetgeving het inzetten van de voorraden, doordat daarin te strenge voorwaarden verbonden zijn aan het in werking stellen van een dergelijke actie (zie punt 3.1),
- het ontbreken van een communautair besluitvormingsmechanisme waarmee besloten kan worden tot een eensgezinde, coherente en gecoördineerde actie op Europees niveau (zie punt 3.2).

3.1. Criteria voor het inzetten van de veiligheidsvoorraden

Aanvankelijk moesten de veiligheidsvoorraden de mogelijkheid geven gedurende enige tijd het hoofd te bieden aan eventuele olietekorten veroorzaakt door een stopzetting van de leveranties door de producerende landen. Het ging dus om een laatste redmiddel. Bovendien moest het gebruik van de veiligheidsvoorraden plaatsvinden als aanvulling op relatief drastische beperkingen van het verbruik op basis van vrijwilligheid (bijvoorbeeld de ‘autoloze zondagen’).

In bepaalde lidstaten zijn in de nationale wetgeving inzake de veiligheidsvoorraden bijzonder strenge voorwaarden verbonden aan het inzetten van die voorraden. Hierin vindt men de originele idee achter het inzetten van de voorraden terug, namelijk slechts als laatste redmiddel bij tekorten.

Ten aanzien van de evolutie van de aardoliemarkt¹⁴ kunnen de veiligheidsvoorraden echter ook in andere omstandigheden worden ingezet. Immers de verwachting bij handelaars van een mogelijke materiële onderbreking van de bevoorrading kan, zonder dat deze er daadwerkelijk komt, leiden tot plotselinge prijsstijgingen op de spotmarkten. Dit kan bijzonder schadelijk zijn voor de economie. Iets dergelijks is al voorgekomen tijdens de Golfoorlog. Hoewel er toen geen productietekort was in vergelijking met het verbruik¹⁵, stegen de prijzen op de spotmarkten peilsnel, als gevolg van de bedreiging van de Saudische productie. Het inzetten

¹⁴ Met name de centrale rol die de spotmarkten toekomt in de prijsvorming: op die markten veranderen de aardolieprijzen ieder uur naar gelang de waarnemingen en anticipaties van de handelaren.

¹⁵ De verloren gegane Iraakse en Koeweitse productie werd gecompenseerd door het inzetten van daarvoor ongebruikte productiecapaciteit, vooral in Saudi-Arabië.

van de aardolievoorraden in een dergelijke situatie zal tegenwicht kunnen bieden aan paniekaankopen en bijdragen aan het herstellen van de werking van de markt. Zodoende kunnen de instabiliteit van de prijzen en de uiterst schadelijke gevolgen daarvan voor de economie beperkt worden.

Eenheid en coherentie in het optreden van de Europese Unie in dergelijke omstandigheden zijn onontbeerlijk om de goede werking van de interne markt te vrijwaren. Op het moment dat er geen sprake is van een materieel tekort, maar wel van forse prijsstijgingen als gevolg van een te verwachten materiële onderbreking, is het noodzakelijk dat alle lidstaten hun veiligheidsvoorraden geleidelijk kunnen inzetten. Dat is nu niet het geval, omdat de nationale bepalingen enkel bedoeld zijn om te worden toegepast bij materiële tekorten en er zeer beperkende voorwaarden gelden voor het inzetten van de voorraden. De communautaire wetgeving dient er dus voor te zorgen dat de nationale bepalingen zodanig worden opgesteld dat het inzetten van de voorraden ook mogelijk wordt als men over het algemeen verwacht dat er een materiële onderbreking zal komen en dit instabiliteit van de prijzen veroorzaakt. Dit is een absolute voorwaarde om te zorgen voor eenheid en coherentie in het optreden van de Europese Unie en om de goede werking van de interne markt te vrijwaren.

Het inzetten van de aardolievoorraden bij een verwachte onderbreking kan op twee verschillende manieren gebeuren, afhankelijk van het feit of ze in handen zijn van ad-hocopslagorganen of handelaars in de aardolieketen in het kader van hun opslagverplichtingen.

- Het vrijmaken van de voorraden die in opslag worden gehouden door een ad-hocorgaan houdt in dat die voorraden ter beschikking worden gesteld aan de handelaren verderop in de aardolieketen, tegen marktprijs en in een vastgesteld tempo (x miljoen vaten per dag).
- Het vrijmaken van de voorraden die in opslag worden gehouden door de handelaren verderop in de aardolieketen in het kader van opslagverplichtingen houdt in dat op een geleidelijke manier de opslagverplichtingen worden verminderd.

Het effect van het vrijmaken van de voorraden zal in beide gevallen hetzelfde zijn. De handelaren verderop in de aardolieketen kunnen hun 'vrije voorraden' benutten (dat wil zeggen de voorraden die zij vrij tot hun beschikking hebben). Daaraan zal behoefte bestaan wanneer het risico van fysieke stopzetting van de bevoorrading voelbaar wordt. Zij kunnen namelijk hetzij voorraden kopen die het agentschap in opslag houdt, hetzij hun eigen veiligheidsvoorraden aanhouden, die tot dan toe 'bevroren' waren in verband met de verplichting tot het houden van voorraden en die nu zijn vrijgemaakt. De neiging van handelaren om zich als afnemer van aardolie op te werpen op de spotmarkten tegen om het even welke prijs zal afgeremd worden, evenals het speculeren op het risico van fysieke stopzetting van de bevoorrading. Een dergelijk anticiperend vrijmaken van de voorraden is de logische weerslag van het anticiperen dat plaatsvindt op de aardoliemarkt.

Het vrijmaken van de voorraden heeft natuurlijk alleen zin indien dit geen verandering in het productiebeleid van de producerende landen met zich meebrengt, in die zin dat daardoor het voordeel dat behaald wordt met het gebruik van de voorraden teniet wordt gedaan. Daarom mogen de veiligheidsvoorraden onder geen enkele voorwaarde worden beschouwd als een middel om een confrontatie met de producerende landen aan te gaan. Integendeel, het is juist wenselijk dat dit gebruik in een onderlinge overeenstemming met die landen geschiedt. De Europese Gemeenschap moet dus de energiedialoog tussen de productie- en consumptielanden op gang brengen, institutionaliseren en er een concrete inhoud aan geven.

Deze nieuwe benadering van het gebruik van de voorraden houdt rekening met de ontwikkeling van de aardoliemarkten in de afgelopen 30 jaar. Zo is in het voorstel voor de richtlijn bepaald dat de lidstaten de bevoegdheid moeten krijgen om de veiligheidsvoorraden in de twee onderstaande situaties te mogen gebruiken:

- wanneer de bevoorrading met aardolie materieel wordt onderbroken: dit is het criterium dat overeenstemt met de originele gedachte achter het inzetten van de veiligheidsvoorraden;
- wanneer het algemene gevoel leeft dat er een risico van onderbreking bestaat. Dit interventiecriterium is bedoeld voor situaties waarin de handelaren verwachten dat er een risico van toekomstige onderbreking bestaat, wat vervolgens een onaanvaardbare instabiliteit van de prijzen op de spotmarkten met zich meebrengt.

Het meer op elkaar afstemmen van de nationale bepalingen aan de hand van deze principes zal ervoor zorgen dat in crisissituaties de eenheid en solidariteit worden bewaard, die nodig zijn voor een goede werking van de interne markt. Tevens wordt vermeden dat bepaalde lidstaten niet kunnen deelnemen aan een dergelijke actie omdat hun wet- en regelgeving hiervoor geen passende bepalingen bevat.

Tegen deze achtergrond, waarbij de voorraden en het gebruik daarvan een wezenlijke rol moeten gaan spelen in het garanderen van een regelmatige bevoorrading met aardolie tegen redelijke prijzen, blijkt dat het huidige minimumniveau van de veiligheidsvoorraden van 90 dagen binnenlands verbruik geleidelijk op 120 dagen binnenlands verbruik zou moeten worden gebracht. Er wordt op gewezen dat het gemiddeld niveau van de communautaire voorraden thans overeenkomt met ongeveer 114 dagen binnenlands verbruik; dit varieert al naar gelang van het land van 90 (het communautair minimum) tot 214 dagen binnenlands verbruik.

Er moet hierbij ook rekening gehouden worden met de situatie van de kandidaat-lidstaten van de Europese Unie. Bij de huidige stand van de onderhandelingen over de toetreding zijn met de meeste kandidaat-landen reeds tot 31 december 2009 lopende overgangsperiodes overeengekomen die deze landen in staat moeten stellen hun veiligheidsvoorraden geleidelijk aan te vullen tot 90 dagen binnenlands verbruik. De Commissie verwacht van de nieuwe lidstaten dat zij er principieel mee instemmen veiligheidsvoorraden van 120 dagen verbruik aan te leggen. Zij onderkent echter dat in terdege gemotiveerde gevallen een geleidelijke invoering van de nieuwe bepalingen inzake de uitbreiding van de olievoorraden zal moeten worden toegestaan, ook na de reeds overeengekomen overgangsperiodes.

3.2. Mechanisme voor optreden door de Gemeenschap

Op dit moment bestaat er geen enkel mechanisme waarmee de Europese Gemeenschap kan besluiten tot het gebruik van de door de lidstaten in opslag gehouden veiligheidsvoorraden, of waarmee zij dit gebruik kan coördineren. De huidige communautaire wetgeving voorziet slechts in een simpele wederzijdse raadplegingsprocedure tussen deskundigen van de lidstaten, onder leiding van de Commissie, en garandeert dus geen eenheid en solidariteit in het optreden van de lidstaten. Dit is wel nodig voor de goede werking van de interne aardoliemarkt. Maatregelen die door elke lidstaat afzonderlijk worden genomen kunnen bovendien de interne markt verstoren.

3.2.1. Ontoereikendheid van het Internationaal Energie Agentschap

Gezien het feit dat de aardoliemarkt zich op wereldniveau afspeelt, zal de Europese Unie er altijd op moeten toezien dat zij in overleg handelt met de andere grote consumptielanden. Het

Internationale Energie Agentschap (IEA), waarvan alle lidstaten van de Europese Unie lid zijn evenals de andere belangrijke verbruikslanden (met name dan de Verenigde Staten, Japan en Korea), kan als kader dienen voor die noodzakelijke coördinatie. Maar het bestaan van het IEA doet niets af aan de noodzaak van een communautaire besluitvormingsprocedure: in verband met het specifieke karakter van de Europese Unie en de ontwikkeling van de interne markt is het opstellen van een communautaire besluitvormingsprocedure echter onvermijdelijk.

Opgemerkt moet worden dat het bestaande kader van het IEA belangrijke zwakke plekken vertoont. Al in het begin van de jaren tachtig constateerde het IEA overigens dat het crisismechanisme dat in zijn oprichtingsverdrag van 1974 was opgenomen niet meer in voldoende mate op de ontwikkeling van de aardoliemarkt was afgestemd. Een ander crisismechanisme, de CERM (Coordinated Emergency Response Measures), werd in het leven geroepen door de raad van bestuur van het IEA om een gemakkelijker gebruik van de veiligheidsvoorraden mogelijk te maken. Gezien het feit dat voor het overgaan tot een CERM eenparigheid van stemmen is vereist van de raad van bestuur, die bestaat uit vertegenwoordigers van de 26 deelnemende landen, gezien het feit dat er geen duidelijk criterium bestaat voor het overgaan tot die maatregelen en gezien de onderlinge verschillen die er bestaan tussen de deelnemende landen met betrekking tot de vraag of wel of niet moet worden besloten tot interventie, is het risico reëel dat er een blokkering optreedt. Daarbij komt dat de landen, zelfs indien tot het nemen van een CERM wordt besloten, **zo veel ruimte hebben om zelf invulling te geven aan de manier waarop zij hun bijdrage leveren dat daardoor nauwelijks nog sprake is van gezamenlijke actie.**

Gezien het politieke karakter van elke oliecrisis is het eveneens van belang erop te wijzen dat het IEA een orgaan van technische aard is, met een beperkte bevoegdheid. Het aannemen van een communautaire beslissing is duidelijk een daad waarvan de politieke en juridische betekenis niet in verhouding staat tot een beslissing van het IEA.

Dit neemt niet weg dat in geval van een crisis of dreigende crisis waardoor de economische groei kan worden afgeremd, prioriteit moet worden gegeven aan een gemeenschappelijk optreden waaraan door een zo groot mogelijk aantal verbruikslanden wordt deelgenomen, inclusief in het kader van het IEA. Dit zal een maximaal positief effect van het communautaire optreden helpen sorteren.

Hoewel uiteraard rekening gehouden moet worden met de noodzaak de communautaire actie af te stemmen op die van de andere grote consumptielanden, is een communautaire besluitvormingsprocedure dus noodzakelijk om een eensgezind, solidair en coherent optreden van de Europese Unie te waarborgen, zodat deze als actor eensgezind en geloofwaardig overkomt. Het gebruik van de veiligheidsvoorraden, maar ook de maatregelen tot beperking van het verbruik nopen derhalve tot een communautair besluitvormingsmechanisme voor de coördinatie van maatregelen. Binnen een interne markt kunnen deze maatregelen namelijk niet door elke lidstaat onafhankelijk van elkaar worden genomen.

3.2.2. Aard van het communautair mechanisme

Het voorstel voor een richtlijn stelt een echt besluitvormingsmechanisme in, waarmee de Europese Unie de acties kan omschrijven, met name het gebruik van de voorraden, die zij van plan is te ondernemen in een crisissituatie. Zo zal de Europese Commissie dan ook, indien de dringende noodzaak daartoe zich voordoet in verband met de ontwikkeling van de aardoliemarkt, in staat zijn om snel de nodige maatregelen te nemen, waarbij zij rekening houdt met de algemene doelstellingen van de mechanismen tot gebruik van de veiligheidsvoorraden. Zij zal daarbij worden bijgestaan door een comité bestaande uit

vertegenwoordigers van de lidstaten, dat wordt voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Commissie.

Dit laatste mechanisme zal een "regelgevingsprocedure" kennen, zoals bepaald in artikel 5 van het besluit van de Raad van 28 juni 1999, waarbij de voorwaarden zijn vastgesteld voor de uitoefening van de aan de Commissie verleende uitvoeringsbevoegdheden. De vertegenwoordiger van de Commissie zal een voorstel tot te nemen maatregelen aan het comité voorleggen. Het comité zal zijn advies geven over dat voorstel binnen een door de voorzitter vast te stellen termijn, afhankelijk van de urgentie van de desbetreffende situatie. Wanneer de beoogde maatregelen niet in overeenstemming zijn met het advies van het comité of wanneer er geen advies is uitgebracht, dient de Commissie onverwijld bij de Raad een voorstel betreffende de te nemen maatregelen in.

Dit reactiemechanisme zal bijdragen aan de goede werking van de interne aardolie Markt en tevens de doeltreffendheid van de crisismaatregelen doen toenemen.

3.2.3. Wanneer kan het mechanisme geactiveerd worden

De Commissie kan de nodige maatregelen aannemen in geval van een algemeen gevoelen dat er een risico van onderbreking bestaat of in geval van een daadwerkelijke onderbreking van de bevoorrading.

Het voorstel voor een richtlijn voorziet in een mogelijke activeringsgrens in geval van materiële onderbreking. Er kan dan worden besloten de voorraden aan te spreken of het verbruik te beperken.

In geval van een algemeen gevoelen dat er een risico van onderbreking van de bevoorrading, met name als gevolg van een externe crisis, bestaat, tegen de achtergrond van de doelstelling om de economische groei en de werkgelegenheid evenals de sociale categorieën en beroepsgroepen die het meest gevoelig zijn voor sterke verandering van de aardolieprijs te beschermen, lijkt het aspect "prijs" essentieel voor het bepalen van een "alarmdrempel" waarvan overschrijding het sein is voor het treffen van communautaire maatregelen.

Deze alarmdrempel is bereikt wanneer de prijs van ruwe aardolie op de spotmarkten zodanig is dat wanneer deze prijs gedurende 12 maanden op dat niveau gehandhaafd zou blijven, de factuur voor aardolie van buiten de Europese Unie tijdens de eerste 12 daaropvolgende maanden zou zijn gestegen met een bedrag gelijk aan meer dan een halve procent van het Bruto Nationaal Product van de Europese Unie in het voorgaande jaar. Het referentiepunt om de omvang van de stijging vast te stellen is de gemiddelde factuur voor aardolie van buiten de Europese Unie over de laatste vijf jaren. In de huidige situatie (2002) zou de prijs van een vat Brent bijvoorbeeld meer dan 30 dollar¹⁶ moeten gaan bedragen om die grens te bereiken.

Het overschrijden van de alarmdrempel die grens vormt een noodzakelijke, maar niet afdoende voorwaarde voor het vrijmaken van de voorraden in geval van een algemeen gevoelen dat er een risico van onderbreking van de bevoorrading bestaat: het overschrijden van de drempel markeert slechts het begin van een onderzoek door de Commissie van alle elementen die bijdragen tot de crisis. Bij elke beslissing over de wenselijkheid en noodzaak van ingrijpen zal moeten worden gekeken naar het geheel van deze elementen.

¹⁶ Wat overeenkomt met een OPEC prijzenmand van 28 tot 29 USD per vat.

4. EEN TECHNISCHE EXPERTISE VOOR DE TENUITVOERLEGGING VAN DE MAATREGELEN

Het oprichten van de interne energiemarkt vindt geleidelijk en op zeer complexe wijze plaats, met name in die zin dat er zeer technische regels worden opgesteld. Het is dus belangrijk ervoor te zorgen dat het nieuwe wettelijke kader op effectieve, doelmatige en uniforme wijze door alle partijen op de markt wordt toegepast, onder omstandigheden die de concurrentiepositie van de ondernemingen waarborgen.

Om die reden zijn de verschillende fasen van de totstandkoming van de interne gas- en elektriciteitsmarkt gepaard gegaan met het instellen van mechanismen waarmee het met name mogelijk werd om de nationale regelgevende instellingen, de lidstaten, de economische krachten op de markt en de Commissie binnen technische werkvergaderingen samen te brengen. Deze werkvergaderingen onderzoeken welke maatregelen het beste genomen kunnen worden voor de tenuitvoerlegging van de opening van de gas- en elektriciteitsmarkt, en doen herhaaldelijk zeer technische aanbevelingen aan de Commissie.

Zo zal het door het nieuwe communautaire kader, dat in het leven geroepen zal worden om in het kader van de interne energiemarkt de maatregelen voor de continue olievoorraden aan te scherpen, ook noodzakelijk worden dat er complexe en technische taken volbracht worden. Het gaat er dan met name om dat de ontwikkeling van de internationale markten gevolgd wordt, en de invloed daarvan op het continu aanwezig zijn van voorraden en de betrouwbaarheid ervan. De doelmatigheid van de geldende maatregelen zal voortdurend geëvalueerd moeten worden; in dat kader moet er toezicht worden gehouden op het niveau van de door de lidstaten in opslag gehouden aardolievoorraden. Om die taken uit te voeren moet er objectieve, betrouwbare en vergelijkbare informatie beschikbaar zijn.

In het geval van een energiecrisis, wanneer de Europese Commissie besluit tot het nemen van maatregelen voor het inzetten van aardolievoorraden en deze zal coördineren, zullen de effecten daarvan op de energiemarkt en de economie als geheel moeten worden geëvalueerd.

Het lijkt daarom van wezenlijk belang om binnen de diensten zelf van de Commissie te voorzien in een Europees observatiesysteem voor het toezien op de koolwaterstofvoorziening, waardoor de nodige expertise wordt verkregen om te kunnen reageren op de in hoge mate technische aard van die taken. Onder leiding van de Commissie biedt dit systeem de technische en wetenschappelijke ondersteuning en een hoog niveau van expertise om te helpen bij het juist toepassen van de communautaire wetgeving op het gebied van de aardolievoorziening.

Dit Europese observatiesysteem zal worden bestuurd door de Commissie, die voor de vergaderingen vertegenwoordigers van de lidstaten alsmede vertegenwoordigers van de betrokken sectoren zal uitnodigen.

5. BESLUIT

Het onderhavige voorstel voor een richtlijn **dient ter bevordering van een betere harmonisatie en coördinatie van de op nationaal niveau genomen maatregelen in verband met de continue aardolievoorziening, waardoor de goede werking van de interne markt mede wordt gewaarborgd.** De richtlijn zal de Europese Unie de middelen geven om gezamenlijk en geloofwaardig op te kunnen treden wanneer moeilijkheden bij de

voorziening met aardolie de werking van de economie en de maatschappij (dreigen te) verstoren.

Met deze bepalingen kan in geval van een crisis gezorgd worden voor onderlinge solidariteit en eenheid in de communautaire actie, die nodig zijn om op doelmatige wijze op de wispelturigheid van de energiemarkt te reageren, en in dat kader de goede werking van de interne markt te bevorderen. Deze bepalingen zijn noodzakelijk om de markt van aardolieproducten open te stellen voor niet-raffinaderijen, om te vermijden dat de grensoverschrijdende downstream bevoorradingsketens benadeeld zouden worden ten opzichte van de volledig nationale ketens, dus om een echte interne markt voor geraffineerde producten te creëren. Artikel 95 van het EG-verdrag vormt derhalve de passende basis voor het voorstel voor een richtlijn.

Voorstel voor een

RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

**betreffende coördinatie van de maatregelen met betrekking tot de continuïteit van de
voorziening met aardolieproducten**

(voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, inzonderheid op artikel 95,

Gezien het voorstel van de Commissie¹,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité²,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's³,

Beslissende overeenkomstig de procedure als bedoeld in artikel 251 van het verdrag⁴

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De realisatie van de interne energiemarkt dient gepaard te gaan met de nodige coördinatie van de maatregelen waarmee de continuïteit van de voorziening met aardolie van buiten de Gemeenschap kan worden gewaarborgd. De interne markt is namelijk gebaseerd op de behoefte aan solidariteit tussen de lidstaten, wat in het bijzonder naar voren komt in de sectoren van de koolwaterstoffen, die essentieel zijn voor de energievoorziening.
- (2) Ruwe aardolie en aardolieproducten nemen in de bevoorrading van de Gemeenschap met energieproducten een centrale plaats in en spelen een wezenlijke rol in de werking van de economie en de maatschappij, met name gezien hun rol in de transportsector. De aardolieprijs wordt bovendien gebruikt als referentie bij het vaststellen van de aardgasprijs.
- (3) De geldende nationale wetgeving inzake de continuïteit van de aardolievoorziening is onvoldoende geharmoniseerd en gecoördineerd op communautair niveau en kan het evenwicht op de interne markt voor aardolieproducten verstoren en heeft dat zelfs al gedaan. Een betere harmonisatie en coördinatie van de op nationaal niveau genomen maatregelen met betrekking tot de continue aardolievoorziening zijn derhalve nodig om de goede werking van de interne markt te waarborgen.

¹ PB C [...],[...], blz. [...].

² PB C [...],[...], blz. [...].

³ PB C [...],[...], blz. [...].

⁴ PB C [...],[...], blz. [...].

- (4) Om de consumenten zo voordelig mogelijk te bevoorraden dient er meer openheid en concurrentie te komen op de aardolie markten. Hiertoe dient de ontwikkeling van een volwaardige interne markt voor aardolieproducten te worden gewaarborgd, waardoor elke distributeur de gelegenheid krijgt zich gemakkelijk en tegen concurrerende prijzen te bevoorraden, ook buiten de nationale raffinadeurs om.
- (5) De systemen met betrekking tot de veiligheidsvoorraden verschillen sterk tussen de lidstaten onderling. De nationale bepalingen die de organisatie van de veiligheidsvoorraden regelen in bepaalde gevallen kunnen tot gevolg hebben dat de markten voor geraffineerde producten worden afgesloten en dat de handelaars die geen nationale raffinadeurs zijn benadeeld worden. Er moeten derhalve maatregelen genomen worden om deze opslagsystemen ten minste gedeeltelijk onderling op elkaar af te stemmen en ervoor te zorgen dat de samenstelling van deze voorraden de werking van de interne markt niet belemmert.
- (6) Voor de niet-raffinaderijen is de opslagverplichting een blok aan het been en eventueel zelfs een belemmering voor de toegang tot de markt. Om de openheid van de markten van de aardolieproducten te waarborgen dienen deze handelaars de mogelijkheid te hebben om aan hun verplichtingen te voldoen op een andere manier dan door zelf veiligheidsvoorraden in opslag te hebben of afspraken te maken met nationale raffinaderijen.
- (7) Eveneens met dit doel dient voor harmonisatie van de nationale bepalingen inzake het beheer van de voorraden te worden gezorgd door een overheidsinstantie op te richten, zoals die in bepaalde lidstaten reeds bestaat, die belast is met het beheer van minimaal eenderde van de opslagverplichtingen overeenkomstig de principes van decompartmentering van de nationale markt.
- (8) Omdat beperkende bepalingen met betrekking tot het opslaan van veiligheidsvoorraden buiten het nationale grondgebied een grensoverschrijdende keten voor bevoorrading met aardolieproducten kan benadelen ten opzichte van een volledig nationale keten, moet – om de goede werking van de interne markt te waarborgen – de opslag van voorraden buiten het nationale grondgebied worden toegestaan en dienen hiervoor bepalingen te worden vastgelegd.
- (9) Zoals aangegeven in het Groenboek ‘Op weg naar een Europese strategie voor een continue energievoorziening’⁵ is de Gemeenschap in sterke mate afhankelijk van de voorziening door derde landen en is er sprake van een aanzienlijke geografische concentratie van de productiecapaciteit, en dit zal alleen nog maar toenemen. Door deze situatie ontstaan er belangrijke risico’s voor de continue bevoorrading met aardolie.
- (10) Omdat elk probleem dat tot gevolg heeft dat de leveringen van aardolieproducten sterk afnemen of dat de prijzen daarvan flink stijgen, een ernstige verstoring van de economische activiteit van de Gemeenschap kan veroorzaken, is het van belang dat men in staat is om de nadelige effecten van een dergelijk probleem te compenseren, of in ieder geval te verzachten. Hiertoe dienen er veiligheidsvoorraden te worden aangelegd die, indien nodig, in dergelijke omstandigheden op een op communautair niveau en ook op mondiaal niveau gecoördineerde wijze kunnen worden ingezet.

⁵ COM(2000)769.

- (11) Naast het inzetten van de veiligheidsvoorraden die zijn aangelegd om te worden ingezet in een crisissituatie omvatten de maatregelen die bedoeld zijn om de gevolgen van de moeilijkheden met bevoorrading van ruwe aardolie en aardolieproducten te verlichten ook maatregelen om het verbruik te beperken. Het is van belang te voorzien in passende procedures en instrumenten waarmee die twee soorten maatregelen snel, alsmede op een gecoördineerde en solidaire wijze, ten uitvoer gelegd kunnen worden.
- (12) Hiertoe dienen de lidstaten te beschikken over de bevoegdheid om in voorkomend geval onmiddellijk de passende maatregelen te nemen, ook indien er geen sprake is van een materieel tekort, maar van forse prijsstijgingen omdat er een materiële onderbreking wordt verwacht.
- (13) Bij moeilijkheden bij de aardolievoorziening dient de Gemeenschap eensgezind en coherent op te treden om de goede werking van de interne markt te bewaren. Tevens dienen haar acties gecoördineerd te verlopen met die van andere belangrijke verbruikers.
- (14) Om hulp te bieden bij het ontwerpen en het juist toepassen van de communautaire wetgeving op het gebied van de aardolievoorziening, om de toepassing daarvan te volgen en te helpen bij het evalueren van de doelmatigheid van de van kracht zijnde maatregelen en om beter te kunnen toezien op de ontwikkeling van de continuïteit van de aardolievoorziening in het kader van de interne markt dient er binnen de Commissie een Europees Observatiesysteem van de voorziening met koolwaterstoffen te worden opgericht.
- (15) Er dienen maatregelen te worden genomen om onderhavige richtlijn ten uitvoer te leggen overeenkomstig Besluit 1999/468/EG van de Raad van 28 juni 1999 tot vaststelling van de voorwaarden voor de uitoefening van de aan de Commissie verleende uitvoeringsbevoegdheden⁶.
- (16) Overeenkomstig het in artikel 5 genoemde subsidiariteits- en evenredigheidsbeginsel kunnen de doelstellingen van de voorgenomen actie, namelijk de totstandbrenging van een volledig operationele interne markt voor aardolieproducten die gebaseerd is op vrije concurrentie en een continue voorziening met aardolieproducten, niet door de lidstaten onafhankelijk van elkaar worden gerealiseerd en kan dit beter op communautair niveau worden uitgevoerd. Deze richtlijn gaat niet verder dan noodzakelijk is voor het bereiken van die doelstelling.

HEBBEN DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

Artikel 1

De onderhavige richtlijn heeft als doelstelling de goede werking van de interne markt voor aardolieproducten. Hiertoe worden de bepalingen die in de lidstaten gelden met betrekking tot olievoorraden en crisismaatregelen onderling aangepast en wordt het optreden van de lidstaten bij een bevoorradingcrisis gecoördineerd.

⁶ PB L 184 van 17.7.1999, blz. 23.

Artikel 2

1. De lidstaten nemen alle noodzakelijke maatregelen om permanent en onder voorbehoud van de bepalingen van artikel 6 een niveau voor de voorraden aardolieproducten in opslag te houden dat, voor de verschillende categorieën aardolieproducten, gelijk is aan ten minste 90 dagen gemiddeld binnenlands verbruik per dag in het voorafgaande kalenderjaar.
2. Het in het eerste lid genoemde niveau van de minimumvoorraad wordt op een zo kort mogelijke termijn op 120 dagen gebracht, te rekenen vanaf de bekendmaking van de onderhavige richtlijn, en uiterlijk op 1 januari 2007.
3. De lidstaten zien erop toe dat de overeenkomstig lid 1 en lid 2 in opslag gehouden voorraden beschikbaar en toegankelijk zijn teneinde onverwijld passende maatregelen voor het gebruik daarvan overeenkomstig artikel 6 te kunnen treffen.
4. De lidstaten verstrekken de Commissie uiterlijk één jaar na de inwerkingtreding van de onderhavige richtlijn, en vervolgens om de zes maanden totdat het in lid 2 genoemde voorraadniveau is bereikt, een gedetailleerd verslag over de maatregelen die genomen zijn en nog zullen worden genomen om dat voorraadniveau te bereiken.
5. De in de leden 1 en 2 genoemde voorraden worden opgeslagen en instandgehouden door de lidstaten op hun eigen grondgebied of op dat van een andere lidstaat.

Artikel 3

1. De lidstaten richten een publiek orgaan op dat belast is met het opslaan van aardolievoorraden. Zij treffen alle nodige voorzieningen opdat op een zo kort mogelijke termijn, te rekenen vanaf de bekendmaking van de onderhavige richtlijn en uiterlijk op 1 januari 2007, dit orgaan eigenaar is van voorraden die voor de verschillende categorieën producten ten minste eenderde van de in artikel 2, leden 1 en 2, omschreven verplichtingen vertegenwoordigen.
2. Indien een lidstaat opslagverplichtingen oplegt aan de handelaars op de markt, dan zal het publieke orgaan dat belast is met de opslag de opslagverplichtingen van de niet-raffinaderijen die dat wensen, overnemen tegen een vergoeding die niet meer bedraagt dan de kosten van de geleverde diensten.
3. Een of meer lidstaten kunnen besluiten voor de opslag gebruik te maken van eenzelfde orgaan of eenzelfde agentschap. In dat geval zijn zij hoofdelijk aansprakelijk voor het in acht nemen van de verplichtingen die uit de onderhavige richtlijn voortvloeien.

Artikel 4

1. De lidstaten zien erop toe dat hun bepalingen met betrekking tot de opslag van voorraden rechtvaardig en niet-discriminerend zijn.
2. De lidstaten zien er met name op toe dat deze bepalingen niet tot gevolg hebben dat de bevoorrading van in de andere lidstaten gevestigde raffinaderijen ten opzichte van de bevoorrading van de op hun eigen grondgebied gevestigde raffinaderijen

benadeeld wordt. Zij staan elke onderneming die aan de opslagverplichting moet voldoen en die met geraffineerde producten wordt bevoorrad uit één of meerdere andere lidstaten toe om aan deze verplichting te voldoen door middel van voorraden die in de desbetreffende lidstaten in opslag worden gehouden.

Artikel 5

1. In het geval waar, voor de toepassing van de onderhavige richtlijn, de voorraden worden opgeslagen op het grondgebied van een lidstaat voor rekening van in een andere lidstaat gevestigde ondernemingen, organisaties of agentschappen, mag de lidstaat op het grondgebied waarvan die voorraden zijn opgeslagen, zich niet verzetten tegen overbrenging daarvan naar andere lidstaten voor rekening waarvan voorraden zijn opgeslagen.

2. De lidstaten roepen een toezichtstelsel in het leven om de voorraden die op hun grondgebied worden opgeslagen voor rekening van bedrijven, organisaties of agentschappen die in een andere lidstaat zijn gevestigd te identificeren, registreren en controleren.

Artikel 6

1. De lidstaten zorgen ervoor dat hun bevoegde autoriteiten in staat worden gesteld om indien zich problemen zouden voordoen met de werking van de interne markt voor aardolieproducten als gevolg van moeilijkheden bij de bevoorrading de voorraden die in het kader van de in artikel 2, leden 1 en 2, genoemde verplichting in stand worden gehouden te gebruiken op de voorwaarden en volgens de modaliteiten als genoemd in de artikelen 7 en 8.

2. Behalve in de in de artikelen 7 en 8 genoemde gevallen, doen de lidstaten niet op zodanige wijze beroep op de voorraden dat deze onder het verplichte minimumniveau zouden dalen, tenzij er zich plaatselijke bevoorradingproblemen voordoen, en dan eerst nadat de Commissie hierover is ingelicht, of om aan hun internationale verplichtingen te voldoen.

Artikel 7

1. In geval van een onderbreking van de bevoorrading met aardolie die de werking van de economie en van de interne markt voor aardolieproducten ernstig kan verstoren kan de Commissie op grond van een besluit dat is goedgekeurd overeenkomstig de in artikel 9, lid 2, bedoelde procedure de lidstaten verplichten om:

- a) de in artikel 2, leden 1 en 2, genoemde veiligheidsvoorraden geleidelijk beschikbaar te stellen,
- b) het verbruik op specifieke of algemene wijze te beperken.

De door de lidstaten te nemen maatregelen moeten de concurrentie zo min mogelijk beperken. De Commissie ziet erop toe dat dit beginsel wordt geëerbiedigd zolang de maatregelen ten uitvoer worden gelegd.

2. De Commissie kan maatregelen nemen van het type als bedoeld in lid 1 wanneer de voorziening met ruwe olie wereldwijd zodanig wordt onderbroken dat zij tot 7% onder het normale niveau daalt.

3. Het besluit van de Commissie kan concrete modaliteiten en de voorwaarden voor de tenuitvoerlegging van de door de lidstaten te nemen maatregelen bevatten.

Artikel 8

1. In geval van een algemeen gevoelen dat er een risico van onderbreking van de bevoorrading met aardolie, met name als gevolg van een externe crisis, bestaat, waardoor de aardolie markten instabiel worden, hetgeen op zijn beurt de werking van de economie en van de interne markt voor aardolieproducten ernstig kan verstoren, kan de Commissie bij een overeenkomstig de procedure van artikel 9, lid 2, genomen besluit de lidstaten verplichten de in artikel 2, leden 1 en 2, bedoelde veiligheidsvoorraden geleidelijk beschikbaar te stellen in een mate waarbij rekening wordt gehouden met de door de lidstaten gesloten internationale overeenkomsten en de in het kader van die overeenkomsten genomen besluiten.

De door de lidstaten te nemen maatregelen moeten de concurrentie zo min mogelijk beperken. De Commissie ziet erop toe dat dit beginsel wordt geëerbiedigd zolang de maatregelen ten uitvoer worden gelegd.

2. De Commissie kan onderzoeken of maatregelen van het in lid 1 bedoelde type noodzakelijk zijn wanneer de prijs van ruwe aardolie op de contantmarkt zodanig is dat, wanneer dat prijspeil gedurende twaalf maanden wordt aangehouden, de externe aardolier rekening van de Europese Unie gedurende de twaalf komende maanden met meer dan een half procent van het BBP van de Europese Unie in het voorgaande jaar zou stijgen in vergelijking met de gemiddelde externe aardolier rekening van de afgelopen vijf jaar.

3. In het kader van het in lid 2 bedoelde onderzoek houdt de Commissie rekening met alle elementen die noodzakelijk zijn voor de beoordeling van de voorzieningssituatie van de lidstaten. Zij neemt daarbij met name de aard, de duur en het belang van de elementen die ten grondslag liggen aan de in lid 1 bedoelde situatie in beschouwing.

4. Het besluit van de Commissie kan concrete modaliteiten en de voorwaarden voor de tenuitvoerlegging van de door de lidstaten te nemen maatregelen bevatten.

Artikel 9

1. De Commissie wordt bijgestaan door een comité bestaande uit vertegenwoordigers van de lidstaten, dat wordt voorgezeten door de Commissie.

2. Indien naar het onderhavige lid wordt verwezen is de regelgevingsprocedure als bedoeld in de artikelen 5 en 7 van Besluit 1999/468/EG van toepassing, met inachtneming van de bepalingen van artikel 8 daarvan.

De periode als bedoeld in artikel 5, lid 6, van Besluit 1999/468/EG is vastgesteld op een week.

3. Het comité keurt een intern reglement goed.

Artikel 10

1. De lidstaten treffen alle voorzieningen en voeren alle mechanismen in die noodzakelijk zijn om de identificatie van en het toezicht op de voorraden te garanderen.

Zij stellen de sanctieregeling vast die van toepassing is op schendingen van de nationale bepalingen die ter toepassing van de onderhavige richtlijn zijn aangenomen en treffen alle nodige maatregelen om voor de tenuitvoerlegging daarvan te zorgen. De sancties moeten doeltreffend zijn, in verhouding staan tot de overtreding en een ontmoedigend effect hebben.

2. De lidstaten beschikken over interventieplannen die gebruikt kunnen worden in geval van een daadwerkelijke onderbreking van de bevoorrading met aardolie of van een algemeen gevoelen dat er een risico bestaat van onderbreking van de aardolievoorziening, waardoor speculatieve bewegingen op de aardolie markten worden veroorzaakt.

Zij wijzen de organen aan die belast zullen worden met de tenuitvoerlegging van de overeenkomstig de onderhavige richtlijn te nemen maatregelen.

Artikel 11

1. De Commissie neemt alle voor de toepassing van deze richtlijn noodzakelijke maatregelen. Zij stelt met name:

- a) een definitie vast van de in de artikelen 2 en 3 bedoelde categorieën producten,
- b) de modaliteiten vast voor de berekening van het binnenlands verbruik en de opslagverplichtingen als genoemd in artikel 2, waarbij zij rekening houdt met de eigen aardolieproductie van de lidstaten,
- c) de modaliteiten vast te stellen voor de toezending van statistische overzichten aan de Commissie aan de hand waarvan kan worden nagegaan op welke wijze door de lidstaten de in de onderhavige richtlijn vastgelegde verplichtingen in acht worden genomen.

2. De Commissie keurt de in lid 1 bedoelde maatregelen overeenkomstig de in artikel 9, lid 2, genoemde procedure goed.

Artikel 12

1. Uiterlijk op 1 januari 2004 neemt de Commissie de nodige maatregelen om een Europees Observatiesysteem voor de voorziening met koolwaterstoffen op te richten, dat de communautaire wetgeving op het gebied van de aardolievoorziening moet helpen opstellen en correct toepassen, de toepassing daarvan moet volgen en de doeltreffendheid van de geldende maatregelen alsook het effect daarvan op de werking van de interne markt voor aardolieproducten moet helpen evalueren. De Commissie ziet erop toe dat de vereiste middelen worden vrijgemaakt voor een doelmatige follow-up van de in de onderhavige richtlijn bedoelde maatregelen.

2. Het Europees Observatiesysteem voor de voorziening met koolwaterstoffen wordt beheerd door de Commissie, die voor de vergaderingen vertegenwoordigers van de

lidstaten alsmede vertegenwoordigers van de betrokken sectoren uitnodigt. Het observatiesysteem biedt de Commissie de nodige technische ondersteuning voor het opstellen en evalueren van de overeenkomstig de onderhavige richtlijn genomen maatregelen en draagt bij tot een betere kennis van de ontwikkeling van de interne markt en van de internationale aardolie markten, en van de factoren die daarop een bepalende invloed hebben.

3. Het Europees Observatiesysteem voor de voorziening met koolwaterstoffen verricht in de aardoliesector de volgende taken:
- (a) observeren van de werking van de interne markt en de internationale aardolie markten,
 - (b) bijdragen aan het opstellen van een systeem van fysiek toezicht op de binnen en buiten de Gemeenschap gelegen infrastructuren, welke bijdragen aan de veiligstelling van de aardolievoorziening,
 - (c) toezien op de aardolievoorziening en op de procedures bedoeld om de continuïteit van de bevoorrading met aardolie in crisissituaties te garanderen,
 - (d) bestuderen van de mogelijkheden tot ontwikkeling van goede veiligheidsmaatregelen in de aardoliesector,
 - (e) toezien op het niveau van de veiligheidsvoorraden aardolie en aardolieproducten en op de procedures voor gebruik daarvan, alsmede de tenuitvoerlegging van de maatregelen tot beperking van het verbruik,
 - (f) vormen van objectieve, betrouwbare en vergelijkbare informatiebronnen voor het volbrengen van zijn taken.

Artikel 13

De lidstaten zorgen ervoor dat de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke maatregelen van kracht worden om uiterlijk op 1 januari 2004 aan de onderhavige richtlijn te voldoen, en voor wat betreft artikel 2, lid 2, en artikel 3 uiterlijk op 1 januari 2007. Zij stellen de Commissie daar onmiddellijk van op de hoogte.

Wanneer de lidstaten deze bepalingen aannemen, bevatten deze een verwijzing naar de onderhavige richtlijn, of gaan zij gepaard met een dergelijke verwijzing bij de officiële bekendmaking van die bepalingen. De lidstaten stellen vast hoe die verwijzing geschiedt.

Artikel 14

De onderhavige richtlijn treedt in werking op de twintigste dag volgende op die van haar bekendmaking in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen.

Artikel 15

Deze beschikking is gericht tot de lidstaten.

Gedaan te Brussel, [...]

*Voor het Europees Parlement
De Voorzitter*

*Voor de Raad
De Voorzitter
[...]*

Voorstel voor een

RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

betreffende maatregelen tot veiligstelling van de aardgasvoorziening

TOELICHTING

1. ACHTERGROND

1.1. Voltooiing van de interne markt voor energie

De Europese Unie gaat gestaag vooruit naar de voltooiing van de interne markt voor gas en elektriciteit. In feite is de EU bezig met het creëren van de grootste, geïntegreerde en meest open regionale markt voor elektriciteit en gas ter wereld. Zoals aangetoond in het Groenboek “Op weg naar een Europese strategie voor een continue energievoorziening” (COM(2000) 769) zal deze marktintegratie bijdragen tot voorzieningszekerheid, op voorwaarde echter dat markten werkelijk geïntegreerd zijn. De Europese Raad in Barcelona op 15-16 maart 2002 benadrukte derhalve het belang van invloedrijke en geïntegreerde energienetwerken als de ruggengraat van de interne markt en als een belangrijke eerste vereiste voor het verbinden van de Europese economieën.

Echter, marktopening en voldoende materiële verbinding van de markten zijn op zichzelf geen waarborg van een doorzichtige markt gebaseerd op een veilige gasvoorziening van bronnen binnen en buiten de EU. Het is daarom belangrijk dat de huidige ingrijpende veranderingen in de markt en de overgang naar een volledig open interne energiemarkt aangevuld worden met van een transparant en ondubbelzinnig nieuw beleid dat het algemene kader alsmede duidelijke taken en verantwoordelijkheden van de verschillende spelers op de markt met betrekking tot de voorzieningszekerheid binnen de nieuwe marktcontext bepaalt.

Ten einde de voortdurende goede werking van de interne markt voor gas te waarborgen, is het eveneens belangrijk te waarborgen dat geschikte maatregelen ten uitvoer worden gelegd om een buitengewone voorzieningssituatie aan te pakken.

1.2. Toenemend belang van gas en verwachte stijgende afhankelijkheid van invoer.

Aardgas wordt een steeds belangrijker energiebron in de energiemix van de EU. In 2000 nam aardgas ongeveer 24% van de totale primaire energievoorziening voor zijn rekening, vergeleken met 16% in 1985 en minder dan 2% in 1960. De gestage groei gaat door, zelfs in tijden van lage economische groei. In 2001 steeg het West-Europese gasverbruik met 2,5% met name als gevolg van een aanzienlijke stijging van het aantal huishoudelijke afnemers en van het feit dat er meer gas werd gebruikt voor elektriciteitsopwekking.

Aardgas heeft zijn positie als de voorkeursbrandstof in de elektriciteitsopwekking in de EU behouden. Sinds 1995 heeft de gasgestookte elektriciteitsopwekking elk jaar 50-60% van de nieuwe investeringen in de elektriciteitsopwekking in de EU vertegenwoordigd. De opvallendste ontwikkeling van de laatste tien jaar was het toenemende aandeel van gecombineerde gasturbinecycli (CCGTs) ten gevolge van een combinatie van verandering van het standpunt van de EG inzake gasgestookte elektriciteitsopwekking in het begin van de jaren 1990, technologische vooruitgang en relatief concurrerende overwegingen met betrekking tot gas en het milieu.

De vraag in de EU naar gas en elektriciteit zal naar verwachting in de komende twintig jaar aanzienlijk stijgen. De vraag naar gas en elektriciteit in de EU zal naar verwachting vóór 2020 met meer dan 40% stijgen en een marktaandeel van gas in de energievoorziening in de EU van maximaal ongeveer 30% is realistisch. De belangrijkste drijvende kracht achter de groei van de vraag naar gas is de elektriciteitsopwekking. Tweederde van de stijging van de vraag

naar gas wordt verwacht van gasgestookte elektriciteitsopwekking en warmtekrachtkoppeling. De toenemende afhankelijkheid van gas in de elektriciteitsopwekking werpt een aantal vragen op met betrekking tot de toenemende onderlinge afhankelijkheid tussen de twee sectoren, met name met betrekking tot de voorzieningszekerheid.

Europa bevindt zich echter in een relatief gunstige positie met betrekking tot de gasvoorziening met belangrijke eigen gasreserves en 70-80% van de mondiale gasreserves binnen het economische bereik van de Europese markt. Wanneer de Gasrichtlijn van de EU later dit jaar ten uitvoer wordt gelegd, wordt Noorwegen een volledig geïntegreerd deel van de interne markt voor gas. Gezamenlijke gasproductie van de EU en de EER zal naar verwachting in de komende tien jaar stijgen gebaseerd op aangetoonde en additioneel ontdekte gasreserves. In 2010 zal de markt voor gas van de EU en de EER naar verwachting voor maximaal 25-30% afhankelijk zijn van invoer. Een grotere interne markt met de 10 Midden- en Oost-Europese kandidaat-landen zal naar verwachting in 2010 voor 35-40% afhankelijk zijn van invoer.

Verdere gasreserves van de EU en de EER kunnen vóór 2010 geëxploiteerd worden, hetgeen de gasproductieniveaus in de EU en de EER kan ondersteunen en daarmee een aanzienlijke toename van de afhankelijkheid van gasinvoer in de EU en de EER kan vertragen. Echter, afhankelijk van de verwachte snelle stijging van de vraag naar gas gecombineerd met een verwachte geleidelijke stabilisering en daling van de binnenlandse gasproductie in de EU en de EER op enig moment, zullen de EU en de EER op de langere termijn naar verwachting steeds sterker afhankelijk worden van ingevoerd gas. Gebaseerd op de huidige prognose van de vraag door Eurogas en de Commissie en de prognose van de productie door de Internationale Vereniging van Olie- en Gasproducenten (OGP) voor de EU en Noorwegen, zou het niveau van invoerafhankelijkheid van de EU15 en de EER in 2020 bijna 60% kunnen bereiken. Voor de EU25 en de EER zou het niveau in 2020 op 65% kunnen komen. Volgens recent onderzoek door de OGP kunnen deze niveaus echter lager zijn wanneer vergunning wordt verleend voor de ontwikkeling van mogelijk haussepotentieel van bronnen met inbegrip van “niet-ontdekt potentieel” en in het licht van de juiste economische voorwaarden.

Aan de andere kant zou echter de afhankelijkheid van invoer van de EU als zodanig (d.w.z. zonder Noorwegen) aanzienlijk hoger zijn en mogelijk zelfs in 2020 voor de EU15 driekwart zijn.

Afhankelijkheid van invoer verschilt aanzienlijk tussen de lidstaten. Een aantal lidstaten van de EU is reeds volledig afhankelijk van invoer terwijl voor andere lidstaten de afhankelijkheid tot dicht bij de 100% zal stijgen.

Tegen deze achtergrond worden de voorzieningszekerheid en Europa's continue mogelijkheid om voldoende gas te verkrijgen een prioriteit. Zekerheid en continuïteit van de gasvoorziening zijn met name cruciaal in de sector van de elektriciteitsopwekking. De kosten van een ontoereikende voorzieningszekerheid kunnen heel aanzienlijk zijn voor de moderne maatschappij zoals de crisis in de elektriciteitsvoorziening in Californië heeft bewezen. De kosten voor de maatschappij van de stroomuitval in Californië in januari 2001 worden geschat op 42 miljard USD of ongeveer 3,4% van het BBP van Californië.

Continuïteit van de gasvoorziening is ook essentieel voor andere categorieën afnemers, met name kleine afnemers die niet op een andere brandstof kunnen omschakelen zoals veel grote industriële afnemers, die met name de mogelijkheid hebben om de gasvoorziening te onderbreken en om te schakelen op olievoorraden.

In het Groenboek “Op weg naar een Europese strategie voor een continue energievoorziening” (COM (2000) 769) wordt derhalve voorgesteld dat de Europese Unie, ten einde het beleid van brandstofvoorraden te verruimen en te vernieuwen, *“de mogelijkheid kan overwegen de voorraadregeling [voor olie] uit te breiden tot aardgas... De Unie moet ervoor waken al te kwetsbaar te worden door een te grote afhankelijkheid van externe aanvoer.”*

In haar Mededeling “De zekerheid van de gasvoorziening in de Europese Unie” (COM(1999) 571 def.) maakte de Commissie bekend dat ze regelmatig verslag zal uitbrengen aan de Raad en het Europees Parlement over kwesties betreffende de zekerheid van de gasvoorziening in de EU en indien nodig zal de Commissie *“voorstellen doen om de zekerheid van de gasvoorziening in de Europese Unie te versterken en het gemeenschappelijk kader voor de zekerheid van de gasvoorziening verder te ontwikkelen”*.

1.3. De interne markt voor aardgas van de EU en voorzieningszekerheid

De voltooiing van de interne markt voor aardgas in de Europese Unie en het waarborgen van voorzieningszekerheid zijn vergelijkbare doelstellingen. Het is duidelijk dat een goede werking van de interne markt voor gas afhankelijk is van een voldoende niveau van zekerheid van de gasvoorziening uit diverse bronnen. Om die reden wordt de interne markt voor gas in de EU voor een groot deel verwezenlijkt via maatregelen die de zekerheid van de gasvoorziening in de nieuwe markt moeten waarborgen.

Richtlijn 98/30/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas¹ heeft een aantal zeer belangrijke bijdragen geleverd aan de totstandbrenging van een interne markt voor gas. In de richtlijn wordt het belang van voorzieningszekerheid voor de interne markt uitdrukkelijk onderkend. Zij biedt de lidstaten bijgevolg de mogelijkheid aardgasbedrijven openbare dienstverplichtingen met betrekking tot de zekerheid van de voorziening op te leggen.

De oprichting en ontwikkeling van een interne markt voor aardgas maakt lidstaten onvermijdelijk steeds meer onderling afhankelijk met betrekking tot kwesties van voorzieningszekerheid. Ten gevolge hiervan kan het verzuim om geschikte maatregelen in een lidstaat aan te nemen ernstige gevolgen hebben met betrekking tot de werking van de interne markt in de gehele Europese Unie. Ten einde de correcte werking van de interne markt te waarborgen, is het daarom van essentieel belang een minimaal niveau van harmonisering met betrekking tot het beleid van zekerheid van de gasvoorziening in elke lidstaat vast te stellen om marktverstoringen te voorkomen en ervoor te zorgen dat de interne markt voor gas goed functioneert op basis van gelijke voorwaarden voor alle deelnemers.

De liquiditeit vormt een onmisbaar element voor een correcte werking van de interne markt voor gas in de EU. Met maatregelen gericht op het verhogen van liquiditeit, zoals spotmarkten, stimulerende maatregelen voor nieuwe gasleveringen van binnenlandse en buitenlandse bronnen en niet-discriminerende procedures voor vergunningen voor het bouwen van opslag- en LNG-installaties, moet onder andere volledig rekening worden gehouden bij het beleid van voorzieningszekerheid in een concurrerende markt.

¹ PB L 204 van 21.7.1998, blz.1.

2. DE VERANDERENDE EUROPESE MARKT VOOR GAS – DUIDELIJKE REGELS VOOR VOORZIENINGSZEKERHEID ZIJN BELANGRIJK ALS INTEGREREND ONDERDEEL VAN DE INTERNE MARKT

Gedurende de afgelopen veertig jaar heeft de Europese gasindustrie de voorzieningszekerheid in een gestaag groeiende Europese markt voor gas succesvol in stand kunnen houden. De laatste jaren verandert de Europese markt voor gas echter snel en de rol van traditionele partijen op de markt verandert ook.

Tot dusver was de taak van het plannen en ontwikkelen van het gasnetwerk ten einde te voldoen aan zekerheidsdoelstellingen voor gas (zoals de gasindustrie het zelf vaak omschreef) relatief simpel aangezien de belangrijkste leveranciers alle infrastructuureisen, gasvoorziening en de vraagportefeuille, informatie en andere noodzakelijke instrumenten controleerden om deze planning uit te kunnen voeren. Bovendien was directe overheidsbemoeienis minder nodig omdat de nationale gasbedrijven die verantwoordelijk waren voor de voorzieningszekerheid in veel gevallen geheel of gedeeltelijk in het bezit van de overheid waren. Weinig lidstaten zijn tot nu toe dan ook betrokken geweest bij het uitstippelen van beleidslijnen om de continue levering van aardgas veilig te stellen.

In de nieuwe geliberaliseerde markt voor gas zal echter niet een enkele speler per definitie de volledige verantwoordelijkheid dragen voor de zekerheid van de gasvoorziening op nationaal niveau op de korte en lange termijn, aangezien de industrie zich herstructureert, nationale markten integreren, nieuwe deelnemers verschijnen en de mededinging zich ontwikkelt. Terwijl de zekerheid van de gasvoorziening volledig deel uitmaakt van de interne markt voor gas, moeten beleid en procedures inzake voorzieningszekerheid worden herzien en geformaliseerd in deze nieuwe context, die andere voorwaarden stelt. In een concurrerende markt is het niet evident dat gasleveranciers strategische prioriteit geven aan voorzieningszekerheid. De belangrijkste doelstelling en de rol van gasbedrijven veranderen en ze worden concurrerend. Het tot stand brengen van voorzieningszekerheid kan derhalve niet aan de industrie alleen worden overgelaten en de lidstaten zijn verplicht te waarborgen dat alle spelers op de markt minimale maatregelen nemen met betrekking tot voorzieningszekerheid. Bovendien kunnen veiligheidsmaatregelen een kostbare taak zijn en is het perfect denkbaar dat sommige operatoren deze maatregelen zouden veronachtzamen om hun kosten te drukken, indien er geen overeenstemming bestaat over toe te passen minimumnormen.

De goedkeuring door de lidstaten van maatregelen waarmee de industrie verzocht wordt om aan bepaalde minimumnormen te voldoen vormt derhalve een belangrijk integrerend deel van de openstelling van de markt. De totstandkoming van een interne markt betekent niet alleen dat afnemers de vrijheid van keuze krijgen, doch houdt ook de waarborg in dat de markt een hoog niveau van openbare dienstverlening biedt, waarvan de voorzieningszekerheid het belangrijkste is. In de bestaande aardgasrichtlijn (98/30/EG) wordt dan ook het recht van de lidstaten erkend om de voorzieningszekerheid als een openbare dienstverlening te beschouwen. Bepalingen aangaande voorzieningszekerheid zijn geen gevolg van de invoering van de interne markt, doch vormen een essentieel onderdeel daarvan. Zonder een gemeenschappelijk kader waarbij geharmoniseerde minimumnormen worden ingevoerd met betrekking tot de verplichtingen inzake de voorzieningszekerheid, bestaat er een reëel gevaar op verstoring van de markt.

Voorzieningszekerheid en mededinging zijn verenigbare doelstellingen en de zekerheid van gas kan worden verhoogd in de interne markt voor gas in de EU wanneer bedrijven in samenwerking met de verantwoordelijke autoriteiten het goed plannen. Een voldoende en

geschikt niveau van voorzieningszekerheid zal bijdragen tot een correcte werking van de interne markt. De overgang naar de nieuwe marktregeling is met name bijzonder belangrijk met betrekking tot het duidelijk omschrijven van de nieuwe regels en het op operationeel gebied waarborgen van een continu hoog niveau van zekerheid van de gasvoorziening.

Overeenkomstig artikel 24 van Richtlijn 98/30/EG betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas kunnen lidstaten de nodige vrijwaringsmaatregelen treffen in het geval van een plotselinge crisis op de energiemarkt. Die maatregelen moeten echter de werking van de interne markt zo min mogelijk verstoren en de mededinging zo min mogelijk beperken. De andere lidstaten en de Commissie moeten van de getroffen maatregelen in kennis worden gesteld, waarna de Commissie kan besluiten dat de betrokken lidstaat deze maatregelen moet aanpassen of intrekken, wanneer zij de mededinging of de handel verstoren op een wijze die strijdig is met het gemeenschappelijk belang. De lidstaten dienen deze maatregelen aan te vullen door minimale acties vast te stellen, die verenigbaar moeten zijn met de eisen van de interne markt.

Er bestaat dus veeleer de duidelijke behoefte dat deze noodmaatregelen vooraf worden gedefinieerd en overeengekomen, dan dat de lidstaten deze gaan uitwerken wanneer er een plotselinge crisis ontstaat.

De Europese gasindustrie met inbegrip van GTE (de Europese vereniging van netbeheerders) en Eurogas hebben de nadruk gelegd op de behoefte aan de omschrijving van duidelijke taken en verantwoordelijkheden van de individuele spelers op de markt met betrekking tot voorzieningszekerheid². In een snel veranderende markt is het uiterst belangrijk dat elke onzekerheid met betrekking tot de verantwoordelijkheden op het gebied van de voorzieningszekerheid wordt vermeden. Gebrek aan duidelijkheid met betrekking tot de voorzieningszekerheid zal op zichzelf het risico van een crisis in de voorziening verhogen.

De primaire verantwoordelijkheid voor een algemene omschrijving van deze duidelijke taken en verantwoordelijkheden binnen het nieuwe wetgevende, regulerende en marktkader van de interne markt ligt bij de lidstaten.

Terwijl de operationele verantwoordelijkheid bij de gasindustrie moet blijven, hebben de regeringen van de lidstaten en de Gemeenschap in dit verband derhalve een belangrijke coördinerende en ondersteunende taak. Het is de taak van de regering te waarborgen dat de markt efficiënt werkt en de juiste signalen geeft ten einde de deelnemers te ondersteunen bij het interpreteren en beheersen van verandering en het handhaven van het geschikte niveau van voorzieningszekerheid. De taak van de Gemeenschap is het bewaken van de tenuitvoerlegging van het nieuwe beleid inzake voorzieningszekerheid en het waarborgen van de verenigbaarheid ervan met de eisen van een goede werking van de interne markt.

De vijfde vergadering in februari 2002 van het Europees Regelgevend Forum voor Gas, dat de Commissie, nationale regelgevende autoriteiten, lidstaten en alle relevante belanghebbenden in de markt voor gas bijeenbrengt, bereikte overeenstemming over een aantal aanbevelingen voor “Richtsnoeren voor Goede Praktijken” met betrekking tot toegang van derden. De richtsnoeren bevatten een aantal initiële elementen gericht op het verduidelijken van de taken en verantwoordelijkheden van de belangrijkste partijen in het

² GTE i.a. in “GTE Standpuntnota”, 15 juni 2001. Eurogas i.a. in “Antwoord van Eurogas op het strategieboek van de DG Energie en Vervoer”, 19 maart 2001.

transport van gas, met name de netbeheerders (TSO's) en netwerkgebruikers. Bovendien kwam het Forum overeen dat³:

Binnen de nieuwe regulerende en marktomgeving van de interne markt voor gas gekenmerkt door een groot aantal spelers op de markt en scheiding van geïntegreerde gasbedrijven, de voorzieningszekerheid niet langer de verantwoordelijkheid van een enkele partij kan zijn.

Een nieuwe reeks verantwoordelijkheden met betrekking tot voorzieningszekerheid en planning van de infrastructuur tussen overheidsinstanties en de verschillende spelers op de markt met inbegrip van expediteurs en TSO's moet derhalve worden vastgelegd ten einde zekerheid in dit opzicht te waarborgen. Verplichtingen moeten duidelijk aan de verschillende spelers worden toegewezen en deze moeten geschikt zijn voor hun taak.

In dit opzicht hebben de lidstaten een taak in het definiëren van productienormen met betrekking tot voorzieningszekerheid in het kader van het overheidsbeleid. In dit kader kan het aan de markt en de industrie worden overgelaten om de efficiëntste oplossingen te ontwikkelen ten einde te voldoen aan de overeengekomen productie.

De zekerheid van de gasvoorziening is echter niet alleen een kwestie van het dagelijks in evenwicht houden van vraag en aanbod in een concurrerende markt. Er is ook een strategisch aspect op de lange termijn.

Met het oog op het bovenstaande en met het oog op de overgang naar een volledig operationele en geïntegreerde markt voor gas, moeten de lidstaten derhalve, met betrekking tot de kenmerken en structuren van de markt voor gas, controleren en waarborgen dat het beleid van zekerheid van de gasvoorziening wordt aangepast aan de nieuwe marktomgeving en correct wordt vertaald naar duidelijke taken, operationele verantwoordelijkheden, veiligheidscriteria en noodprocedures voor alle betrokken deelnemers in de gasector binnen het nieuwe regelgevingskader. Dit is ook belangrijk ten einde te vermijden dat verschillende benaderingen van de voorzieningszekerheid een belemmering worden voor toegang en grensoverschrijdende handel en dus voor de voltooiing en goede werking van de interne gasmarkt. Het is echter van even groot belang ervoor te zorgen dat het nieuwe regelgevingskader en de nieuwe procedures op zodanige wijze worden geïmplementeerd dat bedrijven met een klein marktaandeel en nieuwkomers op de markt daarvan niet teveel hinder ondervinden.

3. HET BELANG VAN OPSLAG

Gasproductie en transport over lange afstanden is kapitaalintensief. Ten gevolge van een veel lagere energiedichtheid voor gas dan, bijvoorbeeld, voor olie zijn de kosten van gastransport per energie-eenheid veel hoger voor gas dan voor olie en vertegenwoordigen een zeer aanzienlijk deel van de totale eindverbruikersprijs voor gas. In de praktijk wordt derhalve het grootste deel van de productie van ver verwijderde velden en de gastransportleidingen over lange afstand geëxploiteerd met hoge gebruikssnelheden en een relatief constante stroom. Aangezien de vraag naar gas gedurende het jaar echter aanzienlijk fluctueert, is er een belangrijk verschil tussen vraag- en aanbodprofielen.

Voor optimale resultaten worden dus gasopslaginstallaties (in uitgeputte ondergrondse velden, waterhoudende lagen of zoutmijnen of in bovengrondse LNG-piekvereffeningsinstallaties)

³ "Conclusies van de 5de vergadering van het Europees Gas Regulatory Forum, Madrid, 7-8 februari 2002".

gebruikt, bij voorkeur dichtbij vraagcentra, ten einde het onvermijdelijke gebrek aan evenwicht tussen vraag en aanbod op te heffen en daarbij de eenheidskosten van de gasvoorziening te verlagen. Indien er helemaal geen gasopslag zou zijn, dan zouden zowel productie als transportcapaciteit zodanig ontworpen moeten worden dat ze aan de dagelijkse piekbehoefte kunnen voldoen en zou er dus meestal sprake zijn van een aanzienlijke overcapaciteit.

Ondergrondse gasopslag speelt derhalve een belangrijke rol in de gasvoorziening in de EU zowel onder normale operationele omstandigheden als in het geval van noodsituaties in de voorziening en er zijn economische en strategische redenen waarom gasopslag dicht bij de markt gelegen zou moeten zijn. Gasbedrijven proberen dus, voor zover geologie en economie het toestaan, opslaginstallaties zo goed mogelijk te spreiden en deze zo dicht mogelijk bij grote vraagcentra op te richten, d.w.z. bij voorkeur niet te ver verwijderd van grote steden.

Ondergrondse opslag dient derhalve diverse functies waaronder:

- strategische reserve voor voorzieningszekerheid in het geval van onderbreking (met name gebruikt in lidstaten die in hoge mate afhankelijk zijn van gasinvoer van buiten de EU);
- seizoensgebonden load balancing ten einde aan de piekvraag te voldoen (tijdens voorjaar en zomer wordt gas in de opslag gepompt en gewoonlijk van oktober/november tot februari/maart afgenomen);
- het bereiken van dagelijks evenwicht;
- arbitrage van gasprijzen, d.w.z. commerciële optimalisering van schommelingen in de gasprijzen, bijvoorbeeld in perioden van herberekening van de gasprijzen (bijvoorbeeld aan het begin van het kwartaal) en meer algemeen als een commercieel instrument in geliberaliseerde markten (met name in het VK). Aangezien gasprijzen in een concurrerende gasmarkt naar verwachting in toenemende mate vraag en aanbod van gas weergeven, kunnen nieuwe patronen van prijsschommelingen en instabiliteit worden verwacht. Onder deze omstandigheden moet worden verwacht dat in het geval van hoge prijzen gas uit opslag wordt gebruikt waarmee instabiliteit wordt beperkt.
- volledige optimalisering van het systeem met inbegrip van het vergemakkelijken van swaps;
- transmissieondersteuning zoals het verlichten van plaatselijke capaciteitsbeperkingen of kritieke drempels.

Hoewel er aanpassingen op de korte termijn kunnen zijn met betrekking tot de eisen van opslag en de wens van de spelers op de markt om de kosten van gasopslag te dragen, wordt algemeen verwacht dat de beschikbaarheid van opslaginstallaties na verloop van tijd steeds belangrijker wordt ten gevolge van de groeiende vraag naar gas en de afhankelijkheid van invoer in de EU en dus de behoefte aan extra opslag ten behoeve van de voorzieningszekerheid. Bovendien zal er een extra behoefte aan opslag ontstaan voor load balancing en ten gevolge van de stijgende afhankelijkheid van invoer en van de relatieve afnemende flexibiliteit van de binnenlandse productie.

De beschikbaarheid van opslag en equivalente alternatieve flexibiliteitsmechanismen als een geïntegreerd deel van het totale gasvoorzieningssysteem is doorslaggevend voor een efficiënte exploitatie van het gassysteem. Het verschaffen van niet-discriminerende toegang door derden

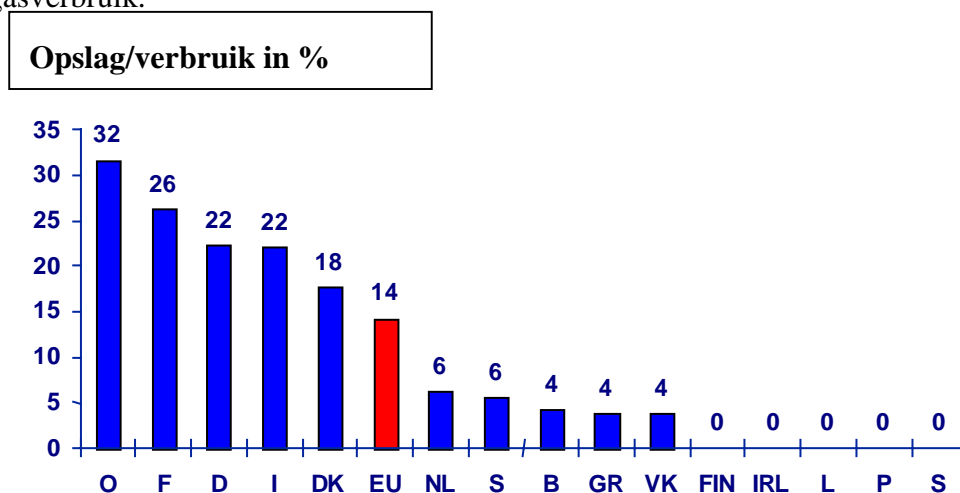
tot opslag is derhalve zowel voor de werking van de interne markt als om redenen van voorzieningszekerheid essentieel. Gebaseerd op ervaringen welke werden opgedaan in andere delen van de wereld, kan bovendien worden verwacht dat de ontwikkeling van de interne markt nieuwe commerciële kansen biedt aan eigenaren van opslaginstallaties. Het is dus belangrijk dat de Europese Unie bereid is de uitdagingen aan te nemen, die dit met zich meebrengt met betrekking tot het waarborgen van voldoende ontwikkeling en beschikbaarheid van opslag.

De Gemeenschap moet derhalve ook een hoge prioriteit geven aan het ondersteunen van de ontwikkeling van overeenkomstig het TEN-Energieprogramma geschikte gasopslag.

De ontwikkeling van een volledig operationele en liquide interne markt voor gas met zich geleidelijk ontwikkelende spotmarkten zal bijdragen tot voorzieningszekerheid. Zekerheidsprogramma's en eisen van gasopslag op nationaal niveau moeten aangepast zijn aan de ontwikkeling van een concurrerende interne markt voor gas en deze niet belemmeren maar steunen. In dit opzicht is niet-discriminerende toegang tot opslag bijzonder belangrijk.

Gemengd beeld met betrekking tot opslageisen op lidstaatniveau

De onderstaande grafiek toont de omvang van de opslag in procenten van het jaarlijkse gasverbruik.

De grafiek illustreert duidelijk aan hoe verschillend het relatieve belang van ondergrondse gasopslag in de diverse lidstaten is, en dat er in een aantal lidstaten in het geheel geen opslag is. Gemiddeld is de capaciteit van gasopslag in de EU gelijk aan ongeveer 50 dagen gasverbruik (of 14% van het totale verbruik). Oostenrijk heeft een opslag gelijk aan 115 dagen van de gemiddelde vraag naar gas, Frankrijk voor 95 dagen, Duitsland en Italië voor ongeveer 80 dagen en Denemarken voor ongeveer 65 dagen. Het VK, Griekenland, België, Spanje en Nederland hebben een opslag gelijk aan ongeveer 10-20 dagen van het gemiddelde gasverbruik terwijl de overige lidstaten geen opslagcapaciteit hebben. In een aantal lidstaten zijn de voor de bouw van nieuwe ondergrondse opslaginstallaties voor gas beschikbare geologische locaties beperkt of niet aanwezig. Een aantal lidstaten rekent dus op andere lidstaten voor opslag of ondersteuning. In de regel is het niet optimaal – maar het kan noodzakelijk zijn – om in een opslagbehoefte in een specifiek gebied te voorzien met ver verwijderde opslaginstallaties. Met het oog op het versterken van de interne solidariteit in de EU en de samenwerking met externe leveranciers kunnen er bepaalde projecten van gemeenschappelijk belang zijn met betrekking tot de ontwikkeling van opslag in Europa die nader onderzocht moeten worden.

4. HET BELANG VAN CONTRACTEN MET EEN LANGE LOOPTIJD EN VAN DE MARKTEN VOOR VLOEIBAAR GAS

Take-or-pay-contracten met een lange looptijd hebben een belangrijke rol gespeeld bij het opbouwen en ontwikkelen van de Europese gasmarkt. Met name in het verleden werden investeringen in de gasvoorzieningsindustrie doorgaans ondersteund door het sluiten van contracten met een lange looptijd door Europese gasbedrijven. Contracten met een lange looptijd leveren een belangrijk element van stabiliteit voor externe leveranciers en versterken hun vermogen om verder te gaan met de ontwikkeling van grootschalige kapitaalintensieve projecten voor de levering van gas. Contracten met een lange looptijd vergemakkelijken ook de diversifiëring op middellange termijn van de gasvoorziening in de EU, helpen nieuwe bronnen van gas naar de markt te brengen en versterken derhalve de mededinging aan de aanbodzijde.

De Commissie is van mening dat de door de interne energiemarkt gedicteerde voorwaarden ervoor zullen zorgen dat dergelijke contracten zullen blijven bestaan en de zekerheid van de voorziening binnen de interne gasmarkt adequaat zullen blijven versterken. Het is namelijk duidelijk dat gasbedrijven uit de EU in een concurrerende markt voor het dekken van hun behoeften als onderdeel van hun totale contractenportefeuille dergelijke leveringscontracten zullen blijven sluiten.

Gezien het belang van langlopende contracten voor de zekerheid van de voorziening van de EU-gasmarkt – dergelijke contracten zullen waarschijnlijk noodzakelijk blijven ter ondersteuning van de financiering van belangrijke nieuwe gasvoorzieningsprojecten zoals de ontwikkeling van het Stockman-gasveld – verdient het echter aanbeveling te zorgen voor een vangnet voor het weinig waarschijnlijke geval, dat hoe dan ook niet te voorzien is, dat er een tekort aan dit soort contracten komt. Het is echter even belangrijk dat het bestaan van langlopende contracten de concurrentie niet belemmert, hetzij doordat daarin specifieke beperkende voorwaarden worden opgenomen, hetzij doordat als gevolg daarvan markten worden afgegrensd. Voorts is het van belang dat langlopende Take-or-pay-contracten worden ontwikkeld die afgestemd worden op de nieuwe marktsituatie in de gassector.

Anderzijds moet ervoor worden gezorgd dat de voorziening met vloeibaar gas voldoende wordt ontwikkeld om de interne gasmarkt in staat te stellen correct en op concurrerende basis te functioneren en ook dat de voorwaarden worden geschapen voor het opbouwen van een evenwichtige contractenportefeuille door de gasbedrijven.

Dit houdt niet alleen in dat in de hele EU spotmarkten voor gas moeten worden ontwikkeld – om zo producenten, leveranciers en afnemers die op langetermijnbasis gas hebben verkocht resp. gekocht de zekerheid te bieden dat zij dat gas tegen de geldende spotprijs kunnen verkopen wanneer zij er niet in slagen dit gas rechtstreeks op de markt af te zetten – maar ook dat indien nodig door de lidstaten gasafzetprogramma's moeten worden vastgesteld.

In de afgelopen jaren zijn aanzienlijke vorderingen gemaakt met de ontwikkeling van de voorziening met vloeibaar gas, met name in het Verenigd Koninkrijk en Noordwest-Europa, waar handelsknooppunten reeds functioneren of worden opgezet. In sommige landen zijn gasafzetprogramma's ingevoerd die ertoe hebben bijgedragen dat zich nieuwe spelers op de markt hebben aangediend. Voorts hebben door de Commissie op grond van de concurrentiewetgeving in de gassector aangespannen zaken, zoals de GFU-zaak, het marktaandeel van vloeibaar gas verder opgedreven. De Commissie is ervan overtuigd dat dit proces zal en moet doorgaan. Toch moet ook hier voor een vangnet worden gezorgd voor het geval de gewenste ontwikkelingen uitblijven.

5. BESTAAND BELEID VAN VOORZIENINGSZEKERHEID OP HET NIVEAU VAN DE LIDSTATEN

Het is belangrijk op te merken dat de situatie van de gasvoorziening aanzienlijk verschilt tussen de lidstaten aangezien natuurlijke bronnen, geologische omstandigheden en marktomstandigheden verschillen. De voorzieningssituaties van de lidstaten verschillen aanzienlijk op het gebied van beschikbaarheid van binnenlandse gasproductie, het belang van gas in het totale energie-evenwicht, afhankelijkheid van externe gasvoorziening, beschikbaarheid van ondergrondse opslag, de mate waarin de netten onderling gekoppeld zijn, enzovoort.

De lidstaten en hun gasindustrie behandelen dus ook de voorzieningszekerheid op verschillende manieren afhankelijk van hun individuele omstandigheden, marktkenmerken en beschikbare technische opties en de relatieve kosten ervan.

Gezien deze verschillende situaties gebruikt de Europese gasindustrie verschillende combinaties van instrumenten en procedures aan vraag- en aanbodzijde ten einde te reageren op moeilijkheden van voorzieningszekerheid op korte termijn. Deze omvatten flexibiliteit van systeem en aanbod; opslag en afnemers bij wie de leveranties eventueel kunnen worden onderbroken. Met de reeks beschikbare installaties kunnen gasbedrijven waarborgen dat de vraag naar en het aanbod van gas op elk moment met elkaar in overeenstemming zijn, d.w.z. seizoengericht en dagelijks, en dat noodsituaties kunnen worden aangepakt.

Ten einde aan de vraag van afnemers te voldoen, moet het gasvoorzieningsstelsel zodanig worden ontworpen dat het kan voldoen aan de gecombineerde, totale piekvraag. Gasvoorzieningsstelsels zijn vaak ontwikkeld om aan de piekvraag van de koudste dag te kunnen voldoen, die volgens de statistieken bijvoorbeeld eenmaal in de 20 jaar voorkomt en de koudste winter, die volgens de statistieken eenmaal in de 50 jaar voorkomt.

Een aantal lidstaten en grote gasbedrijven heeft op de een of andere manier voorwaarden opgesteld waaraan bestaande en nieuwe deelnemers in de markt met betrekking tot de voorzieningszekerheid of de beschikbaarheid van opslag moeten voldoen:

- In Italië, bijvoorbeeld, moeten nieuwe deelnemers die niet-EU gas op de Italiaanse markt invoeren gasvoorraden aanhouden gelijk aan 10% van de jaarlijkse levering.
- In Spanje mag de totale afhankelijkheid van gasvoorziening van een enkele externe leveringsbron de 60% niet overschrijden en zijn gasleveranciers verplicht gasreserves voor ten minste 35 dagen aan te houden.
- In het VK zijn normen voor voorzieningszekerheid vastgesteld ten einde aan de vraag van een piekdag ‘1 op de 20 jaar’ en een strenge winter ‘1 op de 50 jaar’ te kunnen voldoen. Vergelijkbare normen worden in Nederland en Frankrijk en in andere lidstaten toegepast.
- Het Franse gassysteem is ook ontworpen ten einde onderbreking van de grootste bron van levering maximaal een jaar lang het hoofd te kunnen bieden (met name door middel van strategische gasvoorraden).
- In Denemarken heeft het geïntegreerde gasbedrijf zijn voorraad- en opslagcapaciteit ontworpen ten einde de gasleveringen aan klanten bij wie de leveringen niet kunnen worden onderbroken, zonder op een alternatieve brandstof om te schakelen, te

kunnen continueren in het geval van een onderbreking van een van de twee off-shore gaspijpleidingen die gas naar Denemarken aanvoeren.

6. EFFECTIEVE MECHANISMEN, DIE VOOR HET AANPAKKEN VAN BUITENGEWONE LEVERINGSSITUATIES ESSENTIEEL ZIJN

Terwijl het erop lijkt dat een aantal lidstaten de zekerheid van de gasvoorziening baseert op een combinatie van extreme weersomstandigheden en een “n-1” beschikbaarheid van gasleveringsbronnen, d.w.z. dat een van de beschikbare leveringsbronnen is onderbroken, lijkt er een gebrek aan transparantie te zijn in het op nationaal niveau toegepaste beleid van voorzieningszekerheid, dat in veel gevallen niet voldoende goed omschreven en geformaliseerd lijkt te zijn en dat de veranderingen in de markt niet lijkt weer te geven. **Het verbeteren van de coördinatie op nationaal en op EU-niveau en het verbeteren van transparantie in dit opzicht moeten derhalve een eerste prioriteit krijgen.**

Ondanks de diversiteit in de leveringssituaties in de lidstaten en ten gevolge van de structuur van de gasleveringen aan de EU delen de individuele lidstaten vaak de belangrijkste voorzieningsrisico's met andere landen. Het risico van onderbreking van de gasleveringen naar Europa van een van de belangrijke leveranciers, bijvoorbeeld, zal ernstige gevolgen hebben in een aantal lidstaten. In zo'n situatie **zijn alleen gecoördineerde inspanningen om een onderbreking te verhelpen toereikend. Dit geeft een gemeenschappelijke EU-dimensie aan maatregelen gericht op het voorkomen of beheersen van een ernstige gascrisis en het vereist solidariteit op EU-niveau om een negatieve invloed te minimaliseren.**

Met het oog op de toegenomen marktintegratie in de interne markt voor gas en de Europese onderlinge afhankelijkheid (de “zwakste schakel” in termen van veiligheid kan van invloed zijn op de veiligheid elders in de interne markt voor gas) en ten einde een evenwichtig, transparant en samenhangend systeem van risicodeling te waarborgen, is het noodzakelijk dat adequate en effectieve Europese mechanismen voor het veiligstellen van voorzieningszekerheid, coördinatie en interventie op EU-niveau in het geval van buitengewone leveringssituaties worden vastgesteld met betrekking tot het waarborgen van de correcte werking van de interne markt.

Hierbij is het belangrijk dat rekening wordt gehouden met de diversiteit van de leveringssituaties in de lidstaten en dat de Europese gasindustrie de operationele verantwoordelijkheid behoudt voor het ten uitvoer leggen van de noodzakelijke maatregelen.

Met betrekking tot gas streeft het nieuwe gemeenschappelijke kader hetzelfde doel met het oog op de voorzieningszekerheid na als het voorstel met betrekking tot de olievoorraden. Het kader stelt dus strikte en kwantitatieve eisen voor met betrekking tot normen van voorzieningszekerheid en bepaalt de manier waarop aan deze normen moet worden voldaan. Het vraagt met name aan de lidstaten om de manier te bepalen en te publiceren waarop zij waarborgen dat aan afnemers, die niet onmiddellijk op alternatieve brandstoffen kunnen omschakelen, gedurende zestig dagen continue levering wordt gegarandeerd in het geval van een onderbreking van de grootste leverancier op de betreffende markt. Vergelijkbare bepalingen bestaan met betrekking tot extreme weersomstandigheden en een bijgevolg buitengewoon hoge vraag, die eisen dat leveringen aan deze afnemers gedurende de gehele periode van de exceptionele vraag gewaarborgd zijn.

Gezien de aanzienlijke verschillen tussen de markten voor gas en olie zijn deze maatregelen de facto gelijk aan de verplichting om minimale olievoorraden aan te houden. Het nieuwe kader overweegt in dit stadium echter geen vaststelling van de minimale gasvoorraad, zoals

bij de olievoorraad, die lidstaten moeten aanhouden ten einde de voorzieningszekerheid te waarborgen. Dit komt omdat niet alle lidstaten dezelfde geologische omstandigheden voor ondergrondse opslag hebben en omdat er in een aantal landen inderdaad geen geschikte opslaglocaties bestaan. Elk land moet dus kunnen rekenen op een verschillende mix van instrumenten om de 60-dagen-verplichtingen en de hoge eisen van op opslag gebaseerde vraagdekking (binnen of buiten het betreffende land), flexibele productieregelingen, pijpleidingen en andere beschikbare maatregelen te bereiken.

Bovendien, terwijl de verschillende geologische omstandigheden en de significante voordelen van opslag dichtbij de vraag (en dus het vermijden van extra kosten van opslag op afstand) betekenen dat een wettelijk bindende door de lidstaten aan een lidstaat opgelegde minimale opslageis in dit stadium niet toepasselijk is, zal en moet opslag een belangrijke rol spelen in het zekerheidsbeleid van de lidstaten. Het voorstel eist dus van alle lidstaten dat ze indicatieve kwantitatieve doelstellingen voor de toekomstige bijdrage aan opslag, waarmee ze voldoen aan de normen van voorzieningszekerheid, publiceren.

Ten slotte is het belangrijk te onderstrepen dat, met het oog op de uiteenlopende mate van beschikbaarheid van opslag in de lidstaten en daarom het belang van het waarborgen van gemeenschappelijke, grensoverschrijdende solidariteit en samenwerking, niet-discriminerende toegang tot beschikbare ondergrondse opslagcapaciteit, zoals benadrukt in het voorstel van de Commissie van maart 2001 voor een richtlijn tot wijziging van de richtlijnen 96/92/EG en 98/30/EG betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en aardgas, essentieel is.

Meer algemeen is het absoluut essentieel dat het beleid van voorzieningszekerheid dat door de lidstaten moet worden vastgesteld en ten uitvoer gelegd, verenigbaar is met en bijdraagt tot de voltooiing van een volledig werkende interne markt voor gas. Het is met name belangrijk dat het beleid van voorzieningszekerheid ten uitvoer wordt gelegd op een niet-discriminerende manier en de toegang van nieuwe deelnemers tot de markt daardoor op geen enkele manier belemmerd wordt.

7. TECHNISCHE KENNIS TER ONDERSTEUNING VAN DE TENUITVOERLEGGING VAN DE MAATREGELEN

De totstandbrenging van de interne markt voor energie gaat geleidelijk en is zeer complex met name met betrekking tot de tenuitvoerlegging van technische voorschriften. Het is daarom belangrijk te waarborgen dat het nieuwe wetgevende kader op een doeltreffende, efficiënte, niet-discriminerende en homogene manier door alle spelers op de markt wordt toegepast onder voorwaarden die de concurrentiepositie van de bedrijven waarborgen.

De verschillende fasen van de ontwikkeling van de interne markt voor gas en elektriciteit moeten derhalve vergezeld gaan van maatregelen die het met name mogelijk maken om nationale regelgevende autoriteiten, lidstaten, marktexploitanten en de Commissie in de context van technische werkgroepen bijeen te krijgen. Deze vergaderingen van de werkgroepen moeten de meest geschikte maatregelen onderzoeken die moeten worden genomen om de opening van de markten voor gas en elektriciteit ten uitvoer te leggen en moeten regelmatig technische aanbevelingen aan de Commissie doen.

Het nieuwe kader van de Gemeenschap, dat tot stand zal worden gebracht ten einde de zekerheid van de gasvoorziening in de context van de interne markt voor energie te verhogen, zal eveneens complexe en technische taken vereisen die ter hand genomen en uitgevoerd

moeten worden. Deze hebben met name betrekking op het controleren van de ontwikkeling van interne markten en op het bepalen van de impact ervan op veiligheid en voorzieningszekerheid. De doeltreffendheid van de aanwezige maatregelen moet voortdurend worden beoordeeld. In dit opzicht moeten de maatregelen gericht op het waarborgen van de zekerheid van de gasvoorziening met inbegrip van door de lidstaten aangehouden gasvoorraden worden gecontroleerd. Om deze taken te kunnen uitvoeren zijn objectieve, betrouwbare en vergelijkbare gegevens nodig.

In het geval van een energiecrisis kan de Europese Commissie aanbevelingen doen voor geschikte maatregelen die de lidstaten moeten nemen of, bij besluit, van de lidstaten eisen dat ze specifieke maatregelen nemen. De resultaten van deze maatregelen moeten geëvalueerd worden.

Daarom lijkt het van wezenlijk belang te zijn om binnen de Diensten van de Commissie een Europees Waarnemingssysteem voor de bevoorrading met koolwaterstoffen op te richten, waarmee de noodzakelijke kennis zal worden vergaard zodat kan worden gereageerd op de uiterst technische vraagstukken die deze taken met zich meebrengen. Het zal onder de bescherming van de Commissie de technische en wetenschappelijke steun en een hoog kennisniveau leveren en zodoende kunnen helpen bij de correcte toepassing van de wetgeving van de Gemeenschap op het gebied van de gasvoorziening.

Het Europees Waarnemingssysteem zal worden geleid door de Commissie die vertegenwoordigers van de lidstaten en vertegenwoordigers van de betrokken sectoren voor de vergaderingen moet uitnodigen.

8. CONCLUSIES

Op basis van het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat het strategisch belang voor de Europese Unie van de zekerheid van de gasvoorziening niet zal afnemen. Integendeel. Met het oog op de vooruitzichten inzake vraag en aanbod van gas voor de EU en met het oog op de snelle continue veranderingen die zullen plaatsvinden wanneer de interne markt voor gas zal zijn voltooid bestaat er een behoefte aan een gecoördineerde actie waardoor zal worden gewaarborgd dat de zekerheid van de gasvoorziening veiliggesteld is, terwijl hiermee tevens andere acties kunnen worden aangevuld die met het oog op de voltooiing van de interne markt voor energie in de EU zijn ondernomen. Een beleid van voorzieningszekerheid in een concurrerende markt moet worden gebaseerd op een duidelijk omschreven en niet-discriminerend beleid en operationele verantwoordelijkheden. Geschikte controle- en vrijwaringmechanismen alsmede adequate maatregelen voor noodsituaties moeten ten uitvoer worden gelegd en op nationaal en gemeenschappelijk niveau worden gecontroleerd.

De Commissie dient derhalve het volgende voorstel in voor een richtlijn betreffende maatregelen tot het waarborgen van de zekerheid van de gasvoorziening in de Europese Unie. Deze maatregelen zullen de correcte werking van de interne markt voor gas in de EU waarborgen door het veilig stellen van de zekerheid van de gasvoorziening in een concurrerend marktkader. In het geval van een crisis zullen ze de noodzakelijke solidariteit en gemeenschappelijke actie van de Gemeenschap waarborgen zodat doeltreffend kan worden gereageerd op onzekerheden in de energiemarkt en in deze context de correcte werking van de interne markt kan worden bevorderd. Artikel 95 van het Verdrag vertegenwoordigt derhalve de geschikte wettelijke basis voor het voorstel voor een richtlijn.

Voorstel voor een

RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

betreffende maatregelen tot veiligstelling van de aardgasvoorziening

(voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met name op artikel 95,

Gezien het voorstel van de Commissie⁴,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité⁵,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's⁶,

Volgens de procedure van artikel 251 van het Verdrag⁷

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Richtlijn 98/30/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas⁸ heeft in belangrijke mate bijgedragen tot de totstandbrenging van de interne markt voor gas. Richtlijn 98/30/EG biedt de lidstaten de mogelijkheid aardgasbedrijven openbare dienstverplichtingen, onder andere met betrekking tot de zekerheid van de voorziening, op te leggen;
- (2) De Europese Raad in Barcelona bereikte overeenstemming over een snelle aanneming van de hangende voorstellen voor de voltooiing van de interne markt voor gas en elektriciteit. De voltooiing van de interne markt voor gas zal het marktkader significant wijzigen en moet worden aangevuld met gemeenschappelijke regels met betrekking tot de voorzieningszekerheid en het in dit opzicht vereiste geschikte beleid;
- (3) Het waarborgen van een hoog niveau van voorzieningszekerheid is derhalve een belangrijke voorwaarde voor de succesvolle werking van de interne markt voor gas. Ten einde de interne markt voor gas te voltooiën en zo alle deelnemers een gelijke behandeling te garanderen is daarom een minimale gemeenschappelijke aanpak ten aanzien van de voorzieningszekerheid in de gehele Gemeenschap noodzakelijk om marktverstoringen te voorkomen;

⁴ PB C [...] van [...], blz. [...].

⁵ PB C [...] van [...], blz. [...].

⁶ PB C [...] van [...], blz. [...].

⁷ PB C [...] van [...], blz. [...].

⁸ PB L 204 van 21.7.1998, blz. 1.

- (4) Gas wordt een steeds belangrijker element in de energievoorziening van de EU. Met betrekking tot de toegenomen betekenis van gas krijgt het waarborgen van de correcte werking van de interne markt door het veilig stellen van de zekerheid van de gasvoorziening ook een hoger strategisch belang;
- (5) Een concurrerende interne markt voor gas in de EU vereist een transparant en niet-discriminerend beleid van voorzieningszekerheid dat verenigbaar is met de eisen van deze markt. Een duidelijke afbakening van de rol en de verantwoordelijkheden van alle spelers op de markt is bijgevolg van cruciaal belang voor de instandhouding van een goed functionerende markt en de zekerheid van de olie- en gasvoorziening, en om tevens te voorkomen dat belemmeringen worden opgeworpen voor nieuwe spelers op de markt of dat bedrijven met een klein marktaandeel aanzienlijke moeilijkheden ondervinden;
- (6) Zoals aangegeven in het Groenboek “Op weg naar een Europese strategie voor een continue energievoorziening” wordt de Europese Unie naar verwachting op langere termijn in toenemende mate afhankelijk van de invoer van gas van leveringsbronnen van buiten de EU;
- (7) Ten einde aan de groeiende vraag naar gas te voldoen en de gasvoorziening te diversifiëren, hetgeen voorwaarde is voor een concurrerende interne markt voor gas, moet de EU in de komende decennia belangrijke additionele hoeveelheden gas aankopen die grotendeels afkomstig zullen zijn van ver verwijderde bronnen en die over grote afstanden moeten worden vervoerd;
- (8) De Europese Unie heeft met de landen die gas leveren en doorvoeren een sterk gemeenschappelijk belang om continue investeringen in de infrastructuur van de gasvoorziening te garanderen;
- (9) Contracten met een lange looptijd hebben een zeer belangrijke rol gespeeld bij de veiligstelling van de gasvoorziening van de Gemeenschap en zullen deze rol blijven spelen. Het huidige volume aan langlopende contracten is meer dan bevredigend op communautair niveau, en aangenomen wordt dat dergelijke contracten een aanzienlijke bijdrage zullen blijven leveren aan de totale gasvoorziening, aangezien de gasbedrijven doorgaan met het opnemen van dit soort contracten in hun portefeuille, maar het verdient wel aanbeveling wat dit betreft voor een vangnet te zorgen;
- (10) Het is van groot belang dat de voorziening met vloeibaar gas voldoende wordt ontwikkeld om de interne gasmarkt in staat te stellen correct en op concurrerende basis te functioneren. Op dat gebied zijn grote vorderingen gemaakt door de ontwikkeling van handelplatforms voor vloeibaar gas en door het opzetten van gasafzetprogramma's op nationaal niveau. Deze tendens zal naar verwachting doorzetten. Wel verdient het aanbeveling wat dit betreft voor een vangnet te zorgen;
- (11) Het is belangrijk dat lidstaten een ondubbelzinnig kader scheppen dat de voorzieningszekerheid bevordert en tot investeringen in de infrastructuur voor de gasvoorziening leidt. Het is van belang erop toe te zien dat geschikte maatregelen worden genomen om regelgevende en fiscale kaders voor exploratie en productie, opslag en transport van aardgas te waarborgen die geschikte stimulerende maatregelen voor investeringen leveren;

- (12) Binnenlandse gasreserves en maatregelen om de beschikbaarheid daarvan te verhogen op een niet-discriminerende manier die verenigbaar is met de eisen van een concurrerende interne markt voor aardgas en concurrentieregels, dragen bij tot het verhogen van het niveau van voorzieningszekerheid in de interne markt voor gas;
- (13) In het belang van een goede werking van de interne markt voor gas waarin zekerheid van de gasvoorziening zeer belangrijk is, moet het evenwicht tussen vraag en aanbod in individuele lidstaten gecontroleerd worden en moeten geschikte maatregelen worden genomen wanneer de voorzieningszekerheid op communautair niveau in gevaar komt;
- (14) Voor de goede werking van de interne markt voor gas en de voorzieningszekerheid is solidariteit tussen de lidstaten in noodsituaties van essentieel belang;
- (15) Het is inherent aan de oprichting en ontwikkeling van een interne markt voor aardgas dat lidstaten met betrekking tot kwesties van voorzieningszekerheid onderling steeds meer afhankelijk worden. Ten gevolge hiervan kan het verzuim om geschikte maatregelen in een lidstaat aan te nemen ernstige gevolgen voor de werking van de interne markt in de hele Gemeenschap. Ten einde de correcte werking van de interne markt te waarborgen, is het daarom van essentieel belang dat er een minimaal niveau van harmonisering met betrekking tot het beleid van zekerheid van de gasvoorziening in elke lidstaat wordt vastgesteld;
- (16) In het geval van buitengewone situaties in de gasvoorziening zal de Commissie geschikte maatregelen nemen evenredig aan de ernst van de leveringssituatie om te waarborgen dat de noodzakelijke maatregelen tot het leveren van specifieke steun aan die lidstaten die in het bijzonder getroffen worden door de onderbreking van de gasvoorziening ten uitvoer worden gelegd, teneinde zoveel mogelijk te waarborgen dat de interne markt voor gas blijft functioneren;
- (17) Met het oog op het assisteren bij het voorbereiden en ten uitvoerleggen van communautaire wetgeving op het gebied van veiligheid en zekerheid van de gasvoorziening, het bewaken van de toepassing ervan en het assisteren bij de beoordeling van de doeltreffendheid van de van kracht zijnde maatregelen alsmede op een betere controle op de ontwikkeling van de zekerheid van de gasvoorziening moet binnen de diensten van de Commissie een Europees Waarnemingsstelsel voor de bevoorrading met koolwaterstoffen worden opgericht;
- (18) De noodzakelijke maatregelen moeten worden aangenomen voor de tenuitvoerlegging van deze richtlijn in overeenstemming met het Besluit 1999/468/EG van de Raad van 28 juni 1999 tot vaststelling van de voorwaarden voor de uitoefening van de aan de Commissie verleende uitvoeringsbevoegdheden;⁹
- (19) Overeenkomstig het subsidiariteits- en proportionaliteitsbeginsel zoals uiteengezet in artikel 5 van het Verdrag kunnen de doelstellingen van de voorgestelde maatregel, namelijk de totstandbrenging van een volledig operationele interne markt voor gas gebaseerd op eerlijke mededinging en zekerheid van de gasvoorziening, niet voldoende door de lidstaten worden bereikt en kunnen derhalve, uit hoofde van de omvang en de effecten van de maatregel, beter door de Gemeenschap worden

⁹ PB L 184 van 17.7.1999, blz. 23.

geregeld. Deze richtlijn is beperkt tot het minimaal vereiste om deze doelstellingen te bereiken en gaat niet verder dan wat voor dat doel noodzakelijk is.

HEBBEN DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

Artikel 1

Deze richtlijn stelt maatregelen vast gericht op het waarborgen van de correcte werking van de interne markt voor gas van de EU door het veilig stellen van de zekerheid van de gasvoorziening in de EU. De richtlijn stelt een kader vast, waarbinnen lidstaten een algemeen, transparant en niet-discriminerend beleid op het gebied van de voorzieningszekerheid moeten omschrijven dat verenigbaar is met de eisen van een concurrerende interne markt voor gas in de EU; de algemene taken en verantwoordelijkheden van de verschillende marktpelers verduidelijken en specifieke niet-discriminerende procedures voor het veilig stellen van de zekerheid van de gasvoorziening ten uitvoerleggen.

Artikel 2

Voor de toepassing van deze richtlijn wordt verstaan onder:

1. “bron van gaslevering”: gaslevering afkomstig uit een enkel gasleverend land;
2. “gasleveringscontracten met een lange looptijd”: een gasleveringscontract met een looptijd van meer dan een jaar;
3. “nieuwe spelers op de markt”: ondernemingen die nog niet actief zijn in de lidstaat met betrekking tot gaslevering, of die op de markt komen binnen 5 jaar na het van kracht worden van deze richtlijn en die een klein marktaandeel hebben;
4. “klein marktaandeel”: een marktaandeel van minder dan 10% van de nationale markt voor gas.

Artikel 3

1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om het algemene beleid voor voorzieningszekerheid te definiëren dat noodzakelijk is en een wezenlijk deel uitmaakt van de concurrerende interne markt voor gas. Dit kan omvatten het duidelijk maken van de algemene taken en verantwoordelijkheden van de verschillende partijen op de markt bij het voldoen aan de normen van voorzieningszekerheid.
2. De maatregelen en de normen waarmee de bevoorrading wordt gewaarborgd in de context van de interne markt voor gas zullen in overeenstemming met lid 3 van dit artikel en met artikel 4 worden ontwikkeld. Met deze maatregelen en normen zal de voltooiing van de interne markt voor gas worden aangevuld; deze zullen op een niet-discriminerende en transparante manier ten uitvoer worden gelegd en worden gepubliceerd.
3. Bij het ontwikkelen van de maatregelen en normen zoals omschreven in lid 1 zullen de lidstaten in ieder geval rekening houden met:

- a) het belang om onder strenge voorwaarden een continue gasvoorziening te waarborgen, met name aan huishoudelijke afnemers zonder alternatieve brandstofkeuze;
- b) de behoefte adequate niveaus van gasopslag of alternatieve reservebrandstoffen te waarborgen;
- c) de behoefte leveringen te spreiden en een redelijk evenwicht tussen de verschillende bronnen van gasvoorziening te waarborgen;
- d) de noodzaak stimulerende maatregelen te creëren voor nieuwe gasleveringen uit binnen- en buitenlandse bronnen naar de Europese interne markt voor gas;
- e) het risico van ernstige systeemuitval of onderbreking van de grootste leveringsbron en de kosten om deze onderbreking van de levering op te heffen;
- f) de interne markt en de mogelijkheden van grensoverschrijdende samenwerking met betrekking tot de zekerheid van de gasvoorziening.

4. Bij het ontwikkelen van de in lid 1 genoemde maatregelen en normen moeten de lidstaten rekening houden met de noodzaak om hoge normen voor zekerheid van de gasvoorziening voor elektriciteitsopwekking vast te stellen, met name gezien de mate waarin de leveringen aan bepaalde afnemers kunnen worden onderbroken en de alternatieve reservecapaciteiten in deze sector.

5. Het op voorzieningszekerheid gerichte beleid moet verenigbaar zijn met en bijdragen tot de voltooiing van een volledig operationele interne markt voor gas. Het desbetreffende beleid moet op een niet-discriminerende manier ten uitvoer worden gelegd en mag de toegang van nieuwe deelnemers tot de markt op geen enkele manier belemmeren.

6. Om te voorkomen dat door de lidstaten vastgestelde criteria van voorzieningszekerheid leiden tot een aanzienlijke beperking van de concurrentie of belemmering van de markttoegang verlenen de lidstaten bedrijven met een klein marktaandeel en nieuwe spelers op de markt vrijstelling van krachtens de artikelen 3 en 4 van deze richtlijn opgelegde verplichtingen.

Wanneer de lidstaten van oordeel zijn dat het opleggen van krachtens de artikelen 3 en 4 van deze richtlijn vastgestelde verplichtingen niet zou leiden tot een aanzienlijke beperking van de concurrentie of tot belemmering van de markttoegang kunnen zij de Commissie toestemming vragen om deze vrijstelling op te heffen. De Commissie neemt een besluit over dit verzoek overeenkomstig artikel 9, lid 2, van deze richtlijn.

Artikel 4

1. Ten einde het beleid van voorzieningszekerheid ten uitvoer te leggen en de in artikel 3 genoemde normen te bereiken, moeten de lidstaten de nodige maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de voorzieningszekerheid ten aanzien van afnemers waaraan de leveringen niet kunnen worden onderbroken omdat deze geen mogelijkheden hebben om op een andere brandstof over te schakelen, bij een onderbreking van de belangrijkste bron van gasvoorziening gedurende zestig dagen bij gemiddelde weersomstandigheden gehandhaafd kan blijven.

2. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de voorzieningszekerheid voor afnemers waaraan de leveringen niet kunnen worden onderbroken omdat deze geen mogelijkheden hebben om op een andere brandstof over te schakelen, in het geval van extreem koude temperaturen gedurende een periode van drie dagen, hetgeen volgens de statistieken een keer in de twintig jaar voorkomt, gehandhaafd kan blijven.

3. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de voorzieningszekerheid voor afnemers waaraan de leveringen niet kunnen worden onderbroken omdat deze geen mogelijkheden hebben om op een andere brandstof over te schakelen, in het geval van een koude winter, die volgens de statistieken een keer in de vijftig jaar voorkomt, gehandhaafd kan blijven.

4. Om deze normen van voorzieningszekerheid te bereiken mogen de lidstaten een combinatie van minstens de volgende instrumenten gebruiken:

- a) afnemers aan wie de leveringen kunnen worden onderbroken
- b) gasopslag
- c) flexibiliteit wat de levering betreft
- d) potmarkten

5. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat er door de opslag van gas, binnen of buiten het grondgebied van de lidstaat, in samenhang met de geologische en economische mogelijkheden voor opslag in elke lidstaat een bijdrage wordt geleverd aan het bereiken van de in dit artikel genoemde minimumnormen voor de voorzieningszekerheid.

In dit opzicht moeten de lidstaten in eerste instantie niet later dan een jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn en daarna om de twee jaar een verslag opstellen en publiceren dat nationale indicatieve doelstellingen bepaalt voor de toekomstige bijdrage van de opslag, binnen of buiten het grondgebied van de lidstaat, aan de voorzieningszekerheid in termen van de nuttige omvang van de gasopslag en de opnamecapaciteit en het percentage dat de opslagcapaciteit vertegenwoordigt ten opzichte van het gasverbruik voor de komende tien jaar. De doelstellingen worden vastgesteld overeenkomstig het formulier in de bijlage bij deze richtlijn.

6. De in dit artikel beschreven criteria voor voorzieningszekerheid moeten door de lidstaten worden vastgesteld op een manier die verenigbaar is met de doelstellingen van de interne markt voor gas met inbegrip van de harmonisering van de maatregelen die deze criteria ten uitvoer leggen, voorzover dit economisch en technisch mogelijk en toepasselijk is. Met name moet bij de minimale opslagdoelstellingen die aan ondernemingen worden opgelegd rekening worden gehouden met de beschikbaarheid van een niet-discriminerende toegang tot opslag en de voorwaarden waarop deze toegang wordt verleend door de bedrijven die opslaginstallaties beheren.

7. Bij de toepassing van normen van voorzieningszekerheid en het opleggen van verplichtingen aan een in een andere lidstaat gevestigde en geregistreerde marktdeelnemer houden de lidstaten naar behoren rekening met maatregelen die reeds door die marktdeelnemer zijn genomen om te voldoen aan criteria van voorzieningszekerheid in die lidstaat.

Artikel 5

1. In het door de lidstaten overeenkomstig artikel [4a] van richtlijn XX/YY/EC [voorgestelde nieuwe richtlijn tot wijziging van richtlijn 96/92/EG en 98/30/EG betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en aardgas] gepubliceerde verslag moeten de lidstaten met name over het volgende rapporteren:

- a) het concurrentie-effect van de krachtens de artikelen 3 en 4 van deze richtlijn getroffen maatregelen op bedrijven met een klein marktaandeel of nieuwe spelers op de markt, en in het bijzonder de doeltreffendheid van de door de lidstaten krachtens artikel 3, lid 6, getroffen maatregelen om een eventuele beperking van de concurrentie of belemmering van de markttoegang voor dergelijke bedrijven die het gevolg is van eerstgenoemde maatregelen weg te nemen;
- b) het evenwicht in vraag en aanbod op hun grondgebied;
- c) het niveau van de verwachte toekomstige vraag en beschikbare leveringen;
- d) de voorziene additionele capaciteit, gepland of in aanbouw;
- e) de aanwezige nood- en rampenplannen waarmee een plotselinge crisis in de markt kan worden opgevangen;
- f) de niveaus van de voorraden en de genomen en te nemen maatregelen om de indicatieve opslagdoelstellingen te bereiken en
- g) het aantal contracten met een lange looptijd dat door op hun grondgebied gevestigde en geregistreerde bedrijven is gesloten.

Bovendien moeten de lidstaten controleren dat geschikte maatregelen worden genomen ter waarborging van regelgevende en fiscale kaders voor exploratie en productie, opslag, LNG en transport van aardgas die geschikte stimulerende maatregelen voor nieuwe investeringen leveren.

2. In het door de Commissie overeenkomstig artikel [28] van Richtlijn XX/YY/EC [voorgestelde nieuwe richtlijn tot wijziging van richtlijn 96/92/EG en 98/30/EG betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en aardgas] gepubliceerde verslag onderzoekt de Commissie

- a) kwesties met betrekking tot de voorzieningszekerheid in de Gemeenschap en met name het bestaande en geplande evenwicht tussen vraag en aanbod met inbegrip van de geschiktheid van stimulerende maatregelen voor investeringen in nieuwe infrastructuur voor de gasvoorziening;
- b) het toepassingsgebied voor harmonisering van maatregelen inzake voorzieningszekerheid die gericht zijn op een betere werking van de interne markt voor gas in de EU;
- c) de situatie betreffende voorraadniveaus in verhouding tot de indicatieve opslagdoelstellingen;

- d) het niveau van op langetermijncontracten voor gas en de consequenties van dit niveau in de praktijk voor het waarborgen van adequate niveaus van nieuwe gasleveringen voor de Europese Unie in de toekomst.

Eventueel bevat dit verslag een aantal aanbevelingen.

Artikel 6

1. Ten einde de zekerheid van de gasvoorziening in de Gemeenschap op de lange termijn en de geleidelijke ontwikkeling van een meer liquide interne markt voor gas te waarborgen zal de Commissie de stand van nieuwe gasleveringscontracten met een lange looptijd met niet-EU-landen alsmede het bestaan van adequate leveringen van vloeibaar gas en transparante gasprijzen binnen de Gemeenschap controleren ter ondersteuning van stabiele gasleveringen op de lange termijn. De Commissie kan aanbevelingen doen over geschikte door de lidstaten in dit verband te nemen maatregelen. Deze aanbevelingen mogen alleen betrekking hebben op een tekort aan dergelijke contracten op communautair niveau. De lidstaten stellen de Commissie in kennis van de manier waarop de aanbevelingen ten uitvoer worden gelegd. Wanneer zij dergelijke aanbevelingen doet besteedt de Commissie bijzondere aandacht aan het effect dat de desbetreffende maatregelen kunnen hebben op ondernemingen met een klein marktaandeel en nieuwe spelers op de markt.

2. Wanneer de door de lidstaten met betrekking tot de in lid 1 genoemde aanbevelingen genomen maatregelen onvoldoende zijn voor de zekerheid van de gasvoorziening op lange termijn, kan de Commissie, bij besluit, in overeenstemming met de in artikel 9, lid 3, bepaalde procedure, van de betrokken lidstaten eisen dat ze gespecificeerde maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat een passend minimumdeel van de nieuwe gasleveringen uit niet-EU-landen gedurende vijf jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn is gebaseerd op langetermijncontracten en dat geschikte leveringen van vloeibaar gas en transparante gasprijzen in de Gemeenschap beschikbaar zijn om stabiele gasleveringen op lange termijn te ondersteunen. Wanneer zij dergelijke besluiten neemt besteedt de Commissie bijzondere aandacht aan het effect dat de desbetreffende maatregelen kunnen hebben op ondernemingen met een klein marktaandeel en nieuwe spelers op de markt.

3. De Commissie legt binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn een evaluatieverslag voor aan het Europees Parlement en de Raad over de met de toepassing van dit artikel opgedane ervaringen, zodat het Europees Parlement en de Raad te zijner tijd kunnen beoordelen of dit artikel moet worden aangepast.

Artikel 7

Met het oog op het verhogen van de liquiditeit van aardgas moeten de lidstaten geschikte maatregelen nemen om niet-discriminerende toestemmingsprocedures voor het bouwen van opslag- en LNG-installaties te waarborgen en alle belemmeringen voor de bouw van deze installaties weg te nemen. Deze procedures zijn in dezelfde mate van toepassing op aardgasbedrijven uit de EU en op gasleveranciers van buiten de EU.

Artikel 8

1. De Commissie kan, in overeenstemming met de in artikel 9, lid 2, bepaalde procedure, in het geval van buitengewone situaties bij de gasvoorziening met inbegrip van een ernstige

onderbreking van de gasvoorziening van een van de belangrijkste gasleveranciers van de Europese Unie, aanbevelingen doen aan de lidstaten om de nodige maatregelen te nemen voor het verlenen van specifieke bijstand aan die lidstaten die in het bijzonder door de onderbreking van de gasleveringen worden getroffen. Deze maatregelen kunnen het volgende omvatten, maar zijn daartoe niet beperkt:

- a) het vrijgeven van gasvoorraden;
- b) de levering van pijpleidingcapaciteit waarmee gasleveringen vanuit andere gebieden naar de getroffen gebieden mogelijk worden;
- c) het onderbreken van de levering aan afnemers die daarvoor in aanmerking komen om zodoende een herverdeling van gas en flexibiliteit van het systeem mogelijk te maken.

2. De lidstaten stellen de Commissie in kennis van de tenuitvoerlegging van de aanbevelingen.

3. Wanneer de door de lidstaten genomen maatregelen in het licht van de marktontwikkelingen ontoereikend zijn en/of wanneer de economische gevolgen van de uitzonderlijke situatie met betrekking tot de gasvoorziening buitengewoon ernstig worden, kan de Commissie, in overeenstemming met de in artikel 9, lid 3, bepaalde procedure, bij besluit van de lidstaten eisen dat ze gespecificeerde maatregelen nemen om de noodzakelijke bijstand te verlenen aan de lidstaten die in het bijzonder door de onderbreking van de gasvoorziening worden getroffen. Deze maatregelen kunnen de in lid 1, onder a), b) en c) genoemde maatregelen omvatten, maar zijn daartoe niet beperkt.

4. De overeenkomstig lid 1 door de lidstaten te formuleren aanbevelingen en te nemen besluiten moeten de concurrentie zo min mogelijk beperken. De Commissie ziet erop toe dat dit beginsel wordt geëerbiedigd zolang de maatregelen ten uitvoer worden gelegd.

Artikel 9

1. De Commissie wordt bijgestaan door een comité van vertegenwoordigers van de lidstaten dat wordt voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Commissie.

2. In de gevallen waarin naar dit lid wordt verwezen, zijn de artikelen 3 en 7 van Besluit 1999/468/EG van de Raad van toepassing met betrekking tot de bepalingen van artikel 8 van dat Besluit van de Raad.

3. In de gevallen waarin naar dit lid wordt verwezen, zijn de artikelen 5 en 7 van Besluit 1999/468/EG van de Raad van toepassing met betrekking tot de bepalingen van artikel 8 van dat Besluit van de Raad.

De in artikel 5, lid 6, van Besluit 1999/468/EG van de Raad voorziene termijn bedraagt een week.

4. Het comité stelt zijn eigen interne regels vast.

Artikel 10

1. Niet later dan 1 januari 2004 zal de Commissie de nodige regelingen treffen om een Europees Waarnemingssysteem voor de voorziening met koolwaterstoffen op te zetten dat de Commissie bijstaat in het voorbereiden en ten uitvoer leggen van gemeenschappelijke wetgeving op het gebied van de gasvoorziening, dat de toepassing ervan controleert en bijstaat in het evalueren van de doeltreffendheid van de van kracht zijnde maatregelen en hun effecten op de werking van de interne markt voor aardgas. De Commissie ziet erop toe dat er adequate middelen beschikbaar werden gesteld om een doeltreffende controle van de in de onderhavige richtlijn genoemde maatregelen mogelijk te maken.

2. Het Europees Waarnemingssysteem voor de voorziening met koolwaterstoffen zal worden geleid door de Commissie die vertegenwoordigers van de lidstaten en vertegenwoordigers van de betrokken sectoren voor de vergaderingen moet uitnodigen. Het doel van het Europees Waarnemingssysteem is om aan de Commissie technische steun te geven bij de formulering en evaluatie van de maatregelen die in verband met de toepassing van de onderhavige richtlijn zijn genomen en draagt bij tot een beter begrip van de ontwikkeling van de interne markt en de internationale markt voor gas en van de factoren die deze markten sturen.

3. Het Europees Waarnemingssysteem voor de voorziening met koolwaterstoffen voert met betrekking tot de bevoorrading met aardgas de volgende technische taken uit:

- a) controleren van de werking van de interne markt en de internationale gasmarkt;
- b) bijdragen tot de tenuitvoerlegging van een materieel monitoring-systeem van de interne en externe infrastructuur van gas naar de Europese Unie die bijdragen tot de zekerheid van de gasvoorziening;
- c) controleren van de gasvoorziening en de procedures die het waarborgen van de zekerheid van de gasvoorziening in noodgevallen ten doel hebben;
- d) controleren van het niveau van de strategische gasvoorraden en van de procedures voor het gebruik ervan alsmede van de toegepaste procedures betreffende toegang tot opslag, met inbegrip van bepaalde aspecten van marktdominantie in verhouding tot de toegang tot opslag;
- e) tot stand brengen van een basis van objectieve, betrouwbare en vergelijkbare gegevens als grondslag voor het vervullen van zijn taken.

Artikel 11

De Commissie zal de manier waarop de lidstaten deze richtlijn ten uitvoer leggen nauwgezet in de gaten houden en met name toezien op de verenigbaarheid van de genomen maatregelen met betrekking tot artikel 4 en de invloed ervan op de interne markt voor gas en de ontwikkeling van de concurrentie in de Europese Unie. De Commissie zal er tevens op toezien dat toegang van derde partijen tot opslag op niet-discriminerende voorwaarden is gegarandeerd. In het licht van de resultaten van deze controles zal de Commissie, indien nodig, niet later dan 1 januari 2004 voorstellen doen met betrekking tot verdere maatregelen om effectieve toegang tot opslag te waarborgen.

Eventueel zal de Commissie aanbevelingen of geschikte voorstellen doen.

Artikel 12

De lidstaten doen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om uiterlijk op 1 januari 2004 aan deze richtlijn te voldoen. Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.

Wanneer de lidstaten deze bepalingen vaststellen, wordt in die bepalingen naar deze richtlijn verwezen of wordt hiernaar verwezen bij de officiële bekendmaking van die bepalingen. De regels voor deze verwijzing worden vastgesteld door de lidstaten.

Artikel 13

Deze richtlijn treedt in werking op de twintigste dag volgende op die van haar bekendmaking in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

Artikel 14

Deze richtlijn is gericht tot de lidstaten.

Gedaan te Brussel, [...]

Voor het Europees Parlement
De Voorzitter

Voor de Raad
De Voorzitter

BIJLAGE

Opslagcapaciteit in de EU – nationale indicatieve doelstellingen

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de gasopslagcapaciteit in absolute en relatieve termen in verhouding tot het verbruik.

Opslagcapaciteit op 1 januari 2001

	Exploitatie- omvang (in miljard m ³)	In % van de vraag in 2000	Afnamecapaciteit (in miljoen m ³ /dag)	Doelstelling voor 2010 - Opslag (in miljoen m ³)	Doelstelling voor 2010 - in %	Doelstelling voor 2010 - Afnamecapaciteit (in miljoen m ³ /dag)
Oostenrijk	2.295	31.6	24			
België	0.675	4.2	19			
Denemarken	0.810	17.6	25			
Frankrijk	11.1	26.2	180			
Finland	0.0	0.0	0			
Duitsland	18.556	22.3	425			
Griekenland	0.075	3.8	5			
Ierland	0.0	0.0	0			
Italië	15.1	22.0	265			
Luxemburg	0.0	0.0	0			
Nederland	2.5	6.1	145			
Portugal	0.0	0.0	0			
Spanje	1.0	5.5	8			
Zweden	0.0	0.0	0			
VK	3.577	3.7	137			
EU-15	55,688 (in miljard m ³)	14,2%	1233 (in miljoen m ³ /dag)			

Voorstel voor een

RICHTLIJN VAN DE RAAD

houdende intrekking van Richtlijnen 68/414/EEG en 98/93/EG van de Raad houdende verplichting voor de lidstaten van de EEG om minimumvoorraden ruwe aardolie en/of aardolieproducten in opslag te houden, alsmede Richtlijn 73/238/EEG van de Raad betreffende de maatregelen ter vermindering van de gevolgen van moeilijkheden bij de bevoorrading met ruwe aardolie en aardolieproducten

TOELICHTING

De Commissie heeft een voorstel ingediend voor een nieuwe richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende coördinatie van de maatregelen met betrekking tot de continuïteit van de voorziening met aardolieproducten. Meer in het bijzonder regelt dit voorstel de onderlinge afstemming van de bepalingen van de lidstaten op het gebied van aardolievoorraden en crisismaatregelen en een coördinatie van de maatregelen van de lidstaten bij een bevoorradingscrisis.

Bovengenoemd voorstel voor een richtlijn omvat twee gedeelten:

- Het eerste gedeelte betreft de verplichtingen inzake het aanhouden van voorraden en de criteria waaraan de systemen voor het aanhouden van veiligheidsvoorraden dienen te voldoen.
- Het tweede gedeelte betreft de aspecten die te maken hebben met het treffen van maatregelen in een crisissituatie, en dan met name het institutioneel mechanisme waarmee in het geval van een crisis, een gecoördineerde actie van de lidstaten kan worden ondernomen.

De huidige wetgevende teksten met betrekking tot deze aspecten zijn overbodig geworden. Met het onderhavige voorstel voor een richtlijn worden sommige van deze teksten ingetrokken.

Voorstel voor een

RICHTLIJN VAN DE RAAD

houdende intrekking van Richtlijnen 68/414/EEG en 98/93/EG van de Raad houdende verplichting voor de lidstaten van de EEG om minimumvoorraden ruwe aardolie en/of aardolieproducten in opslag te houden, alsmede Richtlijn 73/238/EEG van de Raad betreffende de maatregelen ter vermindering van de gevolgen van moeilijkheden bij de bevoorrading met ruwe aardolie en aardolieproducten

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, inzonderheid op artikel 100,

Gezien het voorstel van de Commissie¹,

Gezien het advies van het Europees Parlement²,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité³,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Richtlijn ././EG is gericht op coördinatie van de maatregelen met betrekking tot de continuïteit van de voorziening met aardolieproducten.
- (2) Om de goede werking van de interne markt te waarborgen, regelt Richtlijn ././EG meer in het bijzonder de onderlinge afstemming van de bepalingen van de lidstaten op het gebied van aardolievoorraden en crisismaatregelen en een coördinatie van de maatregelen van de lidstaten bij een bevoorradingscrisis.
- (3) De richtlijn dekt tevens, in een nieuw samenhangend geheel, alle passende aspecten die met name aan bod kwamen in enerzijds Richtlijn 68/414/EEG van de Raad van 20 december 1968 houdende verplichting voor de lidstaten van de EEG om minimumvoorraden ruwe aardolie en/of aardolieproducten in opslag te houden⁴, en anderzijds in Richtlijn 73/238/EEG van 24 juli 1973 betreffende de maatregelen ter vermindering van de gevolgen van moeilijkheden bij de bevoorrading met ruwe aardolie en aardolieproducten⁵ ;
- (4) Deze wetgevende teksten zijn derhalve overbodig geworden.

¹ PB C [...] van [...], blz. [...].

² PB C [...] van [...], blz. [...].

³ PB C [...] van [...], blz. [...].

⁴ PB L 308 van 23.12.1968, blz.14. Richtlijn gewijzigd bij Richtlijn 98/93/EG van de Raad van 14 december 1998; PB L 358 van 31.12.1998, blz.100.

⁵ PB L 228 van 16.8.1973, 1.

HEEFT DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

Artikel 1

Richtlijn 68/414/EEG van de Raad en Richtlijn 98/93/EG van de Raad tot wijziging van Richtlijn 68/414/EEG worden ingetrokken.

Artikel 2

Richtlijn 73/238/EEG van de Raad wordt ingetrokken.

Artikel 3

Deze richtlijn treedt in werking op de twintigste dag volgende op die van haar bekendmaking in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

Artikel 4

Deze richtlijn is gericht tot de lidstaten.

Gedaan te Brussel, [...]

Voor De Raad
De Voorzitter
[...]

Vorstel voor een

BESCHIKKING VAN DE RAAD

houdende intrekking van Beschikking 68/416/EEG van de Raad betreffende het sluiten en uitvoeren van de speciale intergouvernementele overeenkomsten inzake de verplichting voor de lidstaten om minimumvoorraden ruwe aardolie en/of aardolieproducten in opslag te houden en Beschikking 77/706/EEG van de Raad tot vaststelling van een communautaire doelstelling inzake een beperking van het verbruik van energie in geval van moeilijkheden bij de voorziening met ruwe aardolie en aardolieproducten

TOELICHTING

De Commissie heeft een voorstel ingediend voor een nieuwe richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende coördinatie van de maatregelen met betrekking tot de continuïteit van de voorziening met aardolieproducten. Meer in het bijzonder regelt dit voorstel de onderlinge afstemming van de bepalingen van de lidstaten op het gebied van aardolievoorraden en crisismaatregelen en een coördinatie van de maatregelen van de lidstaten bij een bevoorradingscrisis.

Bovengenoemd voorstel voor een richtlijn omvat twee gedeelten:

- Het eerste gedeelte betreft de verplichtingen inzake het aanhouden van voorraden en de criteria waaraan de systemen voor het aanhouden van veiligheidsvoorraden dienen te voldoen.
- Het tweede gedeelte betreft de aspecten die te maken hebben met het treffen van maatregelen in een crisissituatie, en dan met name het institutioneel mechanisme waarmee in het geval van een crisis, een gecoördineerde actie van de lidstaten kan worden ondernomen.

De huidige wetgevende teksten met betrekking tot deze aspecten zijn overbodig geworden. Met het onderhavige voorstel voor een richtlijn worden sommige van deze teksten ingetrokken.

Voorstel voor een

BESCHIKKING VAN DE RAAD

houdende intrekking van Beschikking 68/416/EEG van de Raad betreffende het sluiten en uitvoeren van de speciale intergouvernementele overeenkomsten inzake de verplichting voor de lidstaten om minimumvoorraden ruwe aardolie en/of aardolieproducten in opslag te houden en Beschikking 77/706/EEG van de Raad tot vaststelling van een communautaire doelstelling inzake een beperking van het verbruik van energie in geval van moeilijkheden bij de voorziening met ruwe aardolie en aardolieproducten

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, inzonderheid op artikel 100,

Gezien het voorstel van de Commissie¹,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Richtlijn ././EG is gericht op coördinatie van de maatregelen met betrekking tot de continuïteit van de voorziening met aardolieproducten.
- (2) Om de goede werking van de interne markt te waarborgen, regelt Richtlijn ././EG meer in het bijzonder de onderlinge afstemming van de bepalingen van de lidstaten op het gebied van aardolievoorraden en crisismaatregelen en een coördinatie van de maatregelen van de lidstaten bij een bevoorradingscrisis.
- (3) De richtlijn dekt tevens, in een nieuw samenhangend geheel, alle passende aspecten die met name aan bod kwamen in enerzijds de beschikking van de Raad van 20 december 1968 betreffende het sluiten en uitvoeren van de speciale intergouvernementele overeenkomsten inzake de verplichting voor de lidstaten om minimumvoorraden ruwe aardolie en/of aardolieproducten in opslag te houden², en anderzijds Beschikking 77/706/EEG van de Raad van 7 november 1977 tot vaststelling van een communautaire doelstelling inzake een beperking van het verbruik van energie in geval van moeilijkheden bij de voorziening met ruwe aardolie en aardolieproducten³;
- (4) Deze wetgevende teksten zijn derhalve overbodig geworden.

¹ PB C [...] van [...], blz. [...].

² PB L 308 van 23.12.1968, blz.19.

³ PB L 292 van 16.11.1977, blz. 9.

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING VASTGESTELD:

Artikel 1

Beschikking 68/416/EEG van de Raad wordt ingetrokken.

Artikel 2

Beschikking 77/706/EEG van de Raad wordt ingetrokken.

Artikel 3

Deze beschikking is gericht tot de lidstaten.

Gedaan te Brussel, [...]

Voor De Raad
De Voorzitter
[...]

FINANCIËEL MEMORANDUM

Beleidsgebied(en): Energie

Activiteit(en): Maatregelen tot veiligstelling van de olie- en gasvoorziening van de Europese Unie

BENAMING VAN DE ACTIE: REALISATIE VAN EEN EUROPEES OBSERVATIESYSTEEM VOOR DE VOORZIENING MET OLIE EN GAS

1. BEGROTINGSPLAATS(EN) + OMSCHRIJVING(EN)

Te creëren begrotingsplaats: B5-710 A "Financiële steun voor energie-infrastructuurvoorzieningen – Uitgaven voor administratief beheer"

2. ALGEMENE CIJFERS

2.1 Totale toewijzing voor de actie (Deel B): 4,478 miljoen € aan vastleggingskredieten

2.2 Duur:

2004 tot en met 2009 en volgende begrotingsjaren

(onder voorbehoud van verlenging van de betrokken begrotingsplaats)

2.3 Meerjarenraming van de uitgaven: 14,022 M€

De vastleggings- en betalingskredieten voor de begrotingsjaren 2007 en volgende zijn afhankelijk van de verlenging van de TEN-verordening.

a) Tijdschema vastleggingskredieten/betalingskredieten (financiering uit de begroting) (zie punt 6.1.1)

in miljoen € (tot op 3 decimalen nauwkeurig)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009 en volgende begrotings-jaren	Totaal
Vastleggingskredieten							
Betalingskredieten							

b) Technische en administratieve bijstand en ondersteuningsuitgaven (zie punt 6.1.2)

Vastleggingskredieten	1,474	1,721	0,761	0,411	0,111		4,478
Betalingskredieten	0,338	1,136	1,721	0,761	0,411	0,111	4,478

Subtotaal a+b							
Vastleggingskredieten	1,474	1,721	0,761	0,411	0,111		4,478
Betalingskredieten	0,338	1,136	1,721	0,761	0,411	0,111	4,478

c) Financiële gevolgen in verband met de personele middelen en andere huishoudelijke uitgaven (zie punten 7.2 en 7.3)

Vastleggingskredieten/ betalingskredieten	1,591	1,591	1,591	1,591	1,591	1,591	9,544
--	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

(afgeronde cijfers)

TOTAAL a+b+c							
Vastleggingskredieten	4,655	3,312	2,352	2,002	1,702		14,022
Betalingskredieten	1,929	2,727	3,312	2,352	2,002	1,702	14,022

2.4 Verenigbaarheid met de financiële programmering en de financiële vooruitzichten

Voorstel verenigbaar met de bestaande financiële programmering

Dit voorstel vereist een herprogrammering van de betrokken rubriek van de financiële vooruitzichten,

inclusief, in voorkomend geval, een beroep op de bepalingen van het interinstitutioneel akkoord.

2.5 Financiële gevolgen voor de ontvangsten¹

Geen financiële implicaties (betreft technische aspecten in verband met de tenuitvoerlegging van een maatregel)

OF

Financiële gevolgen – Het effect op de ontvangsten is als volgt:

N.B.: Alle bijzonderheden en opmerkingen met betrekking tot de methode waarmee de gevolgen voor de ontvangsten worden berekend, moeten in een aparte bijlage worden opgenomen.

in miljoen €(tot op 3 decimalen nauwkeurig)

Begrotings- plaats	Ontvangsten	Vóór de actie (jaar n-1)	Situatie na de actie							
			Jaar n	n+1	n+2	n+3	n+4	n+5		
	a) <i>Ontvangsten in absolute termen</i>									
	b) <i>Wijziging van de ontvangsten</i>	Δ								

(Elke betrokken begrotingsplaats beschrijven en het passende aantal rijen aan de tabel toevoegen indien het effect betrekking heeft op meerdere begrotingsplaatsen)

¹ Zie de aparte toelichting voor nadere informatie.

3. BEGROTINGSKENMERKEN

Aard van de uitgave		Nieuw	Deelname EVA	Deelname kandidaat-lidstaten	Rubriek financiële vooruitzichten
NVU	GK	Ja	Nee	Nee	Nee

4. RECHTSGRONDSLAG

Artikel 95 van het EG-Verdrag

Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende coördinatie van de maatregelen met betrekking tot de continuïteit van de voorziening met aardolieproducten [COM(2002) 488]

Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende maatregelen tot veiligstelling van de aardgasvoorziening[COM(2002) 488]

5. BESCHRIJVING EN MOTIVERING

5.1 Doel van het communautaire optreden²

5.1.1 Doelstellingen

In het Groenboek “Op weg naar een Europese strategie voor een continue energievoorziening” werden de structurele zwakke plekken van de energievoorziening van de Gemeenschap blootgelegd. De met fysieke en economische risico's gepaard gaande groeiende afhankelijkheid van externe energieleveranciers en de voor de deur staande voltooiing van de interne energiemarkt hebben duidelijk gemaakt dat er een communautair kader nodig is voor maatregelen die de veiligheid van de externe energievoorziening kunnen garanderen, met zo min mogelijk beperkingen voor de concurrentie. Dit nieuwe communautaire kader voor de continuïteit van de olie- en gasvoorziening brengt complexe en technische taken mee. Daarnaast dient er nauwe samenwerking te komen met partnerlanden die betrokken zijn bij de levering aan en doorvoer naar de verbrede EU. Het is met name noodzakelijk de trends op de internationale olie- en gasmarkten in het oog te behouden en de effecten daarvan op de continuïteit van de olie- en gasvoorziening en de veiligheid van de strategische infrastructuur te analyseren. De effectiviteit van de getroffen maatregelen dient voortdurend te worden geëvalueerd; in dit verband dient toezicht te worden gehouden op het niveau van de olie- en gasvoorraden in de lidstaten. Dit is alleen mogelijk als er objectieve, betrouwbare en vergelijkbare gegevens beschikbaar zijn.

In het geval van een energiecrisis die de Europese Gemeenschappen noodzaakt besluiten te nemen of aanbevelingen te doen ten aanzien van de olie- en gasvoorraden, is het noodzakelijk de gevolgen voor de energiemarkt in het bijzonder en de economie in het algemeen te beoordelen.

In dit verband is er een groeiende noodzaak om betrouwbaardere prijsindexen te ontwikkelen die beter zijn afgestemd op de realiteit van de markt dan de huidige. De Commissie heeft al in haar mededeling van 4 oktober 2000 over de olievoorziening in de Europese Unie aangegeven dat de producerende landen, de marktspelers en de industrie moeten worden aangemoedigd de prijsvormingsindicatoren te verbeteren, met name op basis van een wereldwijde index die een goede indruk geeft van de totale markt.

Het is daarom essentieel gebleken om binnen de Commissie een Europees Observatiesysteem voor voorziening met koolwaterstoffen te creëren. Dit systeem zal:

² Zie de aparte toelichting voor nadere informatie.

- van nut zijn bij de voorbereiding en uitvoering van de wetgeving van de Gemeenschap op het gebied van de olie- en gasvoorziening;
- toezicht houden op de uitvoering ervan en steun bieden bij de beoordeling van de doeltreffendheid van de getroffen maatregelen en de effecten ervan op het functioneren van de interne markt voor aardolieproducten, aardolie en aardgas.

5.1.2 *Maatregelen die in verband met de evaluatie ex ante zijn getroffen*

a) Hoe en wanneer de evaluatie ex ante is uitgevoerd of hoe de desbetreffende informatie is ingewonnen

In november 2000 is de Commissie met het Groenboek "Op weg naar een Europese strategie voor een continue energievoorziening" gekomen. Dit Groenboek was gebaseerd op een grondige analyse van de uitdagingen, risico's en behoeften van de Europese Unie in termen van de continuïteit van de energievoorziening. Gewezen werd op de structurele zwakke plekken en op de geopolitieke, sociale en milieutechnische tekortkomingen van de energievoorziening van de EU. Deze publicatie bracht een uitvoerig openbaar debat op gang over de veiligheid van de energievoorziening en hoe deze in de toekomst zou kunnen worden gegarandeerd. In het eindverslag over het Groenboek verklaarde de Commissie dat de invoer van energie over 30 jaar waarschijnlijk op een veel hoger niveau zal liggen, namelijk op circa 70% van de totale behoefte. Ook werd erop gewezen dat er een pan-Europees concept voor de veiligheid van de voorziening diende te komen. Daarom heeft de Commissie een communautair kader ontwikkeld, dat de veiligheid van de gas- en olievoorziening van de EU moet garanderen.

Daarnaast zijn aanvullende inlichtingen ingewonnen op de vergadering van het Europese Regelgevende Forum voor Gas in Madrid, door de Olievoorzieningsroep, alsmede uit andere, minder formele bronnen in de lidstaten en de industrie.

b) Korte beschrijving van de conclusies van de evaluatie ex ante en de hieruit getrokken lessen

In oktober 2000 heeft de Commissie een mededeling betreffende de oliebevoorrading in de Europese Unie vastgesteld. In november 2000 heeft zij vervolgens het Groenboek "Op weg naar een Europese strategie voor een continue energievoorziening" vastgesteld. In februari 2002 zijn op het Regelgevende Forum in Madrid conclusies getrokken, is een reeks werkdocumenten gepresenteerd en zijn diverse presentaties gegeven³. In deze documenten is op de volgende zaken de nadruk gelegd:

1. De Europese Unie zal in de komende decennia steeds afhankelijker worden van de invoer van aardolie en gas; de meest recente cijfers waarover de Commissie beschikt, spreken van een verhoging van de afhankelijkheidsgraad van 75% naar 85% voor aardolie en van 40% naar 70% voor gas.
2. De schommelingen van de olieprijs, waaraan ook de gasprijs is gekoppeld, weerspiegelen niet alleen marktontwikkelingen, maar hangen ook samen met politieke belangen (OPEC) en met grootschalige speculatie op de internationale olie. Ongerechtvaardigd hoge olieprijsen als gevolg van speculatie hebben in het verleden meermaals geleid tot een hogere inflatie met negatieve consequenties voor de economie⁴.

³ Zie http://europa.eu.int/comm/energy/en/gas_single_market/madrid3/madrid5.html

⁴ In haar mededeling van oktober 2000 stelde de Commissie: "Als de olieprijs in de rest van dit jaar blijft schommelen rond 30USD per vat, dan komt het negatieve effect van deze hoge prijs op de groei uit op 0,3% voor 2000 en 0,5% voor 2001. De hoge olieprijs zou de inflatie met 1% opdrijven."

3. De realisatie van de interne energiemarkt is zeer complex. Dit hangt vooral samen met de toepassing van technische voorschriften die in het kader van de opening van de Europese gasmarkt voor concurrentie zijn ingevoerd. Complexe technische voorschriften zijn ook noodzakelijk om een "eerlijk speelveld" te kunnen garanderen en om maatregelen te kunnen treffen die de bevoorrading veilig moeten stellen.

4. De prijsschommelingen in de aardoliesector die zich stroomafwaarts in de lidstaten voordoen, kunnen het gevolg zijn van een gebrek aan concurrentie.

5. Het huidige systeem van noodvoorraden in de lidstaten van de Europese Unie werkt erg versnipperd. Sommige lidstaten hebben ad hoc-instanties in het leven geroepen die belast zijn met het beheer van de gehele of gedeeltelijke noodvoorraad; in andere lidstaten bestaan dergelijke instanties niet. De regels voor het gebruik van de noodvoorraden variëren trouwens sterk. Er is dus een gebrek aan harmonisatie van de mechanismen die de veiligheid van de voorziening moeten garanderen.

6. Hetzelfde geldt voor de crisismaatregelen die momenteel in de lidstaten worden toegepast.

5.1.3 Maatregelen die in verband met de evaluatie ex post worden getroffen

De werkzaamheden van het observatiesysteem zullen regelmatig worden geëvalueerd zodat aanbevelingen kunnen worden gedaan om de prestaties van dit observatiesysteem te verbeteren.

5.2 Voorgenomen acties en wijze van financiering uit de begroting

Hieronder worden alle acties volgens het volgende schema beschreven:

A. Doelgroep(en) (en indien mogelijk het aantal begunstigden)

B. Specifieke (kwantificeerbare) doelstellingen voor de programmeringsperiode

C. Concrete maatregelen die worden genomen om de actie ten uitvoer te leggen

D. Verwezenlijkingen op korte termijn voor elke actie en de bijdrage daarvan

E. Verwachte resultaten voor de verwezenlijking van de algemene doelstelling

Acties:

1. Toezicht op de werking van de interne olie- en gasmarkt en van de internationale olie- en gasmarkt:

A. Doelgroep(en) (en indien mogelijk het aantal begunstigden)

Commissie, lidstaten, betrokken industrie en partnerlanden (producenten, doorvoerlanden)

B. Specifieke (kwantificeerbare) doelstellingen voor de programmeringsperiode

1. Ervoor zorgen dat de lidstaten, de Commissie en de relevante besluitvormers in de industrie en de partnerlanden op de hoogte zijn van de korte- en langetermijnontwikkelingen op het gebied van de veiligheid van de voorziening en de risicoanalyses voor de interne en de internationale olie- en gasmarkt

2. Overeenkomsten met partnerlanden

C. Concrete maatregelen die worden genomen om de actie ten uitvoer te leggen

- 1. Analyse van de relevante economische en politieke ontwikkelingen die van invloed zijn op de interne en internationale olie- en gasmarkten (jaarlijks seminar)**
- 2. Analyse van de effecten van relevante wetgeving van de Gemeenschap aan de hand van openbare en andere bronnen (jaarlijks seminar met de lidstaten en de kandidaat-lidstaten, wanneer nodig en zinvol)**
- 3. Een permanente dialoog met de partnerlanden (ronde-tafelbijeenkomsten om de twee jaar, aangevuld door bilaterale veragderingen)**

D. Verwezenlijkingen op korte termijn en de bijdrage daarvan

Publiceren van een jaarverslag, zo nodig met aanbevelingen, waarin de ontwikkeling van de belangrijkste politieke, economische en technische uitdagingen, risico's en kansen voor de olie- en gasvoorziening van de EU op de korte en lange termijn worden geschetst, evenals de werking van de interne, en voor zover relevant, internationale olie- en gasmarkten

E. Verwachte resultaten voor de verwezenlijking van de algemene doelstelling

Vaststellen van beleidsmaatregelen op basis van de eisen die door de continuïteit van de olie- en gasvoorziening op korte en lange termijn worden gesteld

2. Bijdrage tot de realisatie van een systeem voor fysieke bewaking van de olie- en gasinfrastructuur binnen en buiten de EU:

A. Doelgroep(en) (en indien mogelijk het aantal begunstigden)

Commissie, lidstaten, betrokken industrie en partnerlanden

B. Specifieke (kwantificeerbare) doelstellingen voor de programmeringsperiode

Ontwikkeling van een bewakingssysteem voor de preventie en, zo nodig, bestrijding van ongevallen met de strategische infrastructuur voor olie, gas en olieproducten, onder meer op basis van een satellietcommunicatiesysteem (Galileo)

C. Concrete maatregelen die worden genomen om de actie ten uitvoer te leggen

- 1. Verzamelen, bijwerken en analyseren van beschikbare gegevens over de relevante gas- en olie-infrastructuur**
- 2. Het verrichten van een technische en economische haalbaarheidsstudie van het ontwerp van een pan-Europees distributiemodel voor olie en gas met behulp van een satellietcommunicatiesysteem (Galileo), evenals het ontwikkelen van een pan-Europees op computers gebaseerd distributiemodel voor olie en gas.**
- 4. Analyse en (voor zover mogelijk) toepassing van de studieresultaten**
- 5. Het aanknopen van onderhandelingen met partnerlanden over hun deelname aan het bewakingssysteem (ronde-tafelbijeenkomst in 2006, door maatregel 1C31 gedekte bilaterale vergaderingen)**
- 6. Uitwerking van een technisch en fysiek uitvoeringsplan voor het bewakingssysteem (deskundigen)**

D. Verwezenlijkingen op korte termijn en de bijdrage daarvan

1. Volledige inventarisatie van de relevante infrastructuur binnen en buiten de EU
2. Bepaling van de technische kenmerken en de financiële kosten van het bewakingssysteem
3. Overeenkomst met partnerlanden over hun deelname aan het bewakingssysteem
4. Beschikbaarheid van een technisch en fysiek uitvoeringsplan voor het bewakingssysteem

E. Verwachte resultaten voor de verwezenlijking van de algemene doelstelling

Bijdrage tot de realisatie van het bewakingssysteem

3. Toezicht op de olie- en gasvoorziening van de EU en procedures om de continuïteit van de voorziening in noodgevallen te garanderen

A. Doelgroep(en) (en indien mogelijk het aantal begunstigden)

Commissie, lidstaten, betrokken industrie en partnerlanden

B. Specifieke (kwantificeerbare) doelstellingen voor de programmeringsperiode

1. Inventarisatie van mogelijke bedreigingen en ontwikkeling van passende beleidsmaatregelen
2. Het beperken van de gevolgen van noodmaatregelen op de goede werking van de interne energiemarkt

C. Concrete maatregelen die worden genomen om de actie ten uitvoer te leggen

1. Toezicht op de ontwikkelingen op het gebied van de vraag naar en het aanbod van olie en gas door het analyseren van relevante informatie (abbonementen, regelmatige seminars met de lidstaten, industrie en partnerlanden)

2. Toezicht op de omzetting en toepassing van relevante wetgeving van de Gemeenschap op het gebied van de veiligheid van de olie- en gasvoorziening (studie, een vergadering met de lidstaten in 2007)

3. Onderzoek en evaluatie van het beleid van de lidstaten in noodgevallen en analyse van de gevolgen daarvan voor de interne markt (studie in 2004, daarvóór vergaderingen met de lidstaten en daarna jaarlijkse bijeenkomsten)

4. Opstellen van nota's voor de Commissie met het oog op de actualisering en eventuele aanpassing van de wetgeving op het stuk van de continuïteit van de voorziening op basis van de uitkomsten van dergelijke bijeenkomsten

5. Ontwikkeling van in alle lidstaten toepasbare normen voor de continuïteit van de voorziening (studie)

D. Verwezenlijkingen op korte termijn en de bijdrage daarvan

Ervoor zorgen dat de maatregelen en het beleid ten aanzien van de bevoorradingssituatie actueel zijn

E. Verwachte resultaten voor de verwezenlijking van de algemene doelstelling

Zich voorbereiden op toekomstige bedreigingen voor de continuïteit van de olie- en gasvoorziening

4. Toezicht op het niveau van de olie- en gasvoorraden en de voorraden van olieproducten, alsmede de procedures voor het gebruik daarvan, de tenuitvoerlegging van maatregelen ter beperking van het olie- en olieproductenverbruik, evenals de procedures met betrekking tot de toegang tot de gasvoorraad met inbegrip van de aspecten van een dominante machtspositie bij de toegang tot de voorraad

A. Doelgroep(en) (en indien mogelijk het aantal begunstigden)

Commissie, lidstaten, betrokken industrie en partnerlanden

B. Specifieke (kwantificeerbare) doelstellingen voor de programmeringsperiode

1. Instandhouding van adequate olievoorraden en gasopslagfaciliteiten
2. Het doen van aanbevelingen voor het gebruik van de voorraden
3. Inventarisatie van de middelen om het verbruik van olie en olieproducten te beperken
4. Het doen van aanbevelingen voor een gedragscode om te zorgen voor niet-discriminerende, transparante en kosteneffectieve toegang tot de gasopslagfaciliteiten

C. Concrete maatregelen die worden genomen om de actie ten uitvoer te leggen

1. Toezien op en analyseren van ontwikkelingen op het gebied van de voorraden, waaronder de keuze van een mechanisme voor het verzamelen van relevante gegevens (seminars, studie, follow-up seminars)

2. Analyse en vaststelling van geschikte voorraadmiveaus in het licht van specifieke bevoorradingssituaties

3. Het verrichten van een studie van de manier waarop het verbruik van olie en olieproducten kan worden beperkt, gelet op de meest recente ontwikkelingen in de vervoersector

4. Onderzoek naar de voorwaarden voor toegang van derden tot de gasopslagfaciliteiten en inventarisatie van goede praktijken die zijn afgestemd op de specifieke situatie (studie, publicatie)

D. Verwezenlijkingen op korte termijn en de bijdrage daarvan

1. Publicatie van kwartaaloverzichten over de ontwikkelingen in de olie- en gasvoorraden en de toegang hiertoe (met inbegrip van de tarieven)
2. Voorstellen voor maatregelen om het verbruik van olie en olieproducten te beperken

E. Verwachte resultaten voor de verwezenlijking van de algemene doelstelling

1. Instandhouding van voldoende voorraden
2. Verbetering van de toegang van derden tot gasopslagfaciliteiten, mede om een dominante marktpositie van bepaalde marktdeelnemers te voorkomen

3. Bijdrage tot de beperking van het verbruik van olie en olieproducten

5. Het opzetten van een database van objectieve, betrouwbare en vergelijkbare gegevens die de grondslag vormen voor bovenstaande werkzaamheden

A. Doelgroep(en) (en indien mogelijk het aantal begunstigden)

Commissie, lidstaten, betrokken industrie en partnerlanden

B. Specifieke (kwantificeerbare) doelstellingen voor de programmeringsperiode

Realisatie van een database van de EU die bovenstaande activiteiten moet vergemakkelijken

C. Concrete maatregelen die worden genomen om de actie ten uitvoer te leggen

1. Het verrichten van een studie om het meest geschikte ontwerp van de database te bepalen

2. Ontwikkeling van een mechanisme om de database op te zetten en de relevante gegevens te verzamelen en te actualiseren

3. Het organiseren van workshops om rekening te houden met methodologische veranderingen op het vlak van de inzameling en interpretatie van gegevens

D. Verwezenlijkingen op korte termijn en de bijdrage daarvan

Bepaling van het meest geschikte ontwerp van de database en van een mechanisme om de relevante gegevens te verzamelen en te actualiseren

E. Verwachte resultaten voor de verwezenlijking van de algemene doelstelling

De relevante database ter beschikking van het observatiesysteem stellen

5.3 Tenuitvoerlegging

Het observatiesysteem voor de voorziening met koolwaterstoffen zal door de Commissie worden beheerd en gehuisvest. Vanaf 2004 zullen geleidelijk de personele middelen aan het observatiesysteem worden toegewezen, te beginnen met acht personen. Naar schatting zullen 13 mensen nodig zijn zodra het systeem, in 2006, op "kruissnelheid" zal komen. Het is de bedoeling dat vijf ambtenaren van de Commissie, waarvan één als hoofd van het observatiesysteem, vijf door nationale regeringen gedetacheerde nationale deskundigen en drie tijdelijke functionarissen hun medewerking gaan verlenen aan dit observatiesysteem.

Het is de bedoeling dat er wordt geprofiteerd van de expertise van deskundigen uit derde landen, die door hun nationale regering zullen worden betaald en dus niet ten laste zullen komen van de begroting van de Gemeenschap.

6. FINANCIËLE GEVOLGEN

6.1 Totale financiële gevolgen voor deel B (voor de gehele programmeringsperiode)

(De berekeningsmethode voor de in de tabel hieronder vermelde bedragen moet worden verklaard in tabel 6.2.)

6.1.1 Financiering

vastleggingskredieten in miljoen € (tot op 3 decimalen nauwkeurig)

Opsplitsing	2004	2005	2006	2007	2008	2009 en volgende begrotingsjaren	Totaal
Actie 1							
Actie 2							
Enz.							
TOTAAL							

6.1.2 Technische en administratieve bijstand, ondersteuningsuitgaven en IT-uitgaven (vastleggingskredieten)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009 en volgende begrotingsjaren	Totaal
1) Technische en administratieve bijstand							
a) Bureaus voor technische bijstand							
b) Andere technische en administratieve bijstand:							
- intra muros:							
- extra muros:		0,1	0,3				0,4
waarvan voor het opzetten en onderhouden van geautomatiseerde beheersystemen:		0,1	0,3				0,4
Subtotaal 1	0	0,1	0,3	0	0	0	0,4
2) Ondersteuningsuitgaven							
a) Studies	0,275	0,885	1,310	0,650	0,300	0	3,420
b) Vergaderingen van deskundigen	0	0	0	0	0	0	0
c) Voorlichting en publicaties	0,063	0,151	0,111	0,111	0,111	0,111	0,658
Subtotaal 2	0,338	1,036	1,421	0,761	0,411	0,111	4,078
TOTAAL	0,338	1,136	1,721	0,761	0,411	0,111	4,478

6.2 Berekening van de kosten per overwogen maatregel in deel B (voor de gehele programmeringsperiode)¹

(Bij meerdere acties dienen de concrete maatregelen die voor elke actie moeten worden genomen, te worden gepreciseerd om het volume en de kosten van de prestaties te berekenen.)

Zie voor deze tabel bijlage 1.

vastleggingskredieten in miljoen €(tot op 3 decimalen nauwkeurig)

Opsplitsing	Soort prestaties/ producties (projecten, dossiers)	Aantal prestaties/ producties (totaal voor de jaren 1...n)	Gemiddelde eenheidskosten	Totale kosten (totaal voor de jaren 1...n)
	1	2	3	4=(2x3)
<u>Actie 1</u>				
- Maatregel 1				
- Maatregel 2				
<u>Actie 2</u>				
- Maatregel 1				
- Maatregel 2				
- Maatregel 3				
Enz.				
TOTALE KOSTEN				

(Zo nodig de wijze van berekening toelichten.)

7. GEVOLGEN VOOR HET PERSONEELSBESTAND EN DE ADMINISTRATIEVE UITGAVEN

De uitgaven voor de personeel en beheer zullen in het kader van de jaarlijkse begrotingsprocedure ten laste worden gebracht van het budget voor het betrokken DG .

7.1 Gevolgen voor de personele middelen

De berekeningen zijn gebaseerd op de situatie na het bereiken van de "kruissnelheid".

¹ Zie de aparte toelichting voor nadere informatie.

Soort posten		Huidig of extra personeel dat met het beheer van de actie wordt belast		Totaal	Beschrijving van de taken die uit de actie voortvloeien
		Aantal vaste posten	Aantal tijdelijke posten		
Ambtenaren of tijdelijke functionarissen	A	5	3	8	
	B				
	C				
Ander personeel			5 (END)	5	
Totaal		5	8	13	

7.2 Algemene financiële gevolgen in verband met de personele middelen

Soort posten	Bedrag in €	Wijze van berekening *
Ambtenaren	0,54	0,108 per ambtenaar
Tijdelijke functionarissen	0,324	0,108 per tijdelijke functionaris
Ander personeel END A7003 (begrotingsplaats vermelden)	0,215	0,043 per END
Totaal	1,079	

De bedragen stemmen overeen met de totale uitgaven gedurende 12 maanden.

7.3 Andere huishoudelijke uitgaven die uit de actie voortvloeien

Begrotingsplaats (nummer en omschrijving)	Bedrag in €	Wijze van berekening
Totale toewijzing (Titel A-7)		
A0701 – Dienstreizen	0,1	
A07030 – Vergaderingen	0,1	
A07031 – Comités die moeten worden geraadpleegd ⁽¹⁾		
A07032 – Comités die niet hoeven te worden geraadpleegd ⁽¹⁾		
A07040 – Conferenties	0,312	
A0705 – Studies en adviezen		
Overige uitgaven (aangeven welke)		
Informatiesystemen (A-5001/A-4300)		
Overige uitgaven - deel A (aangeven welke)		
Totaal	0,512	

De bedragen stemmen overeen met de totale uitgaven gedurende 12 maanden.

⁽¹⁾ De aard van het comité en de groep waar het deel van uitmaakt, vermelden.

I.	Jaartotaal (7.2 + 7.3)	1 590 667	€
II.	Duur van de actie	6	jaar
III.	Totale kosten van de actie (I x II)	9 544 002	€

8. TOEZICHT EN EVALUATIE

8.1 FOLLOW-UPSYSTEEM

Het werkprogramma voor het observatiesysteem zal worden opgesteld en goedgekeurd in het kader van het gebruikelijke werkprogramma van DG TREN.

8.2 Procedure en tijdschema voor de geplande evaluatie

Zie boven.

9. FRAUDEBESTRIJDINGSMAATREGELEN

Het observatiesysteem zal zich houden aan een aantal belangrijke regels voor financiële en administratieve controle, die zullen worden aangepast aan het karakter van de betrokken actie. Deze regels en procedures, die gedurende de volledige looptijd van de acties zullen worden toegepast, hebben in het bijzonder betrekking op:

- vóór de ondertekening van contracten: een kwalitatieve en financiële analyse van de offertes en voorstellen, waarbij zo nodig ook andere diensten van de Commissie zullen worden betrokken teneinde dubbel werk te voorkomen;
- na de ondertekening van contracten: controle op verschillende niveaus (financieel en technisch) van de huishoudelijke uitgaven vóór betaling; opeenvolgende betalingen naar gelang van de voortgang van het werk; interne auditing.

Actie	Nr.	Type	Aard van de prestaties	Aantal prestaties	Gemiddelde eenheidskosten	Totale kosten (4 = 2 x 3)
Actie 1		Toezicht op de werking van de interne olie- en gasmarkt en van de internationale olie- en gasmarkt				
	1D	Jaarverslag met aanbeveling	Publicatie	6	40000	240000
Actie 2		Bijdrage tot de realisatie van een systeem voor fysieke bewaking van de olie- en gasinfrastructuur binnen en buiten de EU				
	2C21	Distributiemodel	Studie	1	1800000	1800000
	2C22	Computermodel	Software	1	400000	400000
	2C6	Uitvoeringsplan	Studie	1	250000	250000
Actie 3		Toezicht op de olie- en gasvoorziening van de EU en procedures om de continuïteit van de voorziening in noodgevallen te garanderen				
	3C11	Abonnementen en aankoop van relevant materiaal		6	15000	90000
	3C21	Omzetting van relevante wetgeving van de Gemeenschap	Studie	1	120000	120000
	3C3	Studie van noodgevallen en gevolgen daarvan voor de markt	Studie	1	250000	250000
	3C5	Veiligheidsnormen	Studie	1	250000	250000

Actie 4	Toezicht op het niveau van de olie- en gasvoorraden en de voorraden van olieproducten, alsmede de procedures voor het gebruik daarvan, de tenuitvoerlegging van maatregelen ter beperking van het olie- en olieproductenverbruik, evenals de procedures met betrekking tot de toegang tot de gasvoorraad, met inbegrip van de aspecten van een dominante marktpositie bij de toegang tot de voorraad				
4C12	Bepaling van de juiste voorraadniveaus	Studie	1	150000	150000
4C3	Beperking van het olieverbruik	Studie	1	200000	200000
4C41	Toegang van derden tot de voorraden	Studie	1	150000	150000
4C42	Publicatie van de bevindingen van de studie	Publicatie	1	40000	40000
4D1	Ontwikkeling van de olie- en gasvoorraden	Publicatie	11	8000	88000
Actie 5	Het opzetten van een database van objectieve, betrouwbare en vergelijkbare gegevens die de grondslag vormen voor bovenstaande werkzaamheden				
5C1	Opzet van de database	Studie	1	250000	250000
5C2	Database-mechanisme		5	40000	200000
	Totaal				4478000

FINANCIËEL MEMORANDUM

Beleidsgebied(en): Energie

Activiteit(en): Maatregelen tot veiligstelling van de olie- en gasvoorziening van de Europese Unie

BENAMING VAN DE ACTIE: OPRICHTING VAN EEN COMITÉ DAT DE COMMISSIE MOET BIJSTAAN IN GEVAL VAN EEN BEVOORRADINGSKRISIS (OLIE)

1. BEGROTINGSPLAATS(EN) + OMSCHRIJVING(EN)

Begrotingsplaats: A07031 Omschrijving: Vergaderingen en convocaties in het algemeen

2. ALGEMENE CIJFERS

2.1 Totale toewijzing voor de actie (Deel B): 0 miljoen € aan vastleggingskredieten

2.2 Duur:

2004 tot en met 2009 en volgende begrotingsjaren

2.3 Meerjarenraming van de uitgaven: 0,24 M€

a) Tijdschema vastleggingskredieten/betalingskredieten (financiering uit de begroting) (zie punt 6.1.1)

in miljoen € (tot op 3 decimalen nauwkeurig)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009 en volgende begrotingsjaren	Totaal
Vastleggingskredieten							
Betalingskredieten							

b) Technische en administratieve bijstand en ondersteuningsuitgaven (zie punt 6.1.2)

Vastleggingskredieten							
Betalingskredieten							

Subtotaal a+b							
Vastleggingskredieten							
Betalingskredieten							

c) Financiële gevolgen in verband met de personele middelen en andere huishoudelijke uitgaven (zie punten 7.2 en 7.3)

Vastleggingskredieten/ betalingskredieten							
--	--	--	--	--	--	--	--

TOTAAL a+b+c							
Vastleggingskredieten	0,08	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,28
Betalingskredieten	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,24

2.4 Verenigbaarheid met de financiële programmering en de financiële vooruitzichten

- Voorstel verenigbaar met de bestaande financiële programmering
- Dit voorstel vereist een herprogrammering van de betrokken rubriek van de financiële vooruitzichten,
- inclusief, in voorkomend geval, een beroep op de bepalingen van het interinstitutioneel akkoord.

2.5 Financiële gevolgen voor de ontvangsten¹

- Geen financiële implicaties (betreft technische aspecten in verband met de tenuitvoerlegging van een maatregel)

OF

- Financiële gevolgen – Het effect op de ontvangsten is als volgt:

N.B.: Alle bijzonderheden en opmerkingen met betrekking tot de methode waarmee de gevolgen voor de ontvangsten worden berekend, moeten in een aparte bijlage worden opgenomen.

in miljoen €(tot op 3 decimalen nauwkeurig)

Begrotings- plaats	Ontvangsten	Vóór de actie (jaar n-1)	Situatie na de actie							
			Jaar n	n+1	n+2	n+3	n+4	n+5		
	<i>a) Ontvangsten in absolute termen</i>									
	<i>b) Wijziging van de ontvangsten</i>	Δ								

(Elke betrokken begrotingsplaats beschrijven en het passende aantal rijen aan de tabel toevoegen indien het effect betrekking heeft op meerdere begrotingsplaatsen)

3. BEGROTINGSKENMERKEN

Aard van de uitgave		Nieuw	Deelname EVA	Deelname kandidaat- lidstaten	Rubriek financiële vooruitzichten
NVU	GK	Nee	Nee	Nee	Nee

¹ Zie de aparte toelichting voor nadere informatie.

4. RECHTSGRONDSLAG

Artikel 95 van het EG-Verdrag

5. BESCHRIJVING EN MOTIVERING

5.1 Doel van het communautaire optreden²

5.1.1 Doelstellingen

De Europese Unie heeft te maken met een groeiende afhankelijkheid van externe olieleveranties. Dit brengt fysieke en economische risico's mee, aangezien de meeste olieproducerende landen in politiek instabiele regio's liggen. Gezien de enorme betekenis van een gegarandeerde olievoorziening voor de Europese economieën en samenlevingen is de Commissie naar aanleiding van het Groenboek "Op weg naar een Europese strategie voor een continue energievoorziening" met een voorstel gekomen voor een communautair kader dat de olievoorziening ook in de toekomst moet garanderen.

In nood- en/of crisissituaties kan evenwel niet worden uitgesloten dat de continuïteit van de olievoorziening in gevaar wordt gebracht als gevolg van fysieke onderbreking en/of dramatische prijsstijgingen. Om dergelijke situaties zo efficiënt en snel mogelijk het hoofd te bieden, heeft de Commissie een voorstel gedaan voor een echt besluitvormingsmechanisme op basis waarvan de Europese Unie in staat zal zijn snel en doeltreffend met een optimale reactie op een feitelijke of potentiële bedreiging te komen.

Bij dit besluitvormingsmechanisme zijn ook de lidstaten betrokken, die bijeen zullen worden geroepen om de Commissie te helpen om in een gegeven nood- of crisissituatie de meest geschikte maatregelen vast te stellen.

5.1.2 Maatregelen die in verband met de evaluatie ex ante zijn getroffen

In het kader van de oliecrisis in het najaar van 2000 en bij de voorbereiding van de discussie over het Groenboek heeft de Commissie verschillende grondige analyses gemaakt van de huidige crisismechanismen (zoals het IEA-mechanisme) en geconcludeerd dat deze in een gegeven crisis niet zouden voldoen. Deze conclusies zijn verwoord in het Groenboek en in de mededeling van de Commissie over de olievoorziening³. Daarom doet de Commissie een voorstel voor een nieuw communautair kader voor de continuïteit van de olie- en gasvoorziening, teneinde in het bovengenoemde nieuwe besluitvormingsmechanisme te voorzien.

5.1.3 Maatregelen die in verband met de evaluatie ex post worden getroffen

(Bij de verlenging van een programma moet hier ook kort worden beschreven welke lessen moeten worden getrokken uit een tussentijdse evaluatie of een evaluatie ex post.)

5.2 Voorgenomen acties en wijze van financiering uit de begroting

Niet van toepassing

5.3 Tenuitvoerlegging

Het comité zal worden voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Commissie, die wordt bijgestaan door vertegenwoordigers van de lidstaten.

² Zie de aparte toelichting voor nadere informatie.

³ COM(2000) 769.

6. FINANCIËLE GEVOLGEN

6.1 Totale financiële gevolgen voor deel B (voor de gehele programmeringsperiode)

Niet van toepassing

6.1.1 Financiering

vastleggingskredieten in miljoen €(tot op 3 decimalen nauwkeurig)

Opsplitsing	Jaar n	n + 1	n +2	n +3	n +4	n + 5 en volgende begrotings-jaren	Totaal
Actie 1							
Actie 2							
Enz.							
TOTAAL							

6.1.2 Technische en administratieve bijstand, ondersteuningsuitgaven en IT-uitgaven (vastleggingskredieten)

	Jaar n	n + 1	n +2	n +3	n +4	n + 5 en volgende begrotings-jaren	Totaal
1) Technische en administratieve bijstand							
a) Bureaus voor technische bijstand							
b) Andere technische en administratieve bijstand: - intra muros: - extra muros: <i>waarvan voor het opzetten en onderhouden van geautomatiseerde beheersystemen:</i>							
Subtotaal 1							
2) Ondersteuningsuitgaven							
a) Studies							
b) Vergaderingen van deskundigen							
c) Voorlichting en publicaties							
Subtotaal 2							
TOTAAL							

6.2 Berekening van de kosten per overwogen maatregel in deel B (voor de gehele programmeringsperiode)¹

Niet van toepassing

vastleggingskredieten in miljoen €(tot op 3 decimalen nauwkeurig)

Opsplitsing	Soort prestaties/ producties (projecten, dossiers)	Aantal prestaties/ producties (totaal voor de jaren 1...n)	Gemiddelde eenheidskosten	Totale kosten (totaal voor de jaren 1...n)
	1	2	3	4=(2x3)
<u>Actie 1</u>				
- Maatregel 1				
- Maatregel 2				
<u>Actie 2</u>				
- Maatregel 1				
- Maatregel 2				
- Maatregel 3				
Enz.				
TOTALE KOSTEN				

(Zo nodig de wijze van berekening toelichten.)

7. GEVOLGEN VOOR HET PERSONEELSBESTAND EN DE ADMINISTRATIEVE UITGAVEN

7.1 Gevolgen voor de personele middelen

Niet van toepassing

Soort posten	Huidig of extra personeel dat met het beheer van de actie wordt belast		Totaal	Beschrijving van de taken die uit de actie voortvloeien
	Aantal vaste posten	Aantal tijdelijke posten		
Ambtenaren of tijdelijke functionarissen	A B C			
Ander personeel				
Totaal				

¹ Zie de aparte toelichting voor nadere informatie.

7.2 Algemene financiële gevolgen in verband met de personele middelen

Niet van toepassing

Soort posten	Bedrag in €	Wijze van berekening *
Ambtenaren		
Tijdelijke functionarissen		
Ander personeel (begrotingsplaats vermelden)		
Totaal		

De bedragen stemmen overeen met de totale uitgaven gedurende 12 maanden.

7.3 Andere huishoudelijke uitgaven die uit de actie voortvloeien

Begrotingsplaats (nummer en omschrijving)	Bedrag in €	Wijze van berekening
Totale toewijzing (Titel A-7)		
A0701 – Dienstreizen		
A07030 – Vergaderingen		
A07031 – Comités die moeten worden geraadpleegd ⁽¹⁾	0,04	
A07032 – Comités die niet hoeven te worden geraadpleegd ⁽¹⁾		
A07040 – Conferenties		
A0705 – Studies en adviezen		
Overige uitgaven (aangeven welke)		
Informatiesystemen (A-5001/A-4300)		
Overige uitgaven - deel A (aangeven welke)		
Totaal	0,04	

De bedragen stemmen overeen met de totale uitgaven gedurende 12 maanden.

⁽¹⁾ De aard van het comité en de groep waar het deel van uitmaakt, vermelden.

I.	Jaartotaal (7.2 + 7.3)	40 000	€
II.	Duur van de actie	6	jaar
III.	Totale kosten van de actie (I x II)	240 000	€

8. TOEZICHT EN EVALUATIE

8.1 Follow-upsysteem

De Commissie zal ervoor zorgen dat de besluiten van het Comité naar behoren worden uitgevoerd. In het bijzonder zal zij garanderen dat huishoudelijk reglement adequaat is en strikt wordt toegepast door de leden van het Comité.

8.2 Procedure en tijdschema voor de geplande evaluatie

Zo nodig zal de Commissie aanbevelingen en/of voorstellen doen om de werkzaamheden van het Comité te stroomlijnen.

9. FRAUDEBESTRIJDINGSMAATREGELEN

Niet van toepassing

FINANCIËEL MEMORANDUM

Beleidsgebied(en): Energie

Activiteit(en): Maatregelen tot veiligstelling van de continuïteit van de olie- en gasvoorziening van de Europese Unie

BENAMING VAN DE ACTIE: OPRICHTING VAN EEN COMITÉ DAT DE COMMISSIE MOET BIJSTAAN IN GEVAL VAN EEN BEVOORRADINGSKRISIS (GAS)

1. BEGROTINGSPLAATS(EN) + OMSCHRIJVING(EN)

Begrotingsplaats: A07031 Omschrijving: Vergaderingen en convocaties in het algemeen

2. ALGEMENE CIJFERS

2.1 Totale toewijzing voor de actie (Deel B): 0 miljoen € aan vastleggingskredieten

2.2 Duur:

2004 tot en met 2009 en volgende begrotingsjaren

2.3 Meerjarenraming van de uitgaven: 0,24 M€

a) Tijdschema vastleggingskredieten/betalingskredieten (financiering uit de begroting) (zie punt 6.1.1)

in miljoen € (tot op 3 decimalen nauwkeurig)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009 en volgende begrotingsjaren	Totaal
Vastleggingskredieten							
Betalingskredieten							

b) Technische en administratieve bijstand en ondersteuningsuitgaven (zie punt 6.1.2)

Vastleggingskredieten							
Betalingskredieten							

Subtotaal a+b							
Vastleggingskredieten							
Betalingskredieten							

c) Financiële gevolgen in verband met de personele middelen en andere huishoudelijke uitgaven (zie punten 7.2 en 7.3)

Vastleggingskredieten/betalingskredieten							
--	--	--	--	--	--	--	--

TOTAAL a+b+c							
Vastleggingskredieten	0,08	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,28
Betalingskredieten	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,24

2.4 Verenigbaarheid met de financiële programmering en de financiële vooruitzichten

Voorstel verenigbaar met de bestaande financiële programmering

Dit voorstel vereist een herprogrammering van de betrokken rubriek van de financiële vooruitzichten,

inclusief, in voorkomend geval, een beroep op de bepalingen van het interinstitutioneel akkoord.

2.5 Financiële gevolgen voor de ontvangsten¹

Geen financiële implicaties (betreft technische aspecten in verband met de tenuitvoerlegging van een maatregel)

OF

Financiële gevolgen – Het effect op de ontvangsten is als volgt:

N.B.: Alle bijzonderheden en opmerkingen met betrekking tot de methode waarmee de gevolgen voor de ontvangsten worden berekend, moeten in een aparte bijlage worden opgenomen.

in miljoen €(tot op 3 decimalen nauwkeurig)

Begrotings- plaats	Ontvangsten	Vóór de actie (jaar n-1)	Situatie na de actie						
			Jaar n	n+1	n+2	n+3	n+4	n+5	
	<i>a) Ontvangsten in absolute termen</i>								
	<i>b) Wijziging van de ontvangsten</i>	Δ							

(Elke betrokken begrotingsplaats beschrijven en het passende aantal rijen aan de tabel toevoegen indien het effect betrekking heeft op meerdere begrotingsplaatsen)

3. BEGROTINGSKENMERKEN

Aard van de uitgave		Nieuw	Deelname EVA	Deelname kandidaat- lidstaten	Rubriek financiële vooruitzichten
NVU	GK	Nee	Nee	Nee	Nee

4. RECHTSGRONDSLAG

Artikel 95 van het EG-Verdrag

¹ Zie de aparte toelichting voor nadere informatie.

5. BESCHRIJVING EN MOTIVERING

5.1 Doel van het communautaire optreden²

5.1.1 Doelstellingen

Ondanks de grote vooruitgang die bij de invoering van concurrentie op de Europese aardgasmarkt is geboekt, verkeert deze laatste nog steeds in een overgangsfase. De Commissie dient de ontwikkelingen op de voet te volgen om de concurrentie te helpen van de grond te komen. Daarom is er nauwe samenwerking tussen de Commissie en de lidstaten nodig.

In een geïntegreerde interne gasmarkt met concurrentie zal een noodsituatie of crisis in de bevoorrading met gas gevolgen hebben voor een groot aantal klanten, die zich waarschijnlijk niet binnen dezelfde nationale grenzen bevinden. Om de continuïteit van de gasvoorziening aan bepaalde klanten ook in crisissituaties te garanderen, maar ook om ervoor te zorgen dat de markt in een dergelijk situatie zo min mogelijk hinder ondervindt, is een coördinatiemechanisme op het niveau van de Gemeenschap noodzakelijk.

Daarom is het in het nieuwe communautaire kader voor een continue gas- en olievoorziening noodzakelijk dat een comité wordt opgezet, bestaande uit vertegenwoordigers van de lidstaten en voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Commissie.

5.1.2 Maatregelen die in verband met de evaluatie ex ante zijn getroffen

Uit de analyse van het Groenboek “Op weg naar een Europese strategie voor een continue energievoorziening” is duidelijk gebleken dat er steeds meer aardgas zal worden ingevoerd uit steeds verder weg gelegen gebieden. De nieuwe, door concurrentie gekenmerkte marktomgeving die er met de liberalisering is gekomen, heeft niet tot een volledige transparantie geleid in termen van het beleid ten aanzien van de continuïteit van de gasvoorziening. Daarom doet de Commissie een voorstel voor een nieuw communautair kader voor de continuïteit van de olie- en gasvoorziening, teneinde in het bovengenoemde nieuwe besluitvormingsmechanisme te voorzien.

5.1.3 Maatregelen die in verband met de evaluatie ex post worden getroffen

(Bij de verlenging van een programma moet hier ook kort worden beschreven welke lessen moeten worden getrokken uit een tussentijdse evaluatie of een evaluatie ex post.)

5.2 Voorgenomen acties en wijze van financiering uit de begroting

Niet van toepassing

5.3 Tenuitvoerlegging

Het comité zal worden voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Commissie, die wordt bijgestaan door vertegenwoordigers van de lidstaten.

² Zie de aparte toelichting voor nadere informatie.

6. FINANCIËLE GEVOLGEN

6.1 Totale financiële gevolgen voor deel B (voor de gehele programmeringsperiode)

Niet van toepassing

6.1.1 Financiering

vastleggingskredieten in miljoen €(tot op 3 decimalen nauwkeurig)

Opsplitsing	Jaar n	n + 1	n +2	n +3	n +4	n + 5 en volgende begrotings-jaren	Totaal
Actie 1							
Actie 2							
Enz.							
TOTAAL							

6.1.2 Technische en administratieve bijstand, ondersteuningsuitgaven en IT-uitgaven (vastleggingskredieten)

	Jaar n	n + 1	n +2	n +3	n +4	n + 5 en volgende begrotings-jaren	Totaal
1) Technische en administratieve bijstand							
a) Bureaus voor technische bijstand							
b) Andere technische en administratieve bijstand: - intra muros: - extra muros: <i>waarvan voor het opzetten en onderhouden van geautomatiseerde beheersystemen:</i>							
Subtotaal 1							
2) Ondersteuningsuitgaven							
a) Studies							
b) Vergaderingen van deskundigen							
c) Voorlichting en publicaties							
Subtotaal 2							
TOTAAL							

6.2 Berekening van de kosten per overwogen maatregel in deel B (voor de gehele programmeringsperiode)¹

Niet van toepassing

vastleggingskredieten in miljoen €(tot op 3 decimalen nauwkeurig)

Opsplitsing	Soort prestaties/ producties (projecten, dossiers)	Aantal prestaties/ producties (totaal voor de jaren 1...n)	Gemiddelde eenheidskosten	Totale kosten (totaal voor de jaren 1...n)
	1	2	3	4=(2x3)
<u>Actie 1</u>				
- Maatregel 1				
- Maatregel 2				
<u>Actie 2</u>				
- Maatregel 1				
- Maatregel 2				
- Maatregel 3				
Enz.				
TOTALE KOSTEN				

(Zo nodig de wijze van berekening toelichten.)

7. GEVOLGEN VOOR HET PERSONEELSBESTAND EN DE ADMINISTRATIEVE UITGAVEN

7.1 Gevolgen voor de personele middelen

Niet van toepassing

Soort posten	Huidig of extra personeel dat met het beheer van de actie wordt belast		Totaal	Beschrijving van de taken die uit de actie voortvloeien
	Aantal vaste posten	Aantal tijdelijke posten		
Ambtenaren of tijdelijke functionarissen	A B C			
Ander personeel				
Totaal				

¹ Zie de aparte toelichting voor nadere informatie.

7.2 Algemene financiële gevolgen in verband met de personele middelen

Niet van toepassing

Soort posten	Bedrag in €	Wijze van berekening *
Ambtenaren		
Tijdelijke functionarissen		
Ander personeel (begrotingsplaats vermelden)		
Totaal		

De bedragen stemmen overeen met de totale uitgaven gedurende 12 maanden.

7.3 Andere huishoudelijke uitgaven die uit de actie voortvloeien

Begrotingsplaats (nummer en omschrijving)	Bedrag in €	Wijze van berekening
Totale toewijzing (Titel A-7)		
A0701 – Dienstreizen		
A07030 – Vergaderingen		
A07031 – Comités die moeten worden geraadpleegd ⁽¹⁾	0,04	
A07032 – Comités die niet hoeven te worden geraadpleegd ⁽¹⁾		
A07040 – Conferenties		
A0705 – Studies en adviezen		
Overige uitgaven (aangeven welke)		
Informatiesystemen (A-5001/A-4300)		
Overige uitgaven - deel A (aangeven welke)		
Totaal	0,04	

De bedragen stemmen overeen met de totale uitgaven gedurende 12 maanden.

⁽¹⁾ De aard van het comité en de groep waar het deel van uitmaakt, vermelden.

I.	Jaartotaal (7.2 + 7.3)	40 000	€
II.	Duur van de actie	6	jaar
III.	Totale kosten van de actie (I x II)	240 000	€

8. TOEZICHT EN EVALUATIE

8.1 Follow-upstelsysteem

De Commissie zal ervoor zorgen dat de besluiten van het Comité naar behoren worden uitgevoerd. In het bijzonder zal zij garanderen dat het huishoudelijk reglement adequaat is en strikt wordt toegepast door de leden van het Comité.

8.2 Procedure en tijdschema voor de geplande evaluatie

Zo nodig zal de Commissie aanbevelingen en/of voorstellen doen om de werkzaamheden van het Comité te stroomlijnen.

9. FRAUDEBESTRIJDINGSMAATREGELEN

Niet van toepassing